

Ἰωαννικοί Διαλόγοι

ἁποφειτικόν
περιοδικόν

23

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ἑπίθετος: ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ

ΣΥΝΤΗΡΕΙΤΑΙ ΔΙΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Ἐπιστολαί: ΘΕΟΚΛΗΤΟΝ ΜΟΝ. ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΝ, ΚΑΡΥΑΣ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἑπίθετος Τυπογραφείου: ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

Βαλαωρίτου 14, Τηλέφ. 536.910, Θεσσαλονίκη

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

“ Τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ χορὸς ,,	1
Γράμματα ἐνὸς Ἐρημίτου	5
Ἐξαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου	8
Τοῦ ἁγίου διαδόχου Φωτικῆς, Ρ' Κεφάλαια	12
Σημείωμα περὶ τῶν Ρ' Κεφαλαίων	15
Τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον εὐαγγελιζόμενον	16
Σκέψεις ἐπὶ τοῦ παρόντος	19
Ἑκατοντὰς πρώτη περὶ ἀγάπης	20
Α' Λόγος ἀσκητικὸς τοῦ Μ. Βασιλείου	22
Περὶ τῶν οἰομένων ἐξ' ἔργων δικαιοῦσθαι	23
Ἡ ἀρετὴ κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας	25
Ἀθωνικὰ σχόλια καὶ κρίσεις	27
Βιβλιοκρισίαι	30

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 23 - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ 1974

“ ΤΩΝ ΟΣΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ Ο ΧΟΡΟΣ... ”

Η ΨΥΔΩΤΟΝ ἀποτελεῖ τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἀπὸ χρονικῆς ἀπόψεως, ὡς μία ἐξαισία σύνθεσις ἱστορίας, παραδόσεως καὶ θρύλων. Οἱ θρύλοι του ἀρχίζουν ἀπὸ

κηδεμών, ἰατρός, τροφεύς, ἦν ἄρα βούλει τροφήν τε καὶ ἰατρειάν, ὄση τε πρὸς τὸ σῶμα τείνει, καὶ τοῦτο συνιστᾷ τε καὶ λυσιτελεῖ καὶ ὄση τὸ πνεῦμα διανιστᾷ τε καὶ ρώννυσι, καὶ μὴ τοῦ καλοῦ διαπεσεῖν συγχωρεῖ· σοσιήσω δ' ἄρα τῷ νίῳ καὶ Θεῷ μου, οἷς ἂν γένηται καλῶς καταλύσαι τῆδε τὸν βίον, τῶν αὐτοῖς ἡμαρτημένων τελεῖαν ἐξαιτησομένη παρ' αὐτοῦ τὴν ἄφεσιν.

Ἄλλ' ἄς δώσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν Ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἄγιορείτην. «Ταύτην λοιπὸν τὴν φήμην τῶν μεγάλων ὑποσχέσεων τὰς ὁποίας κάμνει, ὄχι ἄλλος τις, ἀλλὰ μία Μητέρα Θεοῦ καὶ μία Βασίλισσα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τὸ γὰρ ἐξη δηλαδὴ τὸ Ὅρος τοῦτο ὡς ἰδικόν της καὶ γὰρ ὑπερασπίζεται, ὄχι μόνον ζῶντας, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον, πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ· τοῦτο, λέγω, ἀκούσαντες καὶ οἱ Θεῖοι Πατέρες καὶ Ὅσιοι, ἀφῆκαν τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ πάντα, γονεῖς, συγγενεῖς, οἰκίας, ὑπάρχοντα, πλοῦτον, δόξαν καὶ ἡδονὰς καὶ ἦλθον ἀπὸ κάθε μέρος τῆς οἰκουμένης καὶ ἑκατοκίησαν τὸν ἱερόν τοῦτον Ἄθω, τὸν νοητὸν καὶ περικαλλέστατον τῆς Θεοτόκου Παράδεισον, θαροῦντες ὅλως διόλου καὶ ἐλπίζοντες, μετὰ Θεόν, εἰς τὴν προστασίαν καὶ σκέ-

τὸν πρῶτον αἰῶνα καὶ σταματοῦν εἰς τὸν ὄγδοον, ἀπ' ὅπου ἔχει ἀφετηρίαν ἡ παράδοσις, ἡ ὁποία λήγει εἰς τὸν ἔννατον, ἀκριβῶς μὲ ἓνα τεκμήριον ἱστορικόν· μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Μαρίας εἰς τὸν μετέπειτα ἡσυχαστὴν καὶ πρῶτον οἰκιστὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Ὅσιον Πέτρον, τὸν ἀποκληθῆντα ἀθωνίτην, εἰς τὸν ὁποῖον εἶπε τὰ ἐξῆς:

«Ἔστιν Ὅρος ἐπ' Εὐρώπης κάλλιστον ὁμοῦ καὶ μέγιστον, πρὸς Διθύην τετραμμένον, ἐπιπολὴ τῆς θαλάσσης εἶσω προῖόν τοῦτο τῆς γῆς ἀπάσης ἀπολεξαμένη, τῷ μοναχικῷ πρόπον καταγώγιον, προσκληρῶσαι διέγγων ἐργαγε... Καὶ ἅγιον τοῦντιεῦθεν κεκλήσεται καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ δὲ τὸν πρὸς τὸν κοινὸν ἀνθρώποις πολέμιον ἀγῶνα ἐπαναιρουμένων, προπολεμήσω διὰ βίον παντός καὶ πάντως ἔσομαι τοῖς τοῖς ἄμαχος σύμμαχος, τῶν πρακτικῶν ἐρηγητῆς, τῶν μὴ πρακτικῶν ἐρημηγευτῆς·

πην τῆς Κυρίας τοῦ Ὁρους...

Ἔτσι λοιπὸν ἀρχίζει νὰ γράφεται ἡ ἱστορικὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους διὰ τοῦ πλήθους τῶν Ἁγίων Ἀσκητῶν. Τὸ πῶς δὲ ἐβίωσαν καὶ πρὸς τίνα σκόπον ἐσταύρωσαν τὴν σάρκα σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, τὸ γράφει ὁ ἅγ. Νικόδημος, ὅστις καὶ ἐξέδωκε καὶ τὸν βίον των. «Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, λέγει, πρῶτον μὲν ἐδειξαν, ὅτι ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας· δεύτερον δέ, ὅτι ἀγαπῶσι καὶ τὸν πλησίον των ὡς τὸν ἑαυτὸν των· διότι ἡσυχάσαντες πρότερον εἰς τὰς ὁπὰς καὶ τρώγλας, καὶ σπήλαια... ἐπολέμησαν μὲ σῶμα ὑλικὸν τὰς ἀύλους ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκοτούς τοῦ αἰῶνος τούτου· καὶ τούτους κατὰ κράτος θριαμβεύσαντες, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, ἐνίκησαν τὴν μὲν φιληδονίαν μὲ τὴν νηστείαν, μὲ τὴν ἐγκράτειαν, μὲ τὴν ἀγρυπνίαν, μὲ τὴν ἀένναον προσευχὴν, μὲ τὴν ἀστερον σκέπην, μὲ τὴν χαμαικοιτίαν καὶ ξηροκοιτίαν, μὲ τὰ συνεχῆ δάκρυα καὶ μὲ πᾶσαν σκληραγωγίαν τοῦ σώματος· τὴν δὲ φιλοδοξίαν ἐνίκησαν μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην, μὲ τὴν ὑπακοήν, μὲ τὴν τελείαν ἐκκοπήν τοῦ θελήματος, μὲ τὸ συντετριμμένον φρόνημα τοῦ νοῦς καὶ μὲ τὴν πτωχείαν τοῦ πνεύματος· τὴν δὲ φιλαργυρίαν, μὲ τὴν τελείαν ἀκτημοσύνην, μὲ τὴν πτωχείαν καὶ τῶν ἀναγκαιῶν τὴν στέρησιν· καὶ οὕτως ἐκαθάρισαν τὸν ἑαυτὸν των ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, διὰ μέσου τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἐν ἡσυχίᾳ πράξεώς τε καὶ θεωρίας...

Τοιοιτοτρόπως λοιπὸν, μὲ τὸ μέσον τῆς σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ νοερᾶς ἀπαθείας ταύτης, ἤξιώθησαν οἱ μακάριοι νὰ γενῶσιν ἔσοπτρα διαφανέστατα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὄργανα δεκτικὰ τῆς ἐκείνου ἐργεσίας καὶ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς χάριτος, διακρίνοντες μὲν τὰ δύσληπτα καὶ ἀπόρητα, διορῶντες δὲ τὰ πόρω καὶ μακρὰν γενόμενα καὶ προορῶντες τὰ μῆπω γενόμενα...

Ἐφθασαν εἰς τὴν τελειότητα τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, ἥτις εἶναι ἡ ἀκρότης ὅλων τῶν ἀρετῶν· ἀγαπῶντες τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ὀνόμεως αὐτῶν, καὶ μόνοι μόνω τῷ Θεῷ τοσοῦτον ἐνούμενοι, εἰς τρόπον ὥστε, ἄλλο τι δὲν εὕρισκετο μετὰξὺ αὐτῶν τῶν ἀγαπῶντων καὶ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἀγαπωμένου Θεοῦ· καὶ μόνοι μόνον τὸν Θεόν, τοσοῦτον γινώσκοντες, ὡς κατὰ χάριν θεοί, τὸν κατὰ φύσιν Θεόν, ὥστε καθὼς ἐγίνωσκεν αὐτοὺς ὁ Θεός, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἀντιστρόφως ἐγίνωσκον τὸν Θεόν, ὅπως ὑψηγορεῖ ὁ Γεολόγος Γρηγόριος: «τοιούτοις δὲ γενομένοις, ὡς οἰκείοις ἤδη προσομιλεῖ, (τολμᾷ τι νεανικὸν ὁ λόγος·) Θεὸς θεοῖς ἐνούμενός τε καὶ γνωριζόμενος· καὶ τοσοῦτον ἴσως, ὅσον ἤδη γινώσκει τοὺς γινωσκομένους».

Καὶ συνεχίζει, ὁ ἅγιος Νικόδημος· «Ἀφοῦ δὲ τοιοιτοτρόπως ἐφάνησαν τέλειοι φύλακες τῆς πρώτης ἐντολῆς, ἥτοι τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, τότε ἠθέλησαν νὰ φυλάξωσιν ἡ μᾶλλον εἰπεῖν νὰ ἀποδείξουν, ὅτι φυλάττουσι καὶ τὴν δευτέραν ἐντολὴν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Καὶ δὴ, ἀφέντες τὴν ἡσυχίαν, ἐκινήθησαν ἄλλος ἀπὸ ἓνα θεικὸν καὶ οὐράνιον σημεῖον ὅπερ εἶδεν· ἄλλος δὲ ἀπὸ ἄλλο. Καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐθερμάνθησαν ἀπὸ μίαν θεῖαν ἐμπνευσιν καὶ ἀπὸ ἓνα θεοφιλεῖ ἰσοπόδ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἀγάπης, εἰς τὸ νὰ κτίσωσι Λαύρας, ἱερὰ Μοναστήρια, μονήδρια, Σκήτας καὶ Κελλία...».

* * *

Ἄλλὰ τὰ πληθὴ τῶν ἁγίων Ἁγιορειτῶν Πατέρων ἔμεναν ἀγέραστα καὶ ἀνεόρταστα μέχρι τὰ τέλη σχεδὸν τοῦ 18ου αἰῶνος. «Διὰ τοῦτο, κοινῇ ψήφω πάντων ἡμῶν, τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει εὕρισκομένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν, εἰς τοὺς ὑστέρους τούτους χρόνους ἐδιωρίσθη νὰ ἐορτάζεται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἁγιορείτας ἀπαράβατος καὶ χρεωστικῶς κατ' ἐνιαυτὸν, ἡ κοινῇ αὕτη πάν-

των τῶν τοῦ Ὁρους ἁγίων Πατέρων πανήγυρις», γράφει ὁ ἅγιος Νικόδημος.

Πράγματι, ἀνετέθη εἰς τὸν ἅγιον Νικόδημον ἡ σύνταξις ἀσματικῆς Ἀκολουθίας, τῶν γνωστῶν εἰς αὐτὸν ἀναριθμητῶν ἁγίων Ἀγιορειτῶν Πατέρων, «ἐωνυμῶν τε καὶ ἀνωνυμῶν», τοὺς ὁποίους ὑμνήσε μετὰ τὴν μουσουργικὴν του κιθάραν καὶ μετὰ τρεῖς ἐγκωμιαστικούς λόγους. Ἡ παναγιορειτικὴ πανήγυρις ἔκτοτε τελεῖται ἐτησίως μετὰ πᾶσαν λαμπρότητα εἰς ὅλας τὰς ἑ. Μονάς, τὰς Σκήτας, τὰς Καλύβας καὶ εἰς τὰς Ἐρήμους τοῦ Ἁγίου Ὁρους, μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ἁγίων Πάντων.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ἦτο τὸ καταλληλότερον ὑμνητικὸν ὄργανον, διὰ τὴν ἀποδόσιν ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ὀσιακοῦ βίου τῶν θείων Πατέρων. Ὁσίως βίῳν καὶ ὁ ἴδιος, μετὰ τὰς ἀδιαλείπτους προσευχὰς του, τὰς νηστείας του, τὰ ἀειρροα δάκρυά του, τὰς ἀγρυπνίας του, τὴν εὐθείαν ταπεινωσίν του, τὸ χαροποιὸν πένθος του, τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην του, καὶ συγγράφας, ἔκτος ἀπὸ τούτων κατὰ πλάτος βίους πολλῶν ἁγίων, τὸν Μέγαν Συναξαριστὴν, ἦτο μοναδικῶς εἰς θέσιν τὴν ἀξιολογήσῃ τὴν πνευματικὴν των ζωὴν εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις της.

Ὀντως, μύστης ὁ ἴδιος ἐγνώριζε μετὰ πᾶσαν λεπτομέρειαν τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας τῶν Ὁσίων Πατέρων, τοὺς πολέμους των πρὸς τὰς πανουργίας τῶν δαιμόνων καὶ πρὸς τὰ πολύμορφα πάθη, ὡς καὶ ὅλην τὴν κλίμακα ἀναβάσεως τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Διὰ τοῦτο, τόσον εἰς τὰ περὶ ἐγκώμια πρὸς τοὺς ἀγιορείτας ἁγίους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑμνους, ποὺ πλέκει «συντόνως τεθηγμένους», ὁ θεῖος Νικόδημος, εὐρίσκειται πάντοτε μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἱεραρχημένης ἀσκητικῆς καὶ πνευματικῆς μεθοδολογίας, γνωστῆς ὡς πνευματικῆς παραδόσεως.

* * *

Εἰς τὴν ἀσματικὴν Ἀκολουθίαν,

ὁ θεῖος ὑμνητής, ἐκχέει κυριολεκτικῶς τὴν ψυχὴν του. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ πλήθη τῶν ἁγίων Ἀγιορειτῶν, τὸν μεταμορφώνει, ὥστε νὰ φαίνεται «ὅλος ἐξιστάμενος, ἔκδημος ὅλος, ἱερωμένος Θεῷ» καὶ «πάσχα πρὸς τὰ ὑμνούμενα». Καὶ ἄλλοτε καλεῖ «ἅπαντα τὰ στίφη τῶν μοναζόντων, τὸ μυριοπλάσιον ἄσμα τοῦ Δαβὶδ, τὸ χιλιάσιν ἀρετῶν εὐθηνούμενον», ποὺ εἶναι οἱ ἐν Ἁθῶ Πατέρες, διὰ τὴν τοὺς ὑμνήσουν, ἀφοῦ «ἔργοις καὶ λόγοις καὶ τῷ πολυειδεῖ καὶ ἰσαγγέλῳ τῆς ἀσκήσεως καὶ ταῖς ἐκ Θεοῦ χάρισιν, ἀνεδείχθησαν ἅγιοι» καὶ τῶν ὁποίων «τὰς σορούς, ὁ Θεός, θαύμασι καὶ εὐωδίαισι καὶ μύροις ἐδόξασεν». Ἄλλοτε δὲ ἀπευθύνει μακαρισμὸν πρὸς τοὺς Ἁγίους, τοὺς ὁποίους προσφωνεῖ, ὡς ἐν σαρκὶ ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι ἐνίκησαν τοὺς ἀσάρκους δαίμονας καὶ ἐμμήθησαν εἰς τὴν γῆν τὸν βίον τῶν ἀγγέλων καὶ ὅτι ἀνεδείχθησαν, ὡς οἰκισταὶ τοῦ Ἁθῶ καὶ πολιοῦχοι, ὅλου τοῦ κόσμου πρεσβεύει καὶ προστάται πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐδεργέται τῶν ἀγιορειτῶν Μοναχῶν, ὕστερα ἀπὸ τὴν Θεοτόκον Μαρίαν.

Κατόπιν, προσωποποιῶν τὸν Ἁθῶ, ὁ ἅγιος Νικόδημος, τὸν καλεῖ νὰ εὐφρανθῇ ἐν Κυρίῳ, διότι κατέστη ἁγιώνυμος, νοητὸς καὶ ὠραῖος Παράδεισος τῆς Παναγίας, εἰς τὰς ὑπωρεῖας τοῦ ὁποῖου ἐξήνθησαν κρίνα ἀειθαλῆ καὶ πανεύσμα — οἱ Ὁσιοὶ — καὶ εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰς παραλίας του ἀνεβλάστησαν εὐσκιόφυλλα καὶ οὐρανομήκη δένδρα με καρπὸς ἀθανάτους τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, — τὰ πλήθη τῶν Ἀγιορειτῶν ἁγίων.

* * *

Ἄλλ' ἐκεῖ, ὅπου ὁ Ὁσιος ὑμνογράφος, ἐν ἔρωτι θεῷ ἐκχέει τὴν ψυχὴν του καὶ γίνεται ἔξω τῶν ἐγκοσμίων ὄρων, εἶναι τὸ Δοξαστικὸν τῶν Αἰῶνων, ἐνθα ἀναφέρει πῶς «τῶν Ὁσίων Πατέρων ὁ χορὸς», ὁρμηθεὶς ἀπὸ διαφόρους πατρίδας καὶ οἰκίσας τὸ Ὁρὸς τοῦ Ἁθῶ, διέφυ-

γε τὴν παραφυσικὴν κατάστασιν, ἐφθασεν εἰς τὴν καθαρότητα τῆς φύσεως καὶ ἠξιώθη ὑπερφυσικῶν χαρισμάτων. Κατόπιν δὲ τῆς πνευματικῆς των πείρας, οἱ Ὅσιοι, ἐδίδαξαν δι' ἔργων καὶ λόγων τὴν ὁδὸν τῆς ἀσκήσεως. Εἰς μίαν δὲ πλήρη ἀγάπης καὶ θυμασμοῦ ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς Ἁγίους Πατέρας, λέγει ὁ πληθὺς Ὁσίων ἠγιασμένη καὶ πεποθημένη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὡς μελισσῶν θεοσύλλεκτε, ὅστις, μέσα εἰς τὰς ὁπὰς τῆς γῆς καὶ τὰ σπῆλαια τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐκηροπλάστῃσες, ὡσὰν σὲ κρηθῆρας νοητάς, τὸ γλυκύτατον μέλι τῆς ἡσυχίας. Σεῖς εἰσθε τῆς Ἁγίας Τριάδος τὰ ἡδύσματα, τοῦ Θεοτόκου τὰ ἐντροφήματα, τοῦ Ἄθω τὰ καυχήματα καὶ τῆς Οἰκουμένης τὰ σεμνολογήματα. Σᾶς ἱκετεύομεν νὰ πρεσβεύετε εἰς τὸν Θεὸν ὅπως ἐλεήσῃ τὰς ψυχὰς μας.

* * *

Εἰς τοὺς τρεῖς ἐμπνευσμένους ἐγκωμιαστικούς λόγους του, ὁ ἅγιος Νικόδημος, ἀφοῦ ἀπαριθμεῖ τὰ τάγματα τῶν ἀγιορευτῶν Ὁσίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεδείχθησαν «ἄγγελοι ἐν σώματι, ὁμολογηταὶ καὶ ὄσιοι, ἱεράρχαι καὶ μάρτυρες», λέγει «οὗτοι ὅλοι εἶναι οἱ πύρινοι ἐκεῖνοι καὶ ὑψηλοὶ πύργοι, οὓς εἶδεν εἰς θεῖαν ὀπτασίαν ὁ ὄσιος Μάρκος ὁ μαθητῆς Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, ὅτι ἦσαν τριγύρω εἰς ὅλον τὸ Ἅγιον Ὄρος. οὗτοι εἶναι τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν μοναχῶν, οὓς εἶδεν ὁ αὐτὸς Μάρκος, ὅτι ἴσταντο ὁμοῦ μὲ τοὺς Ἀγγέλους καὶ Ἀρχαγγέλους τριγύρω εἰς τὴν Θεοτόκον, δοξολογοῦντες καὶ προσκυνοῦντες αὐτήν. ἦτις ἐχουσα παλάτια χρυσαῖα καὶ ὑψηλά, κατὰ τὸ μέρος τῆς Βίβλας — Ἐρημος ΝΔ τῆς Λαύρας — ἐκάθητο ἐπὶ θρόνον ὡς Βασίλισσα, καθὼς τὴν ὀπτασίαν ταύτην ἀναφέρει ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Κανσοκαλυβίτης. Καὶ διὰ νὰ εἶπω μὲ συντομίαν, οὗτοι οἱ σήμερον ἑορταζόμενοι ἅγιοι ἔδειξαν ἀληθῆ τὴν προφητεῖαν τῆς Θεοτό-

κου, ἣν εἶπεν, ὅτι θέλει ὀνομασθῆ ἄγιον τοῦτο τὸ Ὄρος. Οὗτοι γὰρ εἶναι οἵτινες τὸ ἠγίασαν, τὸ ἐθαυμάσασαν, τὸ ἐδόξασαν καὶ τὸ ἔκαμαν ὀνομαστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον...».

* * *

Κατόπιν στρέφων τὸν λόγον πρὸς τοὺς συγχρόνους του μοναχοὺς καὶ κατ' ἐπέκτασιν πρὸς ὅλους τοὺς μέλλοντας νὰ μονάσουν, ὁ ἅγιος Νικόδημος, λέγει: «Ἡμεῖς δὲ οἱ τούτων τῶν ἁγίων Πατέρων εὐτελεῖς υἱοὶ καὶ διάδοχοι μὲ ποῖον τρόπον δυνάμεθα νὰ εὐαρεστήσωμεν τῷ Θεῷ καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τῆς ποθομένης σωτηρίας, διὰ τὴν ὁποῖαν ἀφήσαμεν τὸν κόσμον καὶ ἠλθομεν ἐδῶ εἰς τὸ Ὄρος τοῦτο; ἐγὼ νὰ σᾶς εἰπῶ. ἀνίσως καὶ ἀκολουθῶμεν τὸ παράδειγμα τῆς ἐναρέτου ζωῆς καὶ πολιτείας τῶν Ὁσίων τούτων. καὶ ἀνίσως φυλάττομεν ἀπαρασάλευτα τοὺς νόμους καὶ κανόνας καὶ τύπους τῆς μοναδικῆς πολιτείας, ὅσας παρέδωκαν ἐγγράφως εἰς ἡμᾶς οἱ τρισμακάριοι οὗτοι ὄσιοι.

Καὶ λοιπόν, ὅσοι μὲν εἶναι ἡγούμενοι καὶ προεστώτες τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων ἢ Σκήτων ἢ Κελλίων, ἅς μιμῶνται τοὺς ἁγίους τούτους εἰς τὴν πραότητα καὶ τὴν ταπεινώσιν. Ὅσοι δὲ εἶναι ὑποτακτικοί, ἅς μιμῶνται τοὺς ἁγίους τούτους εἰς τὴν ἀληθινὴν ὑποταγήν...

Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὅλοι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ἅς μιμῶμεθα τοὺς ὄσιους τούτους εἰς τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. εἰς τὴν ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν κόπων τῆς ἀσκήσεως. εἰς τὴν φιλαδελφίαν. εἰς τὴν ἀγάπην. ἐξαιρέτως δὲ μάλιστα εἰς τὴν ἀκτημοσύνην καὶ παρθενίαν. Εἰς τοῦτο δὲ βοηθεῖ ἡμῖν ἢ ἐν καρδίᾳ νοεῖα καὶ ἀδιάλειπτος προσευχὴ τοῦ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με»...

θ.μ.δ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΕΡΗΜΙΤΟΥ

Προσφιλέστατα ἐν Κυρίῳ τέκνα!

Κ ΑΘΑΙΡΟΝΤΕΣ τὰς ψυχικὰς μας δυνάμεις διὰ τῶν μέσων τῶν ἀσκητικῶν, τὰ ὅποια ὑπομηματίζει ἡ Ἐκκλησία μας, θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ λάμ-

ψις τοῦ θεοῦ ἕως καὶ κατὰ συνέπειαν, κάθε ἄλλος ἕως μὴ ἐν Χριστῷ θὰ νεκρωθῇ.

Τὸ Πατερικὸν ἀσκητικὸν πνεῦμα παραλαμβάνει ψυχὰς κυριαρχημένας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, δεσνυσιζόμενας εἰς τὰ ἄτιμα πάθη, ἐσκοτισμένας ἀπὸ τὰς θεωρητικὰς πλάνας, ἐπηρμένας ἀπὸ κενὰς φιλοσοφικὰς ἰδέας, ὑπνωτισμένας ἀπὸ πολύμορφα σατανικὰ συστήματα, τὰς ἀποκαθαίρει διὰ πρακτικῆς ἀγωγῆς, ἀφαιρῆναι τὸ δηλητηριεὸν τῶν νεκροποιῶν ἡδονῶν, φωτίζει τὸ νοητικὸν πεδίου διὰ προσοδευτικῆς ἀφρυσίσεώς των, ἀπὸ τὴν νάρκην τῆς πλάνης, τὰς βοηθεῖ νὰ ἐγκαταλείβουν κατὰ διάθεον ὅσα δὲν εἶναι ἀλήθεια καὶ ζωὴ, τὰς μετοσιώνει διὰ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἐνώνει μὲ τὸν Χριστόν, ὡς νύμφας καθαρὰς καὶ ἁγίας, ὡς θεῖους νόας, ὡς ἀγγελικὰς ψυχὰς καὶ σεραφεικὰ πνεύματα.

Μόνον μὲ τὸ Πατερικὸν πνεῦμα, τὴν ἀσκησιν, τὴν προσευχὴν, τὴν νηστειαν, ἢ ψυχὴ θὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τῶν ὀλεθρίων παθῶν τῆς καὶ θὰ ἐνωθῇ καθαρὰ αὐτὴ μὲ τὸν καθαρὸν Θεόν. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀσκητικὴ, αὐτομάτως διασπᾶ τὴν πνευματικὴν παράδοσιν, καταργεῖ τὴν συμφωνίαν τῶν Πατέρων καὶ αἱ ἀλήθειαι τῆς Ἐκκλησίας ἐντεῦθεν, λαμβάνουν μίαν ἀντινομίαν σημασίαν εἰς τοὺς ἀγεύ-

σιους τῆς πνευματικῆς Πατερικῆς πείρας.

Ἡ καθ' ὑπερβολὴν ἐξωστρεφικὴ ἐποχὴ μας, τὰ ποικίλα φιλοσοφικὰ ρεύματα, ἅτινα συγχέουν τὸν νοῦν, ἢ ἕξαρσις τῆς ἀξίας τῶν ἀνθρωπίνων συλλογισμῶν, πλανοῦν τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν καὶ ἀποσποῦν ἀπὸ τὴν ἀπλότητα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν παράδοσιν τῶν καρδιῶν μας εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὴν ἀσκησιν.

Εἰρηγικούς, λυτρωμένους, δυνατούς, φωτεινοὺς ἀνθρώπους, ἀπαθείς, ἁγίους, μόνον ἢ ἐσωτερικὴ ζωὴ καὶ ἢ ἀσκησις δημιουργοῦν. Μόνον οὕτως ἐσωματιούμεθα εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν Πατέρων καὶ ὅλα ἐνώπιόν μας ἀποκιοῦν καθαρότητα καὶ διαφάνειαν. Αἰσθανόμεθα ἐαυτοὺς ὡς κατ' ἐνέργειαν τέκνα Θεοῦ. Καθορῶμεν ἐντεῦθεν ἐν πόθῳ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ προγεύομεθα ἐκείνης τῆς μακαριότητος, τὴν ὅποian «ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη».

Αὐτὰς τὰς ἀρρήτους καὶ θείας ἡδονὰς χορηγεῖ ἢ πάμπωτος Ὁρθοδοξία μας εἰς τὰ πιστὰ τέκνα τῆς, ἀφοῦ εἶναι ἀληθῆς μήτηρ, παράδεισος θειότερος ἐκείνου τοῦ ἐν Ἐδέμ, ἀπὸ ξύλου τῆς γνώσεως ἔχων τὸν Χριστόν, εἰς «ὃν ἀπόκεινται πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφον».

Τολμῶ, τέκνα μου, νὰ διακηρύξω, ἐπόμενος τοῖς ἁγίοις πατέραςιν, διὸ διάβολος κατήγαγε τὴν μεγαλύτεραν νίκην, κατορθώσας νὰ πείσῃ πολλοὺς ἐκ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ μας, διὸ αἱ Ἱεραὶ

Μοναί, ἡ ἄσκησις καὶ γενικῶς διὲν συγκρατεῖ τὴν Ὁρθόδοξον πνευματικὴν διδασκαλίαν, σήμερον εἶναι πράγματα ξεπερασμένα, ἀνάξια, τάχα, τοῦ ενδιαφέροντος τοῦ συγχρόνου Χριστιανοῦ. Ἀλλὰ λησμονοῦμεν, διὲν καὶ σήμερον, ὅπως οἱ παλαιοὶ Χριστιανοί, ἐρχομένους τοὺς ἰδίους ναοὺς, τὰ ἴδια μέσα λατρεῖας, τὰς ἰδίας προσευχάς, ὅπως καὶ πρὸ αἰώνων, τὴν ἰδίαν διδασκαλίαν τοῦ Ἐθαγγελίου, τοὺς ἰδίους ἀγίους Πατέρας, τὰ ἴδια Μοναστήρια, τὰ ἴδια βιβλία, τὰς ἰδίας ἀγίας εἰκόνας, ὡς εἶχον καὶ πρὸ αἰώνων; Λησμονοῦμεν, διὲν ἀπὸ τὸ ἴδιον ἅγιον Ποτήριον μεταλαμβάνομεν, ὅπως εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας, τὰς ἰδίας θείας Λειτουργίας τελοῦμεν, τὴν ἰδίαν δογματικὴν διδασκαλίαν ἔχομεν, τὴν ἰδίαν πνευματικὴν παράδοσιν διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μας, τὴν ἰδίαν ἀποστορῶν αἰσθανόμεθα πρὸς τὰς αἰρέσεις καὶ τὰς ποικίλας ἑτεροδιδασκαλίας; Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὴ σήμερον μία διάφορος ἐρμηνεία περὶ Ἐκκλησίας, διὲν βλέπουμεν διὲν τίποτε δὲν μετεβλήθη ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, εἰ μὴ μόνον ἡμεῖς, φεῦ, διαφθαρέντες εἰς τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἔλαρον διὰ τῆς πεπικνωίας γνώσεως, τὴν ὅποιαν μᾶς ἐδωροφόρησεν τὸ ναναγήσαν Ἐυρωπαϊκὸν πνεῦμα;

Πῶς δυνάμεθα νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ ἓνα παραδεδομένον τρόπον ζωῆς, συμβιώσαντα μὲ τὴν Ὁρθοδοξίαν μας, προελθόντα ἀπὸ τὴν συνάντησιν τῶν καθαρῶν ψυχῶν μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χωρὶς νὰ περιπέσωμεν εἰς πνευματικὴν οχιζοφρένεια; Ὅταν βλέπουμεν τὰ θεῖα πρόσωπα τῶν Πατέρων μας, συνοφρουμένα, αὐτοηρά, μὲ θελκτικὴν τὴν ἔκφρασιν, οὐτιδωμένα, μὲ ἀνεοκαμμένας τὰς παρειάς καὶ λάμποντας ἀπὸ θεῖον φῶς τοὺς μεγάλους εἰς θαθείας κόγχας ὀφθαλμούς των, πῶς δυνάμεθα νὰ μὴ σκεπτόμεθα ὅπως δοκέποντο αὐτοὶ καὶ νὰ μὴ ζῶμεν ὅπως ἔζων αὐτοί;

Θὰ οἶς ἀναφέρω, τέκνα μου, ἓνα κείμενον ἐνὸς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων δογματικῶν θεολόγων τῆς ἀγίας Ὁρθοδοξίας μας, τοῦ Σέρβου ἱερομονάχου π. Ἰουσίτου Πρόποβιτς, ὁ ὁποῖος λέγει: «Πρέπει νὰ ἀντιτάξωμεν τὴν ἀσκήσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ

Χριστοῦ, εἰς τὸν πολιτιστικὸν ἀσκητισμὸν, ὁ ὁποῖος γίνεταί εἰς τὸ ὄνομα τοῦ σαπιμένου καὶ παραμορφωμένου Ἐυρωπαϊοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀθεϊσμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἀτιμωτοῦ. Διὰ τοῦτο, τὸ κύριον χρέος τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι νὰ δημιουργήσῃ τοὺς Χριστοφόρους ἀσκητάς. Ἡ φωνὴ ποὺ πρέπει νὰ ἀκούηται μέσα τῆς εἶναι: ὀπίσω εἰς τοὺς Χριστοφόρους ἀσκητάς, πρὸς τοὺς ἀγίους Πατέρας. Ὅπίσω εἰς τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς ἀρειάς τῶν ἀγίων Πατέρων, ὀπίσω πρὸς τὰς ἀρειάς τοῦ ἁγίου Ἀπωνίου καὶ Ἀθανασίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀσκητῶν, ὡς καὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Διότι αὐταὶ αἱ θεανθρώπιναι ἀσκήσεις ἐδημιούργησαν τοὺς ἀγίους, καὶ σήμερον μόνον αἱ Ὁρθόδοξοι ἀσκήσεις - ἀρειαὶ ἠμποροῦν νὰ κάμουν ἀγίαν τὴν κάθε ψυχὴν καὶ τὴν ψυχὴν ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ μας.

Ἐφ' ὅσον ὁ θεανθρώπινος σκοπὸς εἶναι αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος, καὶ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ἐπίσης εἶναι αἰώνια καὶ ἀναλλοίωτα, διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι (χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας).

Ἡ Ὁρθοδοξία, ὡς μοναδικὸς φορεὺς καὶ φύλαξ τοῦ τελείου καὶ παμώτου προσώπου τοῦ Θεανθρώπου, πραγματοποιεῖται ἀποκλειστικῶς μὲ τὰ θεανθρώπινα Ὁρθόδοξα μέσα, τὰς ἀσκητικὰς ἐν χάριτι ἀρειάς. Ὅχι μέσα δανεισμένα ἀπὸ τὸν ρωμαιοκαθολικισμὸν ἢ τὸν Προτεσταντισμὸν, διότι αὐτοὶ εἶναι χριστιανισμοὶ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὑπερηφάνου Ἐυρωπαϊοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι τοῦ ταπεινοῦ Θεανθρώπου.

Τέκνα μου, τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, τὸ πνεῦμα τοῦ πονηροῦ γοητεύει τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν θεληγῶν τῆς ἁμαρτίας πάσης μορφῆς καὶ παντὸς βαθμοῦ. Ἀδύνατον νὰ ἀμυνθῇ κανεὶς εἰς τὰς νόθους καὶ ψευδεῖς ἡδονὰς του, ἐὰν αἱ καρδίαι δὲν ἔχουν μυστικὴν κοινωνίαν μὲ τὰς θείας καλλονάς, αἱ ὁποῖαι ἀποκαλύπτονται δι' ἀσκήσεως καὶ καθαρότητος. Ὑπάρχει ξυμφωνία τὸ κάλλος εἰς τὴν ψυχὴν. Ἡ ἁμαρτία ὅμως τὸ ἔχει διαστρέψει. Πρέπει ἢ καλλονὴ τῆς ψυχῆς νὰ ἀποκαλυφθῇ, νὰ ἐνεργοποιηθῇ, διὰ νὰ ἀν-

τικρούση ὅλας τὰς ἀνυποστάτους γοητείας. Μόνον μὲ τὸ κάλλος τῆς καρδίας δυνάμεθα νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν ἀντικάλῃ τοῦ κόσμου. Οἱ ἅγιοι Πατέρες μὲ τὴν ἄσκησιν καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου πνεύματος, ἐξύπνησαν τὰς ναρκωμένας ἐμφύσις τῆς ψυχῆς ἐφέσεις καὶ ἐπιθυμίας καὶ ἐξήτησαν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν εἰς τὸν Θεόν, Ὅστις εἶναι τὸ ἀκρότατον τῶν ἐπιθυμητῶν, τὸ φύσει μόνον ἀνιάξιον ἀντικείμενον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Οὕτως ἔχομεν τὸν ἅγιον Πατέρα ἡμῶν Συμεῶν τὸν Νέον Θεολόγον νὰ αἰσθάνεται ἴσους ἐντόπως τὴν μουσικὴν ἐνέργειαν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ λέγη: «Ὅλος περιπλεκόμενος, ὅλον καταφιλεῖ με. Ὅλον τε δίδωμι Ἀδιῶ ἔμοι τῷ ἀναξίῳ. Καὶ ἐμφοροῦμαι τῆς αὐτοῦ ἀγάπης καὶ τοῦ κάλλους. Καὶ ἠδονῆς ἐμπύπλωμαι καὶ γλυκασιμῶ τοῦ θείου. Μεταλαμβάνω τοῦ φωτός, μετέχω καὶ τῆς δόξης. Καὶ λάμπει μου τὸ πρόσωπον, ὡς καὶ τοῦ ποθητοῦ μου. Καὶ ἅπαντα τὰ μέλη μου γίνονται φωτοφόρα».

Ἄδαια αἱ πνευματικαὶ ἐμπειρίαι γεννῶνται εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων, οἵτινες ἐπένησαν ἐν Χριστῷ, ἔκλασαν παρὰ τοὺς πόδας του, ἠοκήθησαν ἐν Χριστῷ καὶ ἐνεπλήθησαν πνευματικῆς εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως. Ἡ ψυχὴ μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐκ τῶν δλεθρίων παθῶν τῆς, διαφυγούσα τὸν κατακλυσιμὸν τῆς κακίας καὶ μεταστοιχειώσασα ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς, ἀκούει ἐντεῦθεν τὴν φωνὴν τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ λέγουσαν, ὅπως ὁ ἀδελφιδὸς εἰς τὴν νύμφην εἰς τὸ «Ἄσμα Ἀσμάτων» τοῦ Σολομώντος:

«Δεῦρο καλὴ μου, περισσότερά μου· ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρήλθεν, ὁ θεὸς ἀπῆλθεν, ἐπορεύθη ἑαυτῷ· τὰ ἄνθη ὤφθη τῇ γῆ, φωνὴ τῆς τρυγῆνος ἠκούσθη· αἱ ἄμπελοι κυρίζουσιν, ἔδωκαν ὄσμη».

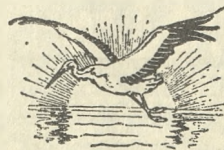
Τότε μία φωτεινὴ ἀτύσοφαιρα δημιουργεῖται, μία ἀτύσοφαιρα ἀνοξιάτικη. Μετὰ τὸν ἄσπερον χειμῶνα τῆς ἁμαρτίας ἡ ψυχὴ τῶν ἁγίων μας, ἀλληγορομένη νύμφη, βίωσασα τὸν μουσικὸν διάλογον μετὰ τοῦ νυμφίου τῆς Χριστοῦ διὰ στόματος τοῦ ἁγίου Μοναχοῦ καὶ ἄσκητοῦ, τοῦ Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, λέγει:

«Τί οὖν θείου κάλλους θυμασιώτερον; Ποῖος πόθος οὕτω δριμύνει καὶ ἀφόρητος; Τίς ἐννοία τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλοπρεπείας χαριεστέρα, ὥστε ἡ ψυχὴ ἐκ διαθέσεως θεομῆς νὰ λέγη, τειρωμένη ἀγάπης ἐγώ; Ἄρρητοι παντελῶς καὶ ἀνεκδιήγητοι τοῦ θείου κάλλους αἱ ἀστραπαὶ. Τοῦτο τὸ κάλλος σαρκίνοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἀθεώρητον ψυχῇ δὲ μόνῃ καὶ διανοίᾳ καταληπτὸν καὶ εἴ που τινὰ περιέλαμψε τῶν ἁγίων, ἀφόρητον τοῦ πόθου τὸ κέντρον αὐτοῖς ἐγκατέλειπε».

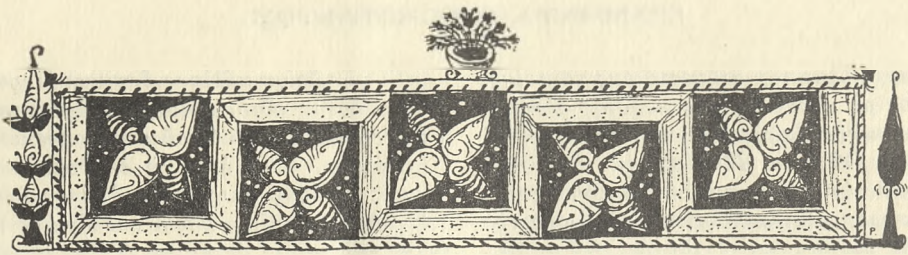
Τέκνα μου, εἶναι ἄδικον, εἶναι μέγα κακόν, εἶναι θά ἔλεγον, ἀφόρητος δυστυχία νὰ μὴ ἐκμεταλλεῖσθε τοὺς θησαυροὺς, οἱ ὅποιοι ἐθροικοντα ἐντὸς τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας, ὡς γινῶσις πνευματικῆ, ὡς ἐλευθερία ψυχῆς, ὡς ἐμπειρία ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, ὡς ὁδὸς θεώσεως, ἀλλὰ νὰ συμβιβάζωμεθα μετὰ τῶν πτωχῶν ἀνθρωπίνων ἐπισηματίων, ἅτινα στεροῦν τὴν ψυχὴν τῆς ὄντως ζωῆς, τοῦ ἀληθινοῦ φωτός, τῆς μεταμορφώσεώς μας εἰς ἁγίαν προσωπικότητα.

Τὸ Ἐθαγγέλιον τοῦ Θεανθρώπου, λέγει ὁ π. Ἰουστίνος, συγκεντρώνει τὰ πάντα εἰς τὸν προσωπικὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἄσκησιν. Τὰ πάντα ἀρχίζου ἀπὸ τὸ ἴδιον πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου. Σωζόμενος ὁ ἄνθρωπος, σώζει ἀπαραιτήτως καὶ τοὺς ἄλλους γύρω του. Φωτίζόμενος, φωτίζει καὶ τοὺς ἄλλους. Αὕτη εἶναι ἡ Ἐθαγγελικὴ ὁδός, ἡ ἐφαρμοζομένη πιστῶς εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, φυλασσομένη καὶ διαφυλαχθεῖσα εἰς αὐτήν. Ἰδοὺ πῶς τὴν χάρασσει, ὡς ἄλλος «οὐδὲ τῆς θρονιῆς», ὁ μέγας ἅγιος καὶ διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ φωστὴρ τῆς Οἰκουμένης, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος:

«Καθαρῶς δεῖ προῦτον καὶ εἰτα καθάραι σοφισθῆναι καὶ οὕτω σοφίσαι γενέσθαι φῶς καὶ φωτίσαι ἐγγίσει Θεῷ καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους· ἁγιασθῆναι καὶ ἀγιάσαι».

ΕΞΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ἐτόνισεν ὅτι «πρόκειται κῆς καὶ ἐφηρμοσμένης, ὀλίγας ἀπλᾶς καὶ ἀδράς πλαισιώνει τὰς θέσεις τοῦ θέματος...». Ἀκούθως ἀναγιγνώσκειται ἡ Ἐκθεσις.

ΚΟΛΟΥΘΗΣΕΝ ἐν συνεχείᾳ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος «Συnergασία καὶ ἐνιαία εὐθυγραμμισμένη ἔκφρασις πνευματικῆς καὶ ἄλλης δράσεως». Ὁ πρόεδρος τῆς Γ' Ἐπιτροπῆς Ἅγιος Ρεθύμνης, εἰσηγούμενος τὸ ὄλον θέμα καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς εἰσηγήσεως, εἰσηγήσεως πρακτικῆς καὶ ἐφηρμοσμένης, εὐσυνόπτου, ἡ ὁποία εἰς ὀλίγας ἀπλᾶς καὶ ἀδράς γραμμὰς ἐμπεριέχει καὶ πλαισιώνει τὰς θέσεις τοῦ θέματος...». Ἀκούθως ἀναγιγνώσκειται ἡ Ἐκθεσις.

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ Γ' ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἁγίου Ρεθύμνης κ. Τίτου καὶ τῆ ἀγαστῆ συνεργασίᾳ πεντάδος ἁγίων Πατέρων, Ἁγίου Γρηγορίου Προηγ. Βησσαρίωνος, Ἁγίου Παύλου Καθηγ. Ἀρχιμ. Ἀνδρέου, Χιλιανδαρίου Προηγ. Μωυσέως, Καρακάλλου Γέρ. Εὐθυμίου καὶ Κωνσταμονίτου Γέρ. Φιλαρέτου, συνελθούσα ἐπὶ διήμερον, μετὰ πολλῆς κατὰ Χριστὸν σκέψεως καὶ περισκέψεως, ἀποφαίνεται εἰσηγητικῶς.

Ἐπειδὴ ἡ φωνὴ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διερχομένη τὴν φωνὴν τῆς ἐρήμου ὡς φωνὴ αὐτῆς ταύτης τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδοξίας μας.

Ἐπειδὴ ἡ φωνὴ τῆς ἀγιορειτικῆς ἐρήμου διαισθάνεται ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς, τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶν, ὅτι προσφέρει κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ πολιῦ Ἁγίου Μακαρίου, «τὸν ὀλίγον τρυφερὸν ἄρτον τοῖς πεινώσιν ἐν τῷ κόσμῳ ψυχικῆς τροφῆς».

Ἐπειδὴ ὁ ἀγιορείτης μοναχὸς ἀποτάσσει τὰς ἀπολαύσεις καὶ ἐπιζητεῖ τὰς ἀνησυχίας τῶν ἀσκητικῶν βιωμάτων, γεγόμενος οὕτω φυγόκεντρος καὶ κεντρομόλος δύναμις.

Ἐπειδὴ ἡ «εὐσεβὴς φλυαρία» τοῦ συγχρόνου βίου καθίσταται κατάφωρος δυναστεία τῆς ψυχικῆς υγείας.

Ἐπειδὴ ἡ γνώσις εἶναι αἰσθησις ζωῆς ἀθανάτου, καὶ ἡ ἀθανασία αἰσθησις ἐν Θεῷ, τοὔτεστι γνώσις κατὰ Χριστὸν, γέννημα υγείας τῆς ψυχῆς καὶ δύναμις υγείας.

Ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ ἡμῶν εἶναι τὸ πλήρωμα τῆς αἰωνίου ζωῆς, τ.ἔ. ἡ κατὰ Χριστὸν ἀλήθεια, καὶ τὸ φάρμακον ἡλλοιωμένον εἶναι ἀκατάλληλον πρὸς ἀποθεραπείαν τοῦ πάσχοντος ὀδοιπόρου τῆς ζωῆς.

Ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἁγίων βλέποντες καὶ ἐν τῇ χορείᾳ τῶν δούλων μας νηπιτικῶς κινούμενοι, ὡς «γγησίους φίλους τοῦ Θεοῦ» τούτους ἐπικαλεσάμενοι, εἰσηγητικῶς τὴν προσομιλίαν τοῦ προεδρευόντος τῆς ἐπιτροπῆς Ἁγίου Ρεθύμνης διερχομένου πανευλαβῶς ἀποφαινόμεθα καὶ βαθυσεβάτως προτείνομεν.

1.— Ἐκδοσὶν διμηνιαίου περιοδικοῦ ὑπὸ τῆς ἀγιορειτικῆς κοινότητος, τῆ ἐγκρίσει καὶ εὐλογίᾳ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

2.— Νὰ ὀνομασθῇ τοῦτο «Φωνὴ τῆς ἀγιορειτικῆς ἐρήμου».

3.— Νὰ ἐπιστρατευθοῦν οἱ ἀριστεῖς ἐν βιώματι καὶ γραφίδι ἀγιορεῖται πατέρες, γεγόμενοι γραφεῖς καὶ ἐκδῶται αὐτοῦ.

4.— Τὸ «περιεχόμενον» τούτου νὰ διερχομένη ὡς στόμα αἰωπηλὸν τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς μυστήρια τοῦ παρελθόντος.

τος, τοῦ παρόντος καὶ μέλλοντος τῶν ὁσίων ἁγιορειτῶν πατέρων, τ.ἔ. τοῦ λογισμοῦ, τοῦ παλαιοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ἀσκητικοῦ βιωμάτων αὐτῶν.

5.— Πρὸς κάλυψιν τῶν ἐξόδων τῆς ἐκδόσεως δέον ὅπως συμβάλουν ἀπὸ κοινοῦ αἱ Κ' Ἱεραὶ Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀργότερον δὲ ἢ Ἱ. Κοινότης διὰ τῆς Δισεινασίου Συνάξεως.

6.— Νὰ ἀπαγορευθοῦν τὰ ἡλλοιωμένα καὶ μὴ ἐγχεκριμένα ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἔντυπα ὄλων τῶν μορφῶν καὶ ἀποχρώσεων καὶ κατὰ τόπους ἐκδόσεων αὐτῶν.

7.— Νὰ εἰδοποιηθοῦν πρὸς ἕλεγχον αὐτῶν καταλλήλως τὰ ταχυδρομεῖα καὶ αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ διὰ τὰ ἔξωθι ἐκδιδόμενα καὶ ἀφικνούμενα ἔντυπα ἢ παρὰ προσώπων προσκομιζόμενα.

8. Νὰ ἐνημερωθοῦν δεόντως περὶ τῶν ἀπαγορευθέντων ἐντύπων αἱ Ἱ. Μοναὶ καὶ οἱ ἐκδότες.

9. Ψυχωφελῆς καὶ διὰ ζωῆς φωνῆς προσωπικῆ ἐπαφῆ καὶ ὀρθόδοξος διδασχῆ.

10.— Δέον ὅπως σημειωθῆ καὶ συνεξετασθῆ τὸ καθ' ἡμᾶς θέμα τοῦ «ἐντύπου» μετὰ τοῦ φλέγοντος θέματος τῆς λειψανδρίας.

Ταῦτα πάντα ἐν προσευχῇ καὶ πολλῇ περυσκέψει σταχυολογήσαντες εὐσυνόπτως εἰσηγούμενοι, εὐλαδῶς θέτομεν εἰς τὴν ὑμετέραν κρίσιν, ἀπόφασιν καὶ ἀπόκρισιν τῆς Ἐ.Δ. Ἱ. Συνάξεως, τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας πρὸς διασφάλισιν, περιφύρησιν καὶ διαιώνισιν τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

* * *

Παρ' ὅτι, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως, ζωηρὸν ἐξεδηλώθη τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ὁμοφώνως ἐξεφράσθη ἡ ἐπιθυμία ἐκδόσεως ἐνὸς περιοδικοῦ, ἐκπροσωποῦντος καὶ ἀπηχοῦντος τὴν φωνὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐν τούτοις δὲν ἐσαρκώθη ἡ ἐπιθυμία, διὰ λόγους ποικίλους, σχέσιν ἔχοντας μὲ τὰ προβλήματα, ποὺ γεννῶνται εἰς τὰς συλλογικὰς πνευματικὰς προσπάθειάς... Διὸ καὶ ὁ ἅγιος πρόεδρος «συνέστησεν ὅπως, ἕως ὅτου ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἐκτυπώσεως τὸ ἐν καὶ ἐνιαίον ἁγιορειτὸν περιοδικόν, ἐνισχυθῆ ἠθικῶς τε καὶ οικονομικῶς τὸ νῦν ὑπὸ τοῦ Διονυσιάτου μοναχοῦ Θεοφάντου ἐκδιδόμενον, καθόσον ἀποτελεῖ ὄχι μόνον μίαν φιλότιμον καὶ ἀξίεπαινον προσπά-

θειαν, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἡ μόνη μαρτυρία καὶ φωνὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐπισήμως μάλιστα ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱεράς Κοινότητος...»

Ὁ ἀναγνώστης θὰ ἐπρόσβειν, ὅτι τὰ ἀρθρα 6, 7 καὶ 8 τῆς Γ' εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως, ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν «ἡλλοιωμένων καὶ μὴ ἐγχεκριμένων ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐντύπων...» καὶ οὕτω θὰ διαβλέπη μίαν τάσιν ἀστυνομίσεως ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ λεγομένου Τύπου. Πράγματι, ἐνταῦθα θίγεται τὸ ἄλυτον, σχεδόν, πρόβλημα τῶν ὀρίων τῆς ἐλευθερίας τοῦ Τύπου. Δὲν εἴμεθα ὑπὲρ τῶν ἀστυνομικῶν μέτρων ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ καὶ ἀποροῦπιτομεν τὴν ἀνευ ὄρων δρασίν τῶν θρησκευτικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν, λεγομένων, ἐντύπων. Τὸ «μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μείζον κρῖμα ληψόμεθα», (Ἰακ. γ', 1), ἀποτελεῖ βεβαίως σύστασιν. Ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ τὸ ἐπιβάλλῃ ἐξουσιαστικῶς; Πολλῶ μᾶλλον, ἐπιτρέπεται νὰ ἀπαγορεύσῃ διὰ νομικῶν μέτρων, ἐφαρμοζομένων ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος, τὴν κυκλοφορίαν τῶν ὡς Ὁρθοδόξων αὐτοχαρακτηριζομένων θρησκευτικῶν ἐντύπων; Ἐὰν τὰ φέροντα τὴν ταυτότητά των φανερά, αἰρετικὰ ἔντυπα, κυκλοφοροῦν ἀνεμποδίστως, πῶς ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν εἴσοδον εἰς τὸ Ἁγιον Ὁρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου, ποῦ δὲν εἶναι ἐγχεκριμένος ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος;

Ἐν τούτοις, πέραν ἀπὸ τὰ θεωρητικὰ ὄρια, εἶναι ἐξακριβωμένον, ὅτι τίποτε δὲν ἔβλαψε τόσον τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην μεταξὺ τῶν Ἁγιορειτῶν Μοναχῶν, ὅσον κάποια ἔντυπα, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται μὲν ὑπὸ τὸν γοητευτικὸν τίτλον τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὴν πραγματικότητα ὁμως δὲν εἶναι, εἰ μὴ ὄργανα ὁμάδων, ἐκφράζοντα προσωπικὰς σκέψεις. Ἡ τάσις δέ, νὰ ἀπολυτοποιῶμεν καὶ νὰ γενικευόμεν ὅσα ὑπὸ τὴν προσωπικὴν μας ὀπτικὴν γωνίαν ὁράμεν, συνοδευομένη ἀπὸ τὰς παρορμήσεις τῆς μὴ ἀπηλλαγμένης παθῶν καρδίας μας, διαμορφώνει εἰδῶλα καὶ εἰκόνας Ὁρθοδοξίας, πρὸς τὰ πρότυπα τῶν ὁμοίων δέον

νά συμμορφωθῆ «πᾶσα σάρξ». Ἄλλως καθίστασαι αἰρετικός! Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ὑπαρξίς ἀναριθμητῶν ἐκδόσεων Ὁρθοδοξίας, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ παρατηροῦνται τόσα «αἰρέσεις».

Ἐπομένως, τὰ ἐν λόγῳ περιοριστικά ἄρθρα, σύμφωνα ἄλλωστε καὶ μὲ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Κατ. Χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀποβλέπουν εἰς τὴν προστασίαν τῶν συνειδήσεων τῶν Μοναχῶν, οἱ ὅποιοι πύτουν θύματα ἐνὸς εἶδους ὑποκιτρίων ἐντύπων, ποὺ συντηροῦν εἰς συνεχῆ ἔντασιν τὰς ψυχὰς ἀπλοϊκῶν τινῶν ἀδελφῶν ἐν Χριστῷ καὶ καλλιεργοῦν ἓνα κλίμα καχυποψιῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ αὐξάνωνται τὰ φαινόμενα φανατικῶν ἐκρήξεων, ἡ ἀγάπη νὰ ψύγεται καὶ ἡ ἐνότης ἐν Κυρίῳ νὰ διασπᾶται.

* * *

Ἡ ὅλη κατάστασις ἐξυπηρετεῖ μόνον τὸν ἀνθρωποκτόνον, ὅστις ἦρε τὴν εἰρήνην ἀπὸ τὰς ψυχὰς. Πόσον διαφορετικά θὰ ἦσαν τὰ πράγματα ἐὰν ἀντὶ τὸν σκιαμαχῶμεν, ἐπιδιώμεθα εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν ἀκόσμων παθῶν μας, εἰς ἔργα ἀγνιστικά τῆς ψυχῆς μας, εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀγάπην ὑπὲρ τοῦ πλησίον, ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου, ἀναβαίνοντες ἐν ἰδρωτὶ τὴν κλίμακα τῶν ἀρετῶν διὰ ταπεινώσεως καὶ πένθους! Πόσῃ εὐθύνην φέρουν «οἱ πολλοὶ διδάσκαλοι» ποῦ, μέσα εἰς τὸ πνευματικόν των σκότος, ἔχουν ὑποκαταστήσει τοὺς ἀπλανεῖς Ἁγίους διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας μας, τοὺς μόνους δυναμένους νὰ οἰκοδομήσουν ψυχὰς, νὰ φωτίσουν καρδίας, νὰ ἀγιάσουν καὶ νὰ μεταμορφώσουν ὅλον τὸν ἀνθρώπον, ὥστε νὰ τοὺς καταστήσουν ἀληθεῖς χριστιανούς, Φῶς τῶν ἐν σκότει, τέκνα Θεοῦ, κλαίοντα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς κτίσεως!

Νομίζομεν, ὅτι ἐπ' αὐτοὺς ποῦ, τελοῦν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐσωτερικῆς συμφορᾶς των καὶ ἀγωνιζομένους νὰ καταστήσουν ὁμοίους ἑαυτῶν καὶ ἄλλους, ἐφαρμόζεται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου «ἡμεῖς γὰρ οὐκ εἰσερχομεθα, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν». (Ματθ. 23, 14). Μία εἶναι ἡ ἐσχὴ μας: νὰ πρᾶξη ὁ Κύριος τὰς καρδίας των καὶ νὰ φωτίσῃ τὸν νοῦν των, ὥστε νὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι δὲν οἰκοδομοῦν, ἀλλὰ θλάπτουν. Καὶ μία εἶναι ἡ σύστασις μας, πρὸς τὸν εὐσεβῆ, ἀπλοϊκὸν ἢ «ἐξόντα γινῶσιν» λαὸν μας: νὰ διαβάσουν τοὺς Ἁγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν βίον των. Μόνον. Καὶ μακρὰν ἀπὸ ἀγόνους καὶ ψυχοθλαβεῖς ἐκκλησιαστικὸς ἀγῶνας, ὅταν ἡ πίστις δὲν κινδυνεύει καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰρήνην ἄγει. Τινὲς ἔχουν ἐπιστρατεύσει ἑαυτοὺς ἐθελοντικῶς εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς Ὁρ-

θοδοξίας κατὰ τρόπον οἰοεὶ ἐπαγγελματικὸν καὶ μᾶλλον δὲν ἀσχολοῦνται εἰς τίποτε ἄλλο. Ἄλλὰ ἡ ὁδὸς εἶναι ἐπισημὰς διὰ τοὺς ἰδίους, ἀήθης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὀλεθρία διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν ψυχῶν. Αὐτὰ ὅλα, θεβαίως, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ αἴρεσις. Καὶ ταῦτα ἐκ πολλῆς ἀγάπης.

* * *

Τὸ ἔργον τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας, μετὰ ἓνα σχεδὸν μῆνα, ἐπερατώθη, ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ὁρισμένα μέτρα τάξεως καὶ πειθαρχίας. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι ἡ συνεργασία Ἐξαρχίας, Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ Πολιτείας ἐδημιούργησεν ἓν κλίμα ἐμπιστοσύνης καὶ ἀλληλοσεβασμοῦ. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τριῶν τούτων θεσμῶν ἐκινήθησαν ἐντὸς τῶν αὐστηρῶς νομικῶν κλασίων των, ἄτινα διαγράφονται ἐν τῷ Κατ. Χάρτῳ τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ὑπὸ τῆς μακροαιῶνος παραδόσεως τῆς συναλλαγίας. Ἐπὶ τὰς συγχρόνους συνθήκας, δεδομένης τῆς νομικῆς ὀργανώσεως τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ τῆς ὑπάρξεώς του ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ συνεργασία τοῦ Ἁγίου Ὁρους μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας καὶ ἀφεντος εἶναι καὶ ἀπαραίτητος, διατηροῦμενο ἀλωθίτον τοῦ αὐτοδιοικητόν αὐτοῦ.

Σύνοψιν τοῦ ὅλου ἔργου, ὅπερ ἐπετελέσθη ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ἀποτελεῖ ἡ κατωτέρω παρατιθεμένη ἐπιστολὴ τῆς Ἱ. Κοινότητος πρὸς τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, μεθ' ἧς ὑφίσταται ἀρρηκτὸν πνευματικὸν δεσμὸν ἀγάπης, κοινοὶ ἀγῶνες κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ πρὸ πάντων, ἐκκλησιολογικῆ σχέσις Μητρὸς πρὸς τέκνα.

* * *

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Διὰ τῶν θεοπειθῶν εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, θεῖα συνάρσει, ἐπερατώθησαν αἱ ἐργασίαι τῶν Συνάξεων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ Ἱερᾶς Διπλῆς, προεδρευομένων ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Σιαυρουπόλεως κ. Μαξίμου, Δράμας κ. Διονυσίου καὶ Ρεθύμνης καὶ Ἀδλοποιάμου κ. Τίτου.

Αἱ Συνάξεις αὗται, πολλὴν τὸν ἐν Κυρίῳ καρπὸν προσήνεγκαν τῷ Ἱερῷ ἡμῶν Τόπῳ. Τοῦτο μὲν διὰ τῆς ἀναθερμάνσεως τῆς ἀγάπης καὶ εὐλαβείας ἐν ταῖς ψυ-

χαῖς τῶν ἁγιορειτῶν Μοναχῶν, πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τοῦτο δὲ διὰ τῆς κατ' εὐχὴν ἐνεργοποιήσεως τῶν προϋποθέσεων, διὰ τὴν προώθησιν καὶ ἐπίλυσιν Κανονικῶν, πνευματικῶν τε καὶ πρακτικῶν προβλημάτων.

Τὰ πρακτικὰ τῶν Συνάξεων, ἐξεικονίζουσι ἐν λιπότητι τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ καταβληθέντος καμίου ἐκ μέρους ἴσων τῆς σεβαστιῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν ἐπαύθα ἐκπροσώπων τῶν Ἱερῶν Μονῶν.

Ἦδη δὲ ἀναμένομεν τὴν ἐκδήλωσιν τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῶν θεμάτων, ὧν τὴν λύσιν, ἢ σεπιτὴ Ἐξαρχία, ἐπεφύλαξεν εἰς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον. Καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἀγομένη ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ Παναγίου Πνεύματος, θὰ συγκεράσῃ τὸ δίκαιον μετὰ τοῦ ἐπεικειοῦς, τὸ Κανονικὸν μετὰ τοῦ φιλανθρώπου, πραγματευομένη οὕτως, ἐν ὑψηλῇ διακρίσει, τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν, τὸν ἔπαινον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Θὰ ἀπειτέλει ἀσυγγνωστον παράλειψιν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐὰν δὲν ἀνεφέραμεν τὴν σημαντικωτάτην συμβολὴν εἰς τὸ ὅλον ἔργον τῆς πρότριτα ἀποσταλείσης, Ὑμετέρα ἐπινεύσει, Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας, ἣτις ὁμολογουμένως ὑπεβλήθη εἰς κόπους ἀτόντους, διευθύνασα μετὰ συνέσεως καὶ σοφίας τὰς ἐργασίας τῶν Συνάξεων.

Ἀξιὸν δὲ καὶ δίκαιον ἐστίν, ὅπως ὑπομνησθῇ ὡσαύτως, ὅτι, ἴσως, διὰ πρῶτην φορὰν Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία ἐδαπάνησεν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἰσοσούτιον χρόνον καὶ ὑπεβλήθη εἰς ἰσοσούτους καμιάτους. Οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται, εἰργάσαντο νυκτὸς καὶ ἡμέρας, μὴ φρεσθέντες τῶν ψυχῶν αὐτῶν καὶ ἐπανειλημμένως «σχόντες τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου», τόσον ἐν ταῖς τραχείαις καὶ δυσβάτοις ἀτραπῶσι τοῦ Ἀγιωνύμου Ὄρους, ὅσον καὶ ἐν τῷ τρικυμώδει πόντῳ τοῦ Ἄθω. Δῶν αὐτοῖς Κύριος ἔλεος, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἔπαθον.

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, ἡμεῖς πάσης ἀντιλογίας ὑπῆρξεν εὐλογημένη πολυτρόπως ὑπὸ Κυρίου ἢ συνερ-

γασία τῆς Σεβαστιῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας μετὰ τῶν ἁγιορειτῶν Πατέρων. Αἱ καρδίαι τῶν Μοναχῶν ἐθερμάνθησαν, διελύθησαν παρεξηγήσεις καὶ καχυποψίαι, οἱ μοναχοὶ παρεκλήθησαν οὐ μειρίως καὶ ἐπὶ πλεῖον ἠγάπησαν τὴν τροφὸν καὶ ποτιῖαν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

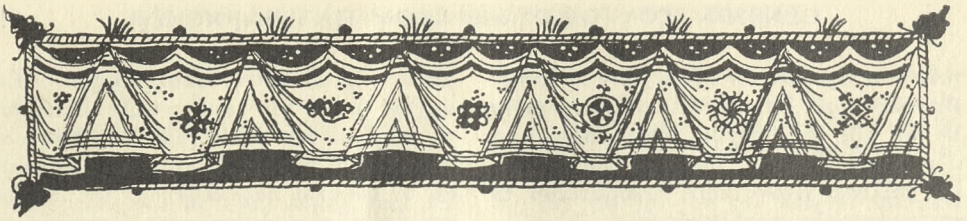
Ὅπως, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, οὗτος ὁ «ὄφθαλμὸς τῆς οἰκουμένης», ὑπῆρξεν ἀείποτε τὸ φρυκτὸν, ἐπεὶπερ ζωηφόρον κλίμα ἡμῶν τῶν ταπεινῶν Μοναχῶν. Καὶ ἔκειο τοῦτο ἀνέκαθεν εἰς τηλαυγὲς σημεῖον προανατολισμοῦ, ἔνθα αἰῶνων Πατερικὰ διώματα, τιμίων καὶ ἀχράντων ἐπιποθήσεων συνηγιῶντο ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἦτο ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ μας, ἡ ἐλπίς «ῶν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξέλιπον ἐπὶ τοῦ ἐλπίζειν». Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπίφθορον Κορυφὴν τῆς ἀμωμήτου Ὁρθοδοξίας μας, ὁ Ἀγιορειτὴς ἐξεκένου τὰς, ὁποίας ἔζη, ὄνειροπολήσεις καὶ τὴν λυγμῶδη νοσταλγίαν του καὶ τὸ πάννηχον δάκρυον τῶν ἐναργῶν ὄραματισμῶν του. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀγίαν Κορυφὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἦν ἐξηργάσατο ἡ «ἐγκομβωμένη» τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν θλίψιν τοῦ Χριστοῦ χορεία τῶν Ἁγίων Πατριαρχῶν καὶ Ποιμένων, ἡμεῖς, φύλακες ἀκαταλόχνητοι τοῦ ἀμολύντου θυρεοῦ τῆς, ἐλαμβάνομεν χάριν ἀντὶ χάριτος καὶ δύναμιν «αὐτοῦ βαστάσαι τὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὄνομα ἐναντίον Ἐθνῶν καὶ Βασιλέων νῶν τε Ἰσραήλ».

Δι' ὃ «ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν, κηρύττομεν τὸν ἔλεον, οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν» πρὸς τὸν Κύριον καὶ πρὸς τὸν «Πατριάρχην τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων», ὅσις διὰ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης ἔδησεν ἡμᾶς μὲ χροναὺς ἀλύσεις πρὸς τὸ ταπεινὸν καὶ τηλαυγὲς ἐν ταῦτῳ Φανάριον.

Ἐπὶ τοῦτοις διατελοῦμεν, κατασπαζόμενοι τὴν δεξιὰν τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου ἡμῖν Θεοιότητος Παναγιότητος καὶ ἐπικαλούμεθα τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς.

Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει ἀντιπρόσωποι καὶ προϊστάμενοι τῶν εἰκοσιν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἀ θ ω.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΦΩΤΙΚΗΣ ΤΑ Ρ' ΚΕΦΑΛΑΙΑ

α'

Α Δ Ε Λ Φ Ο Ι, πάσης πνευματικῆς, ἡγείσθω θεωρίας πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, πλέον δὲ ἢ ἀγάπη. Αἱ μὲν γὰρ καταφρονεῖν τῶν ὀρωμένων ἐκδιδάσκουσι καλῶν ἢ δὲ ἀγάπη αὐταῖς συνάπτει

τὴν ψυχὴν ταῖς ἀρεταῖς τοῦ Θεοῦ, αἰσθῆσει νοερά τὸν ἀόρατον ἐξιχνεύουσα.

ἀ π ὀ δ ο σ ι ς

Εἰς πᾶσαν πνευματικὴν θεωρίαν¹, ἀδελφοί, ὡς εἶναι ὁδηγὸς ἢ πίστις, ἢ ἐλπίς καὶ ἢ ἀγάπη. Προτιμητέα δὲ τῶν ἄλλων ἢ ἀγάπη. Διότι ἢ πίστις καὶ ἢ ἐλπίς, διδάσκου μὲν γὰρ μὴ δίδωμεν σημασίαν εἰς ὅσα φαίνονται εὐχάριστα. Ἐκείνο ὅμως, ποῦ ἐνῶναι τὴν ψυχὴν μὲ τὰς ἀρετὰς² τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἢ ἀγάπη. Ἡ ὁποία, διὰ μέσου τῆς νοερᾶς αἰσθήσεως,³ εὐρίσκεται εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Θεοῦ.

ΣΧΟΛΙΟΝ

1. Θεωρία δὲν εἶναι ὅτι λέγομεν σήμερον. Εἰς τὴν ὁρολογίαν τῶν ἀσκητικῶν Πατέρων ἀποτελεῖ μίαν ποιήλου «θεάματος» ὄρασην τοῦ νοῦ. Κυρίως ὅμως διακρίνεται εἰς φυσικὴν καὶ ὑπερφυσικὴν θεωρίαν. Ἐπάρχει δὲ καὶ τρίτη, ἣτις ὀνομάζεται ἀρπαγή, ἔκστασις.

Ἡ πρώτη εἶναι κίνησις τοῦ νοῦ εἰς τὴν κτίσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας μελετᾶ τὰ «λίαν καλὰ» κτίσματα. Δι' αὐτῆς ἀνάγεται ὁ νοῦς εἰς τὸν δημιουργόν, διὰ πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης καὶ μελετᾶ τοὺς «λόγους τῶν ὄντων», ὡς καὶ ἀναλογικῶς μεταξὺ κτίσεως καὶ κτίστου. Ἐντεῦθεν ὁ νοῦς κατανοεῖ, θαυμάζει, χαίρει, ἀγαπᾷ, εὐγνωμονεῖ, ἐρωτοληπτεῖται.

Ἡ δευτέρα, ἢ πνευματικὴ θεωρία, ἀποτε-

λεῖ κίνησιν τοῦ νοῦ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιχώρας, τοῦ κτιστοῦ καὶ ἀκτιστοῦ κόσμου. Ἐκεῖ μὲν διὰ τῆς κτίσεως μόνον. Ἐδῶ δὲ διὰ τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ ἁγιότητα τοῦ «θεωρητικοῦ».

Ἡ δὲ τρίτη εἶναι ἢ τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὅστις «ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἔξον ἀνθρώπῳ λαλήσαι (Β' Κορ. 12, 4), ἣτις συνέβη καὶ εἰς πολλοὺς ἁγίους.

Ἡ θεωρία περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ ἅγ. Δ. εἶναι γενικὴ, «πάσης πνευματικῆς θεωρίας», ὅπως δὴποτε ὅμως ὄχι ἐνεργουμένη πλουσιῶς ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἢ ὑπόδειξις.

2. Ἐχεῖ ἀρετὰς ὁ Θεός, ὑπὸ κυριολεξίαν, ἐφ' ὅσον «ἀρετὴ καλεῖται διὰ τὸ αἰρεῖσθαι»; Ὁ ἅγ. Δ. ἀναφέρει ἐπανελημμένως περὶ ἀρετῆς τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ Ρ' κεφάλαια, ὡς ἐὰν ἀποτελεῖ ἰδιότητα τοῦ Θεοῦ. Ποία ὅμως ἐκ τῶν ἰδιοτήτων εἶναι; Ὁ ἅγ. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς διακρίνει τὰ ἐνάρετα ἔργα ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τοῦ Θεοῦ. «Τὰ ἐνάρετα πάντα καὶ αὐτὴ ἢ ἀρετὴ, Θεοῦ προδήλως ἔργα τυγχάνουσιν» ἀλλὰ τὰ μὲν, ἥτοι τὰ ἐνάρετα, τοῦ εἶναι χρονικῶς ἡργμένα ἦν γὰρ ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν. Τὰ δέ, ἥτοι ἢ ἀρετὴ, χρονικῶς οὐκ ἡργμένα, οὐκ ἦν γὰρ ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν». (κεφ. ν' τῆς α' ἐκατ. τῶν θεολογικῶν).

Ἐπομένως ἢ ἀρετὴ εἶναι τῷ Θεῷ συνάναρχος. Ποία; Φαίνεται, ὅτι ὅλας τὰς θείας ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ, ἰδιώματα ἢ προσόντα ἢ τελειότητας χαρακτηρίζει ὡς ἀρετὰς Θεοῦ, ὁ ἅγ. Δ., ἐπὶ τῶν ὁποίων, κατὰ χάριν, μετέχει καὶ ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος, ἐφ' ὅσον «τὸ καθ' ὁμοίωσιν ἐστι, τὸ δίκαιον, τὸ ἀληθές, τὸ εὐσπλαγγνον, τὸ συμπαθὲς καὶ φιλόανθρωπον».

Εἰς τὸν διάλογον «Ὁρασις» μεταξὺ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ αὐτοῦ, ὁ ἅγ. Δ. ἐρωτᾷ τὸν Πρόδρομον: — «Τί δὲ δεῖ νομίζειν ἀρετὴν Θεοῦ; — Ἀποκρ. Κάλλος, ἔφη, ἀνείδων, ἐν δόξῃ μόνῃ γνωριζόμενον».

Και ἐν συνεχείᾳ ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ δὲν ἀποτελεῖ θεῖαν τινα αἰσθητὴν, διότι «τῆς αὐλοῦ ἐκείνης καὶ μακαρίας φύσεως ὑπερ εἶδος εἶναι τὸ κάλλος πατεῦται διὰ πολλὴν καθαρότητα...» (σελ. 173, 10). Ἄλλὰ θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς περὶ «θείας δόξης» ἢ περὶ «θείου φωτός» ἀπόψεις τοῦ ἁγ. Πατρὸς.

3. «Αἰσθησις νοερά», εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Μυστικῶν Πατέρων, εἶναι ἰδιότης τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἀντίστοιχος τῆς ἰδιότητος τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων. Ἄνευ αἰσθήσεως νοεράς, τῶν θεῖον ἐν αἰσθήσει τὴν ἡδονὴν ἀδύνατον γεύσασθαι. Ὡσπερ γὰρ ὁ τὰς αἰσθήσεις ἀμβλύνας, ἀνενεργήτους αὐτὰς ἐποίησε πρὸς τὰ αἰσθητά..., οὕτω καὶ ὁ τὰς ψυχικὰς κατὰ φύσιν δυνάμεις νεκρώσας διὰ τῶν παθῶν, ἀνωσιήτους πρὸς ἐνέργειαν καὶ μετοχὴν τῶν μυστηρίων τοῦ πνεύματος ἐποίησεν. Ὁ γὰρ μὴ ὁρῶν καὶ ἀκούων καὶ αἰσθανόμενος πνευματικῶς, νεκρὸς ἐστί. «Γρηγορίου Σιναΐτου, κεφ. 97, «Φιλοκαλία» Δ' τόμος).

β'

ΥΣΕΙ ἀγαθὸς μόνος ὁ Θεὸς ἐστίν. Γίνεται δὲ καὶ ἄνθρωπος ἐξ ἐπιμελείας τῶν τρόπων ἀγαθὸς διὰ τοῦ ὄντως ἀγαθοῦ, εἰς ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀλλασσόμενος, ὅταν ἡ ψυχὴ διὰ τῆς ἐπιμε-

λείας τοῦ καλοῦ τοσοῦτον γένηται ἐν Θεῷ ὅσον ἡ ταύτης δύναμις ἐνεργουμένη θέλει γίνεσθε γάρ, φησὶν, ἀγαθοὶ καὶ οἰκτιρμονες ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ἀπόδοσις

Ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς του μόνος ἀγαθὸς εἶναι ὁ Θεός. Δύναται δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ ἀγαθός, ἂν ἐπιμεληθῇ τὴν ψυχὴν του διὰ τῶν ἐντολῶν καὶ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ. Οὕτω δὲ ἀλλάσσει ὁ ἄνθρωπος καὶ μεταμορφοῦται,⁴ εἰς ὅτι δὲν ἦτο προηγουμένως. Καὶ τόσον περισσότερον ἡ ψυχὴ μεριμνᾷ, διὰ τὴν ἀγαθοποίησίν της καὶ ὅσον πλησιάζει πρὸς τὸν Θεόν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐνεργοποιήσεως τοῦ θεοῦ πόθου⁵ Διότι λέγει ὁ Κύριος· «γίνεσθε ἀγαθοὶ καὶ οἰκτιρμονες ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρανός» (Λουκ. 6, 36).

ΣΧΟΛΙΟΝ

4. Ὡς «καθ' ὁμοίωσιν» πλασθεὶς ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς δυνατότητος ὁμοίωσης πρὸς τὸν Θεόν, γίνεται καὶ ὁ ἄνθρωπος κατὰ χάριν ἀγαθός, διὰ τῆς χάριτος τοῦ «ὄντως ἀγαθοῦ» Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ «ἐξ ἐπιμελείας τῶν τρόπων». Καὶ πόσον; «Ὅσον ἡ ταύτης (τῆς ψυχῆς) δύναμις ἐνεργουμένη θέλει». Καὶ ἐφ' ὅσον προτερόμεθα⁶ γίνεσθε ἀγαθοὶ καὶ οἰκτιρμονες... (Λουκ. 5' 36).

Ἡ φράσις «εἰς ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀλλασσόμενος» ὁ ἄνθρωπος, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπὶ τὸ θεϊότερον μεταμόρφωσίν του, μεταβαλλόμενος εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει πρὶν ἀγαθυνθῆ. Καὶ ποῖον δὲν ἔχει; Τὴν καθαρότητα τῆς «εἰκόνας» καὶ τὴν «ὁμοίωσιν» «ὅσον ἐνδέχεται τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει». Ἡ φύσις δὲν μεταβάλλεται. Ἡ φύσις οὕτως ἀποκαθίσταται. Ὁ ἅγιος Δ. ἐπέξηγῶν τοῦτο σαφέστερα γράφει... Ὡστε ἔξιν, οὐ γὰρ φύσιν, ἠλλάξεν ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου, ἵνα τὴν μὲν μνήμην ἐκδυσώμεθα τοῦ κακοῦ, τὴν δὲ ἀγάπην ἐνδυσώμεθα τοῦ Θεοῦ. οὐκ εἰς ὅπερ μὴ ἦμεν ἀλλασσόμενοι, ἀλλ' εἰς ὅπερ ἦμεν τῇ ἀλλαγῇ μετὰ δόξης ἀνακαινιζόμενοι» (Λόγος εἰς τὴν Ἀνάληψιν, σελ. 168).

5. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διαφαίνεται ἡ «συνεργία» χάριτος καὶ ἀνθρωπίνης βουλήσεως. Αὐτὸ σημαίνει ἡ φράσις, «τοσοῦτον γένηται ἐν Θεῷ ὅσον ἡ ταύτης δύναμις ἐνεργουμένη θέλει». Ἡ βούλησις, ἡ ὁποία ἐνταῦθα ἔχει μεταβληθῆ εἰς ἀγαπητικὴν δύναμιν, ἀλλ' ἐνεργουμένην ὅμως. Διότι ἡ ἀγάπη εἶναι ἐνέργεια καθαρὰ, ἀενάως κινουμένη πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ καθ' ὅσον κινεῖται κατὰ τοσοῦτον πλησιάζει τὸν Θεόν. Καὶ ὅσον πλησιάζει τόσον φωτίζεται καὶ κατὰ τοσοῦτον ἀλλοιοῦται θεῖως ὁ ἄνθρωπος. Τὴν σχέσιν αὐτὴν διατυπώνει ὁ ἁγ. Παῦλος. «Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ... ἰσχύει πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης» (Γαλ. 5, 6).

γ'

Ο ΚΑΚΟΝ οὕτε ἐν φύσει ἐστίν οὕτε μὴν φύσει τίς ἐστί κακός· κακὸν γάρ τι ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησεν. Ὅτι δὲ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς καρδίας εἰς εἰδός τις φέρεται τὸ οὐκ ὂν ἐν οὐσίᾳ, τότε ἀρ-
χεται εἶναι ὅπερ ἂν ὁ τοῦτο ποιῶν θέλοι. Δεῖ οὖν ἀεὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς μνήμης τοῦ

Θεοῦ ἀμελεῖν τῆς ἕξεως τοῦ κακοῦ· δυ-
ναιωτέρα γάρ εἰσιν ἢ φύσις τοῦ καλοῦ
τῆς ἕξεως τοῦ κακοῦ, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἔ-
στιν, τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ μόνον ἐν τῷ
πράττειν.

ἀπόδοσις

Τὸ κακὸν οὔτε φυσικὴν ὑπαρξιν ἔχει,
ἀλλ' οὔτε καὶ εἶναι κανεὶς κακὸς ἐκ φύσε-
ως, διότι ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησεν οὐδὲν
κακόν. Ὅταν ὅμως ἐπιθυμήσῃ τις κάποιο
κακόν, αὐτὴ ἡ φαντασιώδης μορφή τοῦ κα-
κοῦ ἀποκτᾶ ὑπόστασιν, ἐνφ' εἰς τὴν οὐσίαν
εἶναι ἀνυπαρξον. Ἡ καρδία ἐπιθυμοῦσα,
εἰδωλοποιεῖ ὅτι θέλει καὶ οὕτω δίδει εἰς τὸ
κακὸν ὑπαρξιν. Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, ὅπως
πάντοτε, ἔχοντες τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, ἐξα-
σθενώμεν τὰς ἀπὸ ἕξιν μνήμας τοῦ κακοῦ.
Διότι ἡ φύσις τοῦ καλοῦ εἶναι πλεόν ἰσχυ-
ρὰ ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ κακοῦ, ἐπειδὴ
τὸ καλὸν ἔχει φυσικὴν ὑπαρξιν, ἐνφ' τὸ κα-
κὸν εἶναι ἀνυπαρξον καὶ ὑπάρχει ἀπὸ τὴν
σιγμῆν πού ἐνεργεῖται.⁶

ΣΧΟΛΙΟΝ

6. Ἀποτελεῖ δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς
Ἐκκλησίας, ὅτι «τὸ κακὸν οὔτε ἐν φύσει ἔστιν
οὔτε μὴν φύσει τίς ἐστὶ κακός», ἐφ' ὅσον «κα-
κὸν (γάρ) τι ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησεν».

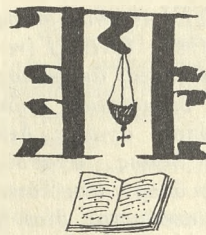
Τὸ κακὸν ἀποτελεῖ στέρησιν τοῦ καλοῦ, ὅ-
πως τὸ σκότος εἶναι στέρησις τοῦ φωτός. Τὸ
κακὸν καὶ ἡ μορφή του ἀρχίζον νὰ «ὑπάρ-
χουν» ἀπὸ τὴν στιγμήν τῆς κνοφορίας των
εἰς τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας. Ὁ ἅγιος
Δ. εἰς τὴν «Ὁρασίον» του ἐπαναλαμβάνει ὅτι,
«ὄπερ ἂν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρπάσῃ ἐπιθυμίας ὁ
νοῦς ἐνθύμημα, τοῦτο ὡσπερ εἶδος γίνεται τῆς
ἐνεργείας τῆς ψυχῆς...». Ἄλλὰ προχωρεῖ καὶ
ἐπέκεινα, συμπληρώνων ὅτι, ὅτι συμβαίνει μὲ
τὸ κακόν, τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ ἀγα-
θόν, διότι «κἄν τε μετὰ δόξης κἄν τε μετὰ
πάθους τοῦτο συμβαίνει γίνεσθαι» («Ὁρασις»
σελ. 174). Ὅποτε καὶ τὸ ἀγαθὸν λαμβάνει «ὑ-
παρξιν», «εἶδος», ὅταν τὸ ἐπιθυμῶμεν καὶ τὸ
διανοοῦμεθα, ὅσον καὶ ἂν εὗρισκεται ἐν τῇ
φύσει ἡμῶν.

Καὶ τὸ μὲν κακόν, «οὐκ ὄν ἐν οὐσίᾳ», εἶ-
ναι ἀσθενές. Ἡ δὲ φύσις τοῦ καλοῦ ὡς δυνα-
τωτέρα, δύναται νὰ κυριαρχήσῃ ἐπὶ τούτου,
ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ἣν ὑποδεικνύει ὁ ἅγιος
. Ποῖαν; Ἐπιμελούμενοι τῆς μνήμης τοῦ Θε-
οῦ — ἧτις δύναται νὰ νοηθῇ καὶ ὡς ἀδιάλει-
πτος νοεῶν προσευχῇ — ἐξασθενούμεν τὴν
δύναμιν τοῦ κακοῦ.

⁷ Ἄλλωστε, ἀποτελεῖ καθολικὴν ἐμπειρίαν,

καθ' ἣν, ὁ λόγος, ὁ λογισμὸς, ἡ σκέψις, ἡ
φαντασία, ἡ θεωρία, καταλείπουν εἰς τὴν ψυ-
χὴν τὴν αἰσθησιν τῆς ποιότητός των, μόνον
ὅταν ἐνεργοῦνται. Εἶναι δὲ δυνατόν νὰ ἔχουν
συσσωρευθῇ ἄπειρα πλήθη ἐννοιῶν ἀγαθῶν καὶ
κακῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς μνήμης. Ἄδύνα-
τον ὅμως νὰ διεγείρουν τὴν ψυχὴν, ἐὰν δὲν
ἀνακληθῶν εἰς τὴν συνείδησιν. Ἀπὸ τῆς ἀπό-
ψεως αὐτῆς, δύναται νὰ εἰπῇ τις, ὅτι ἡ ψυχὴ
εἶναι νεκρὰ καὶ διὰ τὸ καλὸν καὶ διὰ τὸ κακόν;
Ἦξι, βεβαίως, διότι πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὑ-
πάρχει ἐν τῇ ψυχῇ ἡ «αἰσθήσις» τὸσον τοῦ
ἁγίου ὅσον καὶ τοῦ βεβήλου, ὥστε νὰ κινήται
ἐνεργεῖα αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ κίνησις τῆς ψυχῆς
ἐκ τῆς «αἰσθήσεως» τελεῖται συνήθως χωρὶς
νὰ λαμβάνομεν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο, ὑπάρ-
χοντος τοῦ κακοῦ ἐν τῇ ψυχῇ, ὡς στέρησις τοῦ
ἀγαθοῦ, ἐπιστρατεύομεν τὸν νοῦν καὶ δι' ἁ-
γαθῶν ἐννοιῶν, ἐξασθενούμεν σταδιακῶς τὴν
δύναμιν του ἢ διὰ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς,
ὡς λέγει ὁ ἅγιος Διάδοχος.

δ'

ΑΝΤΕΣ ἄνθρωποι
κατ' εἰκόνα ἐσμέν Θε-
οῦ· τὸ δὲ καθ' ὁμοί-
ωσιν ἐκείνων μόνον
ἐστὶ τῶν διὰ πολλῆς
ἀγάπης τὴν ἑαυτῶν
ἐλευθερίαν δουλω-
σάντων τῷ Θεῷ. Ὅ-
τε γὰρ οὐκ ἐσμέν ἐ-
αυτῶν, τότε ὁμοιοὶ ἐσμεν τῷ ἡμᾶς ἑαυτῶν
δι' ἀγάπης καταλλάξαντι ὡπῆρ τις οὐκ
ἐπιτεύξεται, εἰ μὴ μὴ ποιεῖσθαι τὴν ἑαν-
τοῦ ψυχὴν περὶ τὴν τοῦ βίου εὐκόλον δό-
ξαν λείσοι.

ἀπόδοσις

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα πλασμένοι
«κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Τὸ δὲ «καθ' ὁμοίωσιν»
ἐπιτυγχάνουν μόνον ἐκείνοι, πού ἀπὸ ὑπερ-
βολικὴν ἀγάπην ὑπεδούλωσαν εἰς τὸν Θεόν
τὴν ἐλευθερίαν των. Διότι ὅταν παύσωμεν
νὰ ἀνῆγκωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, τότε γι-
νόμεθα ὁμοιοὶ μὲ τὸν Θεόν, ὅστις μᾶς συνε-
φιλίωσε μὲ τὸν ἑαυτὸν του, διὰ τῆς πρὸς
ἡμᾶς ἀγάπης του.⁷ Τὴν πρὸς τὸν Θεόν ὁ-
μως ὁμοιότητα δὲν θὰ κατορθώσῃ τις, ἐὰν
προηγούμενως δὲν καταστήσῃ τὴν ψυχὴν
του ἀνωτέραν ἀπὸ τοῦ δέλεαρ τῆς κοινῆς
ἀνθρωπίνης δόξης, ὥστε «μὴ πτοεῖσθαι»⁸
δι' αὐτήν.

7. Τὸ περιεχόμενον τοῦ δ' κεφ. ἀναπτύσσεται ἐκτενέστερον εἰς τὸ πθ' κεφ. Ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Δ. διδάσκει, ὅτι ἀνερχόμεθα εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» διὰ μιᾶς κλίμακος, ἀρχομένης ἀπὸ τὴν καταφρόνησιν τῆς ἀνθρωπίνης δόξης, διερχομένης διὰ τῆς ἀρνήσεως ἑαυτῶν καὶ ληγούσης εἰς τὴν διὰ δουλώσεως τῆς ἐλευθερίας, θεορῆν ἀγάπην. Εἶναι, λοιπόν, δυνατόν νὰ εἴμεθα εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ «κατ' εἰκόνα», χωρὶς νὰ ἔχωμεν φθάσῃ εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν». Καὶ τοῦτο, ἐφ' ὅσον, διὰ τῶν ἁγίων ἐντολῶν, τηροῦμεν «ἀλώβητον» τὸ «κατ' εἰκόνα».

Τεκμήριον, λοιπόν, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» εἶναι «ὅτε οὐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν». Τὴν ἀρνησιν ἑαυτῶν, «ἐν τῇ ἀπεκδιώσει τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου», ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχωμεν ἐάν δὲν «πέισωμεν» τὴν ψυχὴν «μὴ ποιεῖσθαι» ἀπὸ τὴν ἐγκόσμιον φιλοδοξίαν.

8. Ὁ ἅγιος Δ. δὲν ἐννοεῖ νὰ «πέισωμεν» λογικῶς τὴν ψυχὴν «μὴ ποιεῖσθαι». Βεβαίως δύναται νὰ βοηθήσῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν κάθαρσιν καὶ γενικῶς εἰς τὴν βελτιώσιν τῆς μία λογικῆς προσπάθεια, κατὰ τὸ στωϊκόν, «κατὰ λόγον ζῆν», τῇ βοηθείᾳ τῆς χάριτος.

Ἐπειδὴ ὅμως χρησιμοποιεῖ ἐπανελημμένως ὁ ἅγιος Δ. τὸ ἴδιον ῥῆμα, πρέπει νὰ διευκρινισθῇ ὅτι, ὁ κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλος τῆς «κατ' αἰσθησιν ψυχῆς» ζωῆς, ἐννοεῖ τὴν ὑποστατικὴν μεταμόρφωσιν τῆς ψυχῆς, εἰς τρόπον νὰ μὴ συγκληθῆται ἀπὸ τὸ δέλεαρ τῆς ἀνθρωπίνης κενοδοξίας, ἀλλὰ νὰ ποθῇ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τὴν μόνην ἁγίαν φιλοδοξίαν.

Ἄλλως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ πῶς κατόπιν «ὅμοιοι ἐσμὲν τῷ δι' ἡμᾶς ἑαυτῷ δι' ἀγάπης καταλλάξαντι» — Χριστῷ, ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς λογικῆς πειθαρχήσεως μιᾶς ἀταξίας τῆς ψυχῆς.

Τὸ «μὴ ποιεῖσθαι...» ἴσως ἀποτελεῖ ἐπανάληψιν τῆς φράσεως «ἐπιτομημένοι περὶ τὴν δόξαν» τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὅπερ δὲν σημαίνει φόβον ἐν προκειμένῳ, ἀλλὰ μᾶλλον σύγχυσιν ἐκ συγκινήσεως τῆς ψυχῆς, ἐμπαθῆ κίνησιν τῆς καρδίας, διψώσης ἀνθρωπίνην δόξαν.

ΙΑΔΟΧΟΥ Ἐπισκόπου Φωτικῆς τὰ ρ' Κεφάλαια ἔχουν περιληφθῆ εἰς τὸν Α' Τόμ. τῆς «Φιλοκαλί-ας». Ἦσκησαν δὲ εὐρυτάτην καὶ θαυμάτην ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Ὁρθοδόξου πνευματικῆς παραδόσεως. Αὐτὸς ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, κατὰ τὰς Ἡσυχαστικὰς ἔριδας τοῦ 14ου αἰῶνος, ἐπεκαλέσθη συχνότατα τὴν διδασκαλίαν τῶν ρ' Κεφαλαίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστήριξε τὴν νῆψιν καὶ τὴν νοεράν προσευχὴν.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Διαδόχου καὶ τοῦ ἔργου του ἡσχολήθη ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Π. Χρήστου. Ἐκ τῶν ξένων ὁ E. des Places ἐξεδωκεν εἰς κριτικὴν ἔκδοσιν τὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Διαδόχου, ὧν κύριον εἶναι τὰ Ρ' Κεφάλαια.

Λόγῳ τῆς σπουδαιότητος τῶν Κεφαλαίων, ἀνέλαθεν ὁ ὑποφαινόμενος τὴν μετάφρασιν καὶ σχολιασμόν τῶν ἀπὸ τετραετίας μὲ τὴν πρόθεσιν ὅπως ἐκδοθῶν, προτασομένης διαφωτιστικῆς Εἰσαγωγῆς. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦδη ἔχει ἐξαγγελθῆ, ὅτι θὰ ἐξεδίδετο εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων «Ἐπὶ τὰς πηγὰς» καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἔκδοσις θὰ πραγματοποιηθῇ ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι.

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Ἀθωνικῶν Διαλόγων» προβαίνομεν ἦδη εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν Κεφαλαίων, ἀποδιδόμενων εἰς τὴν σύγχρονον γλῶσσαν μετὰ βραχείου σχολιασμοῦ τῶν.

Κείμενον τῶν Κεφαλαίων χρησιμοποιοῦμεν τὴν ἐν λόγῳ κριτικὴν ἔκδοσιν εἰς τὴν σειρὰν Sources Chrétiennes, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται καὶ αἱ παραπομπαί.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ πληροφοροῦμεν, συναφῶς μὲ τὰ πνευματικὰ ἔργα, ὅτι τὰ περὶ προσευχῆς δημοσιευόμενα εἰς συνεχείας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀθωνικοὶ Διάλογοι», εἰς τὸ ὁμώνυμον περιοδικόν, πρόκειται νὰ ἐκδοθῶν εἰς βιβλίον ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Ἀστήρ» ηὔξημένα καὶ βελτιωμένα.

Θεωροῦμεν τὴν ἔκδοσιν ταύτην ὡς προσφορὰν τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ καὶ κατ' ἐπέκτασιν αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπερ πάντοτε ἀπετέλει τὴν δόξαν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν προφητικὴν παρουσίαν τῆς ἐρχομένης βασιλείας. Σήμερον δὲ εἰδικώτερον, ἐντὸς τῆς καθολικῆς σχεδὸν συγχύσεως τοῦ κόσμου, τὸ Ἅγιον Ὄρος, εἶναι ὁ τηλαυγῆς πολιτικὸς ἀστήρ, ὅχι μόνον τῶν ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου «βαλαυτευντῶν», ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ποῦ «ἐφίνεταν τῶν κρειττόνων», οὔτινες τὸ κατανοοῦν ὡς «τῶν ἐπουρανίων ἀντίτυπον καὶ ἀχειροποίητον σκηνήν...».

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΣΙΑΝ

Φανάριον τοῦ Καρδινάλτου Βίλλεμ-
πράντς.

ΤΟ τελευταῖον τεῦ-
χος τῶν οἱ «Ἀθωνι-
κοὶ Διάλογοι» ἐσχολίασαν βραχέως καὶ ἐνθουσιαστικῶς τὴν
ὀμιλίαν τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριάρχου
ἐπ' ἐνκαιρίᾳ τῆς ἐ-
πισκέψεως εἰς τὸ

ταύτης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως πρὸς τὴν Ἀγιοιτάτην Ἐκκλησίαν
τῆς Ρώμης καὶ τὸν σεπτὸν Προκαθήμενον
αὐτῆς).

Κατακλείων δὲ τὸ μῆνυμά του ὁ Πα-
ναγιώτατος ἐσχολίασεν εὐστοχῶς διὰ μι-
ᾶς φράσεως καὶ ἤρωσεν ὀρθοδόξως — ἀ-
συγχύτως καὶ ἀδαιρέτως — τὰς πραγ-
ματικότητας τῆς ἀγιότητος καὶ ἀληθείας,
περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησεν εἰς τὴν προσ-
φώνησίν του ὁ Καρδινάλιος.

Μετὰ τὴν εὐγενικὴν προσφώνησιν —
«Καλῶς ἦλθετε. Ἦλθετε εἰς τὰ ἴδια.
Οὐχὶ ξένοι πρὸς ξένους, ἀλλ' ἀδελφοὶ
πρὸς ἀδελφούς» — ὁ Παναγιώτατος ἔδω-
σε τὴν γνωστὴν πλέον ὁμολογίαν: «Ἰνα
δὲ ὤμεν σαφεῖς, εἰλικρινεῖς καὶ ἐντιμοὶ
πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ
καὶ πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα, ὀφείλομεν
ἵνα ἐπαναλάβωμεν καὶ τονίσωμεν, ὅτι οὐ-
δεὶς ἐν τῇ Χριστιανοσύνῃ ἐπίσκοπος κέ-
κηται προνόμιον, θεῖον ἢ ἀνθρώπινον
παγκοσμιότητος ἐπὶ τῆς μιᾶς, ἀγίας, κα-
θολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησίας, ἀλλ' ὅτι πάντες ἡμεῖς, εἴτε ἐν
Ρώμῃ, εἴτε ἐν τῇ Πόλει ταύτῃ εἴτε ἐν
οἰαδῆτινι πόλει, ἀπὸ οἰασδήποτε ἐκκλησι-
αστικῶς ἱεραρχικῆς ἢ πολιτικῆς τοποθε-
τήσεως, ἔσομεν ἅπλῶς καὶ μόνον συνεπί-
σκοποι ὑπὸ τὸν μόνον ἄκρον ἀρχιερέα, τὴν
κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Κύριον ἡ-
μῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πάντοτε ἐν τῇ ἀνέ-
καθεν ἐκκλησιαστικῶς παραδεδεγμένῃ
ἱεραρχικῇ τάξει.

Ἄν ἠρκέσθη ὁ Πατριάρχης, ὡς ὀρθό-
δοξος, εἰς κάποιαν ἀγιότητα καὶ εἰς κά-
ποιαν ἀλήθειαν, ἀλλ' εἶδε «τὸ πλήρωμα
τῆς Ἐνώσεως ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀγιότη-
τος, ἐν τῇ ἀγιότητι τῆς ἀληθείας, ἐν τῇ
ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἀγιότητι τοῦ μόνου Ἐνο-
πιου κοινουῦ ἡμῶν Σωτῆρος, Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας».

* * *

Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν συνάντησιν ἡ ὁ-
ποία ἐγένετο μετὰ τῆς Παπικῆς ἀντι-
προσωπείας καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Παγκοσμι-
ατικῶν Ζητημάτων Ἐπιτροπῆς τοῦ Πα-
τριαρχείου, προσεφώνησε τὴν ἀντιπροσω-
πεῖαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης
Σάρδεων Μάξιμος ὡς Πρόεδρος τῆς ἐ-
πιτροπῆς.

Ἡ προσφώνησις αὕτη καὶ ἡ μετ' αὐτὴν
ἀκολουθήσασα συζήτησις παρουσιάζουν
χαρακτηριστικὰ ἄξια προσοχῆς καὶ ἰδιαι-
τέρας ὑπογραμμίσεως.

... Τὸ σημερινὸν μῆνυμα ἡμῶν δὲν
ἔχει τὸν χαρακτήρα τυπικῆς ἀντιφωνήσε-
ως πρὸς ὅσα προσεφώνησεν ἡμῖν ἡ ὑμε-
τέρα Σεβασμιότης.

Τὸ ὅλον ἦθος εἶναι ἀληθῶς Πατριαρ-
χικόν. Ἐχει μίαν μεγαλοπρέπειαν καὶ
χάριν, ἡ ὁποία ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἀδελφι-
κῆν θεομότητα καὶ ἀξιοζήλευτον παρησί-
αν, σαφῆνειαν ἐκφράσεως καὶ θεολογι-
κῆν ὀριμότητα, ἰστορικὴν γνῶσιν καὶ ση-
μερινὴν ἐνημέρωσιν, πατρικὴν μέριμναν
πρὸς ὅλας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας

καὶ κανονικὴν εὐαισθησίαν διὰ τὰ μὴ ὑπερληθιδῶν τὰ ὄρια ξένης δικαιοδοσίας, σαφεστάτην αἰσθησίαν τοῦ ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γίνῃ ἀντικείμενον προσοχῆς, καὶ ποῖα τὰ δευτερεύοντα, τὰ ὁποῖα ἀφ' ἐαυτῶν τακτοποιοῦνται ὀρθῶς ρυθμιζομένου τοῦ βασικοῦ.

Δὲν διστιάξει νὰ ἐκδηλώσῃ ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος τὴν ἀγάπην του εὐληκρινῶς καὶ αὐθορμητῶς πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς ἐπισκέπτας τῶν. Ὅπως ἐπίσης δὲν αἰσθάνεται καμμίαν δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀλήθειαν: «ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν ὑφίστανται σοβαρὰ διαφορὰ εἰς ζητήματα πίστεως καὶ κανονικῆς τάξεως, ἃι δὲ καὶ δυσμενεῖς ψυχολογικαὶ καταστάσεις ἐκ τῆς βαρείας κληρονομίας τοῦ παρελθόντος».

Διακρίνει ὡς ἔμπειρος ἰατρός τὸν ὑφιστάμενον «ὄγκον», δὲν ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίν του, οὔτε ὅμως ταράσσεται ὡς ὀλιγόπιστος, θεωρῶν ἀνθρωπίνως μόνον τὰ πράγματα. Ὑποδεικνύει τὸν τρόπον μιᾶς ὀρθοδόξου θεραπευτικῆς, ἣ ὁποῖα καταπραῖνει τὰς καρδίας καὶ κατακαίει τὸ καρκίνωμα;

«Εἶναι ἀνάγκη ἀπαραίτητος ὅπως ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι, ἴσῳν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς καλλιουργίας τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης, ὅσον καὶ ἐν τῇ μελέτῃ καὶ θεολογικῇ προετοιμασίᾳ διὰ τὸν διάλογον, ὄχι μόνον ἀποφεύγουν ἐπιμελῶς ἐκδηλώσεις καὶ κείμενα καὶ λόγους ἐν γένει δυναμένους νὰ τραυματίσουν τὸ πολύτιμον ἀγαθὸν τῆς ἀγάπης καὶ νὰ θίξουν τὴν ἰσοτιμίαν καὶ τὸν ἀλληλοσεβασμόν, τοῦθ' ὅπερ ἥμιστι ἐξυπηρετεῖ τὸν νέον τρόπον προσεγγίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητος, ἀλλὰ προβαίνουν ἀντιθέτως εἰς χειρονομίας καὶ πράξεις ἐπανορθούσας τὸ παρελθὸν καὶ οἰκοδομοῦσας τὸ μέλλον, ἀναζητοῦσαι εἰς τὰς ἐνεργείας, τὰ κείμενα καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἐκφράσεις καὶ ἐξηγήσεις καὶ διαιτυώσεις ὑπηρετούσας τὴν πίστιν καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας».

Συνεχίζων τὴν προσφώνησίν του ὁ Σεβασμιώτατος θίγει βασικά τινὰ θέματα ἐκ τῶν ὁποίων ὑπογραμμίζομεν τὰ ἀκόλουθα:

α) ἀπορρίπτει τὴν μυστηριακὴν κοινωσίαν (intercommunio) μεταξὺ τῶν ἐν δογματικῇ διαφορότητι καὶ διαστάσει οὐσῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ἀποτελοῦσαν ἄγνοιαν καὶ παραπολίησιν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιολογίας.

«Ἡ καθολικότης τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλει καὶ ἀκρίθειαν, ὅπως πᾶσα διαίρεσις μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Σώματος εἶναι συγχρόνως καὶ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ».

β) Θίγει τὸ ἐπώδυνον διὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν θέμα τῆς Οὐνίας: «Διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους τὸ ζήτημα τῆς Οὐνίας ὑπῆρξε τυπικὸν παράδειγμα προσηλυτισμοῦ καὶ προεκάλεσε πικρίας μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν». Καὶ καταλήγει εἰς τὸ ὅτι, οἱ λόγοι δημιουργίας τῶν οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς νέας καταστάσεως καὶ τῆς προσπαθείας κοινῆς κατανοήσεως, δὲν ἰσχύουν.

γ) Διὰ τὴν ἐν τῇ Ρώμῃ προσφώνησιν τοῦ Πατριάρχου τῶν Κοπιδῶν Σενοῦντα τοῦ Γ', ὡς ὀρθοδόξου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ τίτλος αὐτὸς ἀνήκει ἱστορικῶς καὶ κανονικῶς εἰς τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας. Καὶ διὰ τὸν ὀρθόδοξον κόσμον ἀποτελεῖ θέμα οὐσίας, θέμα ἱστορίας καὶ κανονικῆς τάξεως, πρὸ τῆς ὁποίας αἱ ἀπαιτήσεις τῆς διεκκλησιαστικῆς ἀθρότητος ἀσφαλῶς θὰ πρέπει νὰ παραμερίζωνται.

* * *

Πρὶν κατακλείσῃ τὴν προσφώνησίν του, ὁ Σεβασμιώτατος, ἐζήτησε νὰ ἔξῃ ὠρισμένης πληροφρορίας ὑπὸ τῆς Παπικῆς ἀντιπροσωπείας διὰ τρεχόντα ζητήματα διεκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ σχέσεων. Ὅπως περὶ τῶν συνομιλιῶν καὶ σχέσεων Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν, Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Εἰς τὴν ἀντιφώνησίν του ὁ Καρδινάλιος Βίλλεμπραντς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποκρύψῃ τὴν ἔκκληξιν καὶ ἀπορίαν του διὰ τὴν ὁμιλίαν του Πατριάρχου καὶ τὴν προσφώνησιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Παγχοισιανικῶν ὑποθέσεων. Καὶ εἶπε: «Δὲν ἀντιλήφθημεν καλῶς διὰ

ποῖον συγκεκριμένον σκοπὸν ἐλέχθησαν ὅσα ἐλέχθησαν κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμήν. Ἐὰν ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιότης θὰ ἔθιγεν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ αὐτῆς θέματα ἀρχῆς, ὅπως ἴσως καὶ ἀπὸ ἡμετέρας πλευρᾶς θὰ εἶχουμεν νὰ εἰπωμεν σχετικῶς τὰ προσήκοντα. Συγκεκριμένως ἐρωτῶμεν: Τὰ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος λεχθέντα ἀποκλείουν ἢ ἐγκαινιάζουν ἐπισήμως τὸν διάλογον μετὰ τῆς Ρώμης; Θὰ ἦτο δυνατόν ἄραγε νὰ ζητήσωμεν διευκρινίσεις καὶ νὰ ἔχωμεν ἀπὸ μέρους τῆς ὑμετέρας Ἐπιτροπῆς ἀπάντησιν; Ἐπιφυλατιόμεθα ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ μελετήσωμεν μετὰ προσοχῆς τὰ κείμενα τῶν ὁμιλιῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ νὰ ἀπαντήσωμεν ἐγγράφως.

Ἐνταῦθα εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἀντιπροσώπευσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Σάρδεων. Διὰ μιᾶς ἄκρας ἐτοιμότητος ἀπαντᾷ ἀμέσως, εὐγενῶς καὶ εὐθέως εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Καρδινάλιου. Δὲν ἀναμένει νὰ συνέλθῃ ἰδιαίτερος ἢ ὑπ' αὐτὸν Ἐπιτροπὴ. Δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ἀρχικτικοῦρησιν μετὰ προσοχῆς γραπτὴν ἀπάντησιν. Ἡ ἀλήθεια ὑπάρχει ἐντὸς του σαφέστατα. Ἡ διατύπωσις τῆς εἶναι ὑπόθεσις ἀπορρέουσα οὐσιωδῶς ἐκ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς σαφοῦς γνώσεως τοῦ πνεύματος τοῦ Πατριαρχείου. Καὶ ἀπαντᾷ: «Κατανοοῦμεν τὰς προκληθείσας παρ' ὑμῖν πρῶτας ἀντιδράσεις. . . Κατὰ πρῶτον ἐπιθυμοῦμεν νὰ δηλώσωμεν κατηγορηματικῶς ὅτι ἡ ὁμιλία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος οὔτε ἀποκλείει ἀλλ' οὔτε καὶ ἐγκαινιάζει τὸν θεολογικὸν διάλογον, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ ληφθεῖσαν πανορθοδόξως ἀπόφασιν ὁ χρόνος, ἡ μεθόδολογία καὶ ἡ θεματολογία αὐτοῦ θὰ καθορισθῇ καὶ πάλιν πανορθοδόξως».

Εἰς τὸ περὶ Οὐνίας θέμα, τὸ ὁποῖον ἔθιξε ὁ Σεβασμιώτατος Σάρδεων, ὁ Καρδινάλιος ἀπήνησε βασικῶς ὅτι ἔχει καταδικασθῆ ἐπισημῶς καὶ ἐπανελημμένως ὁ προσηλυτισμὸς ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ δὲ τὴν προσφώνησιν τοῦ Κόπλου Πατριαρχοῦ Σενοῦντα Γ', ὡς Ὁρθοδόξου Πατριαρχοῦ Ἀλεξανδρείας, ἐλέχθη

ὅτι ἐγένετο χρῆσις τοῦ τίτλου αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ, διότι οὕτως αὐτοτιλοφοροῦνται πᾶσαι αἱ μὴ Χαλκηδόνιοι Ἐκκλησίαι τῶν χωρῶν Μέσης Ἀνατολῆς πρὸς ἀντιδιαστολήν αὐτῶν ἀπὸ τῶν εἰς κοινῶν μετὰ τῆς Ρώμης ἐδρισκομένων Ἐκκλησιῶν.

Εἰς αὐτὰ ἀπαπαντῶν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτης Σάρδεων εἶπε μετὰ ἄλλων: «Ὅπως ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία κατεδίκασεν ἐπισημῶς τὸν προσηλυτισμὸν... Ἀνπούμεθα ὅμως... ὅτι ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμεναι αἱ διὰ τὴν ἐξυτηρέτησιν τοῦ προσηλυτισμοῦ ουσταθεῖσαι Οὐνιτικαὶ Ἐκκλησίαι. Κατεδικάσθη δηλαδὴ ἡ αἰτία ἐνῶ ὑφίστανται τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελέσματα. Κατανοοῦμεν τὰς δυσκολίας ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἐδρῶκεται ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐν τῇ ἀντιμετώψει τοῦ ζητήματος τούτου. Ἐπιθυμοῦμεν ὅμως ἀφ' ἑτέρου νὰ τονίσωμεν ἅπαξ ἔτι καὶ τὴν ἄκραν εὐαισθησίαν τοῦ συνόλου τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐναντι τοῦ θέματος τῆς Οὐνίας, τὴν ὁποῖαν καὶ θεωροῦν ὡς ἐν ἐκ τῶν σοβαρωτέρων ἐμποδίων διὰ τὴν προώθησιν τῶν σχέσεων μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Διὰ δὲ τὸ περὶ Σενοῦντα Γ' θέμα εἶπεν ὁ Σεβασμιώτατος Σάρδεων: «Ὅσα ἐλέχθησαν... «δὲν δύναται νομιζομεν νὰ καλύψουν τὸ ἄστογον τῆς χρήσεως τοῦ τίτλου τούτου, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ μὴ Χαλκηδόνιοι Ἐκκλησίαι τῶν χωρῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς χρησιμοποιοῦν δι' ἐναντὸς τὸν τίτλον τοῦτον οὐχὶ μόνον πρὸς ἀντιδιαστολήν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις Οὐνικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ κρυφῶς καὶ πρὸ παντὸς πρὸς ἀντιδιαστολήν αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἀποδεχομένων τὰς ἀποφάσεις τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὴν ὁποῖαν αὐταί, ὡς καὶ τοὺς ἀποδεχομένους τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, ἀποκηρύττουν...».

«Θὰ ἦτο ἀσφαλῶς παράλευρις χρόνος ἐὰν δὲν ἐπανελαμβάνομεν καὶ αὖθις τὰς θερμοῦς ἡμῶν εὐχαριστίας καὶ διὰ τὴν ἀπὸ μέρους ὑμῶν ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῶν σχέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας α) μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, β) μετὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, γ)...».

* * *

Ὁ Σεβασμιώτατος Σάρδεων παρηγο-

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ

τὴν ὄραν τῆς ἐξόδου ἀπὸ τοῦ παρόντος καὶ τῆς εἰσόδου τῶν εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Συνήθως ὀνομάζομεν τὸν ἐν ὄπλοις πόλεμον τραγωδίαν, ἐπεὶ ἐπισωρεύει ἐρείπια, προκαλεῖ παντοίας καταστροφάς, θανάτους, ἀκρωτηριασμοὺς σωμάτων, τραύματα, αἵματα, θρήνους. Καὶ αὐτὰ μὲν ὅλα εἶναι τὰ φαινόμενα. Τὰ νοούμενα εἶναι ὅμως ἄλλα. Πίσω ἀπ' ὅλην αὐτὴν τὴν «τραγωδίαν» συντελεῖται ἀγνισμός, κάποια κάθαρσις.

Ὁ φόβος, ἡ δόνη, ἡ ἀγωνία πασχόντων καὶ συμπασχόντων, ἀγνίζουν καὶ καθαίρουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ ἀρνητικὰ στοιχεῖα, (ἡθοναί, ποικίλαι ψυχικαὶ κακίαι, νάρκη, πῶρωσις) τὰ ὅποια ὅμως δὲν φαίνονται.

Ἐὰν ὅμως ἡδυνάμεθα ὡς διὰ κρυστάλλου νὰ ἴδωμεν τὴν ἐν «εἰρήνῃ» ἐσωτερικὴν τραγωδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ συνίσταται εἰς τὴν κακοποιημένην εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐὰν ἀναλογιζώμεθα τὰς αἰωνίους συνεπέσεις, ποῦ εἶναι αἰώνιον σκότος καὶ ὅσα εἶπεν ὁ Κύριος, θὰ εὐρισκόμεθα ἐνώπιον ἐνὸς πολὺ δυσκόλου διλήμματος, ὡς πρὸς τί εἶναι προτιμώτερον ὁ συντελούμενος ἀγνισμὸς καὶ ἡ κάθαρσις τῆς ψυχῆς μέσα εἰς τὴν «τραγωδίαν» τοῦ πολέμου ἢ ἡ ἐν εἰρήνῃ μεταβίβασις τῆς νεκρότητος τῆς ψυχῆς εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον;

Ἀνεξαρτήτως ὅλων αὐτῶν, πρέπει κάποτε νὰ ἀρχίσωμεν νὰ σκεπτόμεθα μὲ συνέπειαν. Διότι παρασυρόμεθα ἀπὸ τὸ αἰτιοκρατικῶς σκέπτεσθαι, κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων, ἀγνοοῦμεν τὰ βαθύτερα αἰτία τῶν ἀφυπνιστικῶν προσωπικῶν ἢ καὶ ἔθνικῶν συμφορῶν. Ὡς ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Θεὸς ὡς ὑπέρτατος ρυθμιστὴς τῶν πάντων μέχρι λεπτομερείας, κατὰ τρόπον διασώζοντα τὴν ἐλευθερίαν, ἐνῶ παραλλήλως βοηθεῖ τὰ τέκνα του νὰ τὸν ἐπανεύρουν, ἔστω καὶ διὰ τῆς ἐξ ἀγάπης παιδαγωγικῆς ράβδου Του.

Τάχα θὰ μᾶς βοηθήσουν τὰ τελευταῖα δραματικά γεγονότα, εἰς ἔθνικὴν κλίμακα, νὰ ἐπανεύρωμεν τὸν δρόμον μας, ποῦ ὀδηγεῖ εἰς τὸν Θεὸν - Πατέρα ἢ θὰ ἀποδείξωμεν, ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην δριμυτέρων φαρμάκων;

λούθησεν ἐπακριβῶς τὰ λεχθέντα, κατένοησε τὰς ἀπαντήσεις, δὲν ἄρῃσεν ἀσχολίας τὴν διακριθεῖσαν ἀντίδρασιν τοῦ Καρδινάλιου, δὲν ἔχασε τὴν νυχθαιμίαν του, δὲν ἠλλοιώθη τὸ ὕψος τῆς ὑψηλῆς εὐγενείας του, καὶ συγχρόνως δὲν ἔκαμε τὴν ἐλαχίστην ὑποχώρησιν εἰς ὅσα κατὰ τὴν προσφώνησιν του, πρὸς τὴν παπικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ὑπεγράμμισε καὶ ἐδήλωσε. Διότι ὅσα εἰόνισε δὲν ἦσαν ἀλόγεις τῆς στιγμῆς, ἀλλὰ πεπονηθεῖς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον τὰ ἐξέφρασε δὲν περιεῖχει οὐδὲν προσωπικὸν πάθος, ἀλλὰ ἐμαρτύρει τὸν πόνον διὰ τὴν σημασίαν τῆς δογματικῆς πισιότητος καὶ τῆς κανονικῆς εὐθυμίας, ἡ ὁποία δέον νὰ τηροῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μοναδικὴν εὐλογίαν δι' ὅλους ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἀληθῆ ἐνότητα.

Ὅτιω πως ὁ Σεβασμιώτατος παρουσιάζεται ἐνώπιον ἡμῶν ὡς ἀληθῶς ὀρθόδοξος θεολόγος καὶ διακριτικὸς ποιμὴν. Μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀντιληφθῶμεν ποῖος εἶναι ὁ σταυρὸς καὶ τὸ προνόμιον τῆς Οἰκουμένης εὐθύνης τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Εἶθε παρομοίως νὰ ἐκφράζεται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πάντοτε, διὰ νὰ καθοδηγῇ ἀπλανῶς καὶ νὰ προφυλάσῃ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἀπὸ τὸν ἀμφιζήμον κίνδυνον τοῦ «κλιροστράχλου φανατισμοῦ» καὶ τῆς «επιπολαίας βιασύνης», τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἐξ ἴσου ἀπαράδεκτον παρέκκλισιν ἀπὸ τὴν μίαν θεανθρωπίνην ἰσοροπίαν τῆς Ἐκκλησίας.

ἡ.β.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΣ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟΥ ΑΓ. ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Η ΑΝΕΧΕΣΑΙ τὰς ὑπονοίας σου ἢ καταγγελίας ἀπὸ ἀνθρώπους διὰ σκάνδαλα ὠρισμένων ἀδελφῶν. Διότι ἐκεῖνοι, ποὺ δέχονται εὐχαρίστως νὰ ἀκούουν διάφορα σκάνδαλα ἀδελφῶν, ποὺ γίνονται μὲ τὴν προαίρεσίν των ἢ παρὰ τὴν προαίρεσίν των, δὲν γνωρίζουν

τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης, ἡ ὁποία, διὰ τῆς ἀγάπης, φέρει εἰς τὴν γνώσιν τοῦ Θεοῦ τοὺς ἐραστάς αὐτῆς τῆς θείας γνώσεως.

α'. Ἐκεῖνος ποὺ διατίθεται ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων ἀναλόγως τῶν χαρακτήρων των, ἀκόμη δὲν ἀπέκτησε τὴν τελείαν ἀγάπην. Καὶ ἄλλον μὲν νὰ ἀγαπᾷ, ἄλλον δὲ νὰ μισῇ ἢ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, πότε νὰ ἀγαπᾷ καὶ πότε νὰ μισῇ, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας.

αα'. Ἡ τελεία ἀγάπη δὲν διακρίνει καὶ δὲν σχίζει τὴν μίαν καὶ ἐνιαίαν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐπεὶ οἱ ἀνθρώποι εἶναι καὶ καλοὶ καὶ κακοὶ, ἀλλὰ ἀποβλέπουσα πάντοτε εἰς τὴν θεόπλαστον ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἴσου. Τοὺς μὲν ἀγωνιζομένους χάριν τῆς ἀληθείας ἀγαπᾷ ὡς φίλους, τοὺς δὲ φαύλους ἀγαπᾷ ὡς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας. Τοὺς εὐεργετῇ καὶ μακροθυμεῖ, ὑπομένουσα τὰς ἐναντίον της κακίας των, μὴ σκεπτομένη ἐντελῶς καμμίαν ἀνασπῶσιν, ἀλλὰ ἀντιθέτως πάσχουσα ὑπὲρ αὐτῶν, ἐὰν αἱ συνθῆκαι τὸ καλέσουν, διὰ νὰ κάμνη καὶ αὐτοὺς φίλους, ἐὰν εἶναι δυνατόν.

Πάντως ἡ τελεία ἀγάπη δὲν μεταβάλλεται, ἐὰν δὲν ἐπιαναφέρῃ εἰς τοὺς κόλπους της τοὺς μισοῦντας αὐτὴν, ἀλλὰ φανερώνει τοὺς καρποὺς τῆς ἀγάπης πάντοτε πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀδιακρίτως. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ἀποδεικνύων τὴν ἀγάπην του πρὸς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ἔπαθε καὶ ἐχάρισε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστώσεως εἰς ὅλους ἄνευ διακρίσεως καλοῦ καὶ κακοῦ, ἀσχετῶς ἂν ἕκαστος ἐκ τῆς προαιρέσεώς του γίνεται ἀξίος θείας δόξης ἢ κολάσεως (Ρωμ. ε', 8).

αβ'. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν καταφρονεῖ τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, τὰς ταπεινώσεις, τὸν πλοῦτον, τὴν φτώχειαν, τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας ἀκόμη δὲν ἀπέκτησε τὴν τελείαν ἀγάπην. Διότι ἡ τελεία

ἀγάπη ὄχι μόνον εἶναι ὑψηλότερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἀλλὰ δὲν ὑπολογίζει οὔτε τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον.

αγ'. Ἄκουσε τί λέγουν ὅσοι ἔχουν καταξιώθῃ νὰ φθάσουν εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. «Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις; ἢ στενοχωρία; ἢ διωγμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται: ὅτι ἕνεκά σου θανατοῦμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερникῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε Ἀρχαί, οὔτε Δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἕτερα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. η', 35).

αδ'. Οἱ δὲ φθάσαντες εἰς τὸ μέτρον τῆς τελείας ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ἀκουσε ποῖους λόγους λέγουν: «ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυροῦσίν μοι καὶ τῆς συνειδήσεώς μου, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ» ὅτι λύπη μοι ἐστὶ πολλὴ καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῆ καρδίας μου. Ἡρόμηνη γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν κατὰ σάρκα, ὅτινες εἰσὶν Ἰσραηλίται» καὶ τὰ ἐξῆς (Ρωμ. θ', 3). Ἐστὶ ἀμίλησαν καὶ οἱ ἅγιοι καὶ συγκεκριμένως ὁ Μωϋσῆς (Ἐξ. λβ', 32).

αε'. Ὅστις δὲν περιφρονεῖ τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, τὰς αἰσθητὰς ἡδονὰς καὶ τὴν φιλαργυρίαν, ἡ ὁποία τὰς αὐξάνει καὶ χάριν τῶν ὁπίων γεννᾶται αὐτὸς δὲν δύναται νὰ περικύβῃ τὰς ἀφορμὰς τοῦ θυμοῦ. Καὶ ὅστις δὲν αἶρει τὰς ἀφορμὰς τοῦ θυμοῦ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην.

αζ'. Ἡ ταπεινὼσις καὶ ἡ κακοπάθεια τοῦ σώματος ἐλευθερώνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν. Ἡ μὲν περικόπτει τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ τὰ πάθη τοῦ σώματος. Τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς κακοπαθείας ἀκολουθῶν ὁ προφήτης Δαβὶδ, ἔλεγε προσευχόμενος πρὸς τὸν Θεόν: «Ἴδε τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου» (Ψαλ. 24, 18).

αϛ'. Διὰ μὲν τῶν ἐντολῶν του, ὁ Κύριος, καθίστᾷ ἀπαθείς ἐκείνους ποὺ τὰς ἐκτελοῦν. Διὰ δὲ τῶν θείων δογμάτων, χαρίζει εἰς αὐτοὺς τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως.

οη' "Όλα τὰ δόγματα διδάσκουν περί Θεοῦ, περί ὀρατῆς καὶ ἀόρατου κτίσεως ἢ περί τῆς προνοίας του εἰς αὐτὰ καὶ τῆς κρίσεως.

οθ'. Ἡ μὲν ἐλεημοσύνη θεραπεύει τὸ θυμικὸν μέρος τῆς ψυχῆς. Ἡ δὲ νηστεία μαραίνει τὰς ἐπιθυμίας. Ἡ προσευχὴ πάλιν καθαρίζει τὸν νοῦν καὶ τὸν παρασκευάζει διὰ τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων. Διότι ὁ Κύριος μᾶς ἐγάρισε τὰς ἐντολάς του κατ' ἀναλογία πρὸς τὰς φυσικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς.

π'. Λέγει ὁ Κύριος: «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῆ καρδίας» καὶ τὰ ἐξῆς. (Ματθ. ια', 29). Ἡ μὲν πρῶτης διαφυλάττει τὸ θυμικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ἀτάραχον. Ἡ δὲ ταπεινώσις ἐλευθερώνει τὸν νοῦν ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν καὶ τὸν τύφον.

πα'. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι διπλοῦς Ὁ μὲν εἰς γεννάται εἰς τὴν ψυχὴν μᾶς ἀπὸ τὰς ἀπειλάς τῆς κολάσεως καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀρχίζει ἡ ἐγκράτεια καὶ διαδοχικῶς βλαστάνουν, ἡ ἐλπίς εἰς τὸν Θεόν, ἡ ἀπάθεια καὶ ὕστερα ἡ ἀγάπη. Ὁ ἕτερος φόβος εἶναι συνεζευγμένος μετ' τὴν ἀγάπην, ὅστις ἐμβάλλει εἰς τὴν ψυχὴν ὄσος καὶ πρᾶσιμόν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἔτσι δὲν ἀφήνεται ἡ ψυχὴ, διὰ τοῦ θάρρους καὶ τῆς παρηγορίας τῆς, ποῦ ἔχει ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀγάπης, νὰ φθάσῃ εἰς ἕνα εἶδος ὑπερβολικῆς οἰκειότητος.

πβ'. Τὸν μὲν πρῶτον φόβον, τὸν δουλικόν, κέξω βάλλει ἡ τελεία ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ἀγαπῶσαν ψυχὴν ἡ ὁποία δὲν φοβεῖται πλέον τὴν κόλασιν (Α' Ἰωάν. 8', 18). Τὸν δὲ δεύτερον φόβον, τὸν υἱικόν, ἔχει πάντοτε ἐντὸς τῆς ἡ ψυχῆς, ὡς ἐλέχθη, ἠγαμένον μετ' τὴν ἀγάπην. Καὶ εἰς τὸν μὲν πρῶτον φόβον ἀρμόζει τὸ: «τῷ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ» (Παροιμ. ιε', 27) καὶ τὸ: «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» (Ψαλμ. 110, 10). Εἰς δὲ τὸν δεύτερον φόβον ἀρμόζει τὸ: «οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτῶν» (Ψαλμ. 33, 10).

πγ'. Λέγει ὁ Ἀπόστολος: «Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν καὶ τὴν πλεονεξίαν» καὶ τὰ ἐξῆς (Κολ. γ', 5) Γῆν μὲν ἠνόμασε τὸ φρόνημα τῆς σαρκός. Πορνείαν δὲ εἶπε τὴν ἁμαρτίαν εἰς τὴν πράξιν. Ἀκαθαρσίαν ἐχαρακτήρισε τὴν συγκατάθεσιν τῶν λογισμῶν. Πάθος εἶπε τὸν ἐμπαθῆ λογισμόν. Ἐπιθυμίαν δὲ κακὴν, τὴν ἀποδοχὴν τοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας ποῦ δὲν προχωροῦν πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια αὐτὰ. Πλεονεξίαν ἠνόμασε τὴν ὕλην ποῦ γεννᾶ καὶ αὐξάνει τὸ πάθος αὐτὸ. "Όλα αὐτὰ λοιπόν, ποῦ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος, διέταξε νὰ νεκρώσωμεν ὁ θεὸς Ἀπόστολος.

πδ'. Ἡ μνήμη, στὴν ἀρχὴ, φέρνει εἰς τὸν νοῦν τὸν ἁμαρτωλὸν λογισμόν χωρὶς ἐμπαθείαν. Ὄταν ὁ λογισμὸς αὐτὸς χρονίζῃ, τότε κινεῖται τὸ πάθος. Ὄταν τὸ πάθος δὲν ἀποβάλλεται διὰ τῆς βουλήσεως, ὁ νοῦς κάμπτεται εἰς συγκατάθεσιν. Μετὰ τὴν συγκατάθεσιν ἀκολουθεῖ ἐν συνεχείᾳ ἡ πράξις τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἄνοσφος, λοιπόν, Ἀπόστολος, γράφων πρὸς τοὺς χριστιανούς ποῦ προήρχοντο ἀπὸ εἰδωλολατρικὰ ἔθνη, διατάσσει πρῶτον νὰ ἀναίρουν τὸ ἀποτελεσμα τῆς ἁμαρτίας, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν παραπάνω τάξιν. Ὑστερα, ἀντιστρέφοντας τὴν τάξιν, καταλήγει εἰς τὴν αἰτίαν. Καὶ ἡ αἰτία εἶναι ἡ πλεονεξία, ὅπως ἐλέχθη, ἡ ὁποία γεννᾶ καὶ αὐξάνει τὸ πάθος. Νο-

μίζω δὲ, ὅτι ὡς πλεονεξία ὑπνοεῖ τὴν γαστριμαργίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μήτηρ καὶ ἡ τροφὸς τῆς πορνείας. Διότι ἡ πλεονεξία εἶναι κακὴ, ὄχι μόνον σὲ πράγματα ἀλλὰ καὶ εἰς τροφάς, ὅπως καὶ ἡ ἐγκράτεια δὲν νοεῖται μόνον εἰς τὰ φαγητὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα ὑλικά πράγματα.

πε'. Ὅπως τὸ πτηνόν, ὅταν εἶναι δεμένον, μόλις κάμει νὰ πετάξῃ πίπτει κάτω, ἐλκόμενον ἀπὸ τὸν δεσμόν του, ἔτσι καὶ ὁ νοῦς, ποῦ δὲν ἀπέκτησεν ἀκόμη ἀπάθειαν. Πτερυγίζων ὕψηλά, διὰ νὰ μάθῃ τὰ οὐράνια πράγματα, πίπτει κάτω εἰς τὴν γῆν, ἐλκόμενος ἀπὸ τὰ πάθη.

πς'. Ὄταν ὁ νοῦς ἐλευθερωθῆ τελείως ἀπὸ τὰ πάθη, τότε πορεύεται ἀνεμποδίστως καὶ ἀμεταστρέπτως πρὸς τὴν γνώσιν τῶν ὄντων καὶ ἐν συνεχείᾳ ὀδεύει πρὸς τὴν γνώσιν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

πζ'. Ὁ νοῦς ποῦ εἶναι καθαρὸς, παίρνει τὰ νοήματα τῶν πραγμάτων καὶ τὰ μεταβάλλει εἰς ἀντικείμενα πνευματικῆς θεωρίας Ὄταν ὅμως γίνῃ ἀκάθαρτος ἀπὸ ἀπροσεξίαν, τότε τὰ μὲν νοήματα τῶν πνευματικῶν πραγμάτων, μεταβάλλει σὲ ἀσθενεῖς εἰκόνας τῆς φαντασίας. Τὰ δὲ νοήματα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, μετατρέπει εἰς αἰσχροῦς ἢ πονηροῦς λογισμούς.

πη'. Ὄταν πάντοτε, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, δὲν προσβάλλῃ κανένα ἐγκόσμιον νόημα τὸν νοῦν σου, τότε γινώριζε, ὅτι εὕρισκεσαι εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀπάθειας.

πι'. Ὄταν ἡ ψυχὴ ἀρχίξῃ νὰ αἰσθάνεται ὅτι ὑγιάνει, τότε καὶ τὰς ἀκαθάρτους φαντασίας τῶν ὄνειρων, ἀρχίζει νὰ βλέπῃ χωρὶς ἐμπαθείαν.

πζ'. Ὅπως ἡ καλλονὴ τῶν ὀρατῶν κτισμάτων, ἐλκύει εἰς αἰσθητὴν ὄρασιν, ἔτσι καὶ τὸν καθαρὸν νοῦν ἐλκύει ἡ γνώσις τῶν ὀρατῶν. Ἀόρατα δὲ λέγω τὰς ἀσώματους φύσεις.

πζα'. Εἶναι μέγα, βεβαίως, νὰ μὲν ἡ ψυχὴ ἀπαθῆς ἀπὸ τὴν γοητείαν ποῦ ἀσκοῦν αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἀλλὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερον τὸ νὰ διαμένῃ ἀπαθῆς ἀπὸ τὰς φαντασίας τῶν πραγμάτων. Διότι ὁ πόλεμος τῶν δαιμόνων, ποῦ γίνεται διὰ τῶν λογισμῶν, εἶναι πολὺ δυσκολώτερος ἀπὸ τὸν πόλεμον ποῦ ὑφιστάμεθα διὰ τὸν αἰσθησέων.

πζβ'. Ὅστις κατάρθωσε τὰς ἀρετὰς καὶ ἐπλότησεν ἀπὸ πνευματικῆν γνώσιν, βλέπων τὰ πράγματα ὅπως εἶναι εἰς τὴν φύσιν των, ἀπαθῶς, δὲν θλάττεται καθόλου ὅταν ἀσχολεῖται μὲ αὐτὰ θεωρητικῶς ἢ πρακτικῶς. Ἐνῆροτο ἡ φαῦλοι γινόμεθα ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον μεταχειρίζομεθα τὰ πράγματα.

πζγ'. Σημειών ὅτι ἡ ψυχὴ ἔφθασεν εἰς ἄκραν ἀπάθειαν εἶναι τὸ ἐξῆς: τὰ νοήματα τῶν πραγμάτων, ποῦ ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν, δὲν κινοῦν τὴν καρδίαν ἐμπαθῶς, δὲν τὴν κυριαρχοῦν, εἶναι «ψιλά», τόσον κατὰ τὴν ἐγγήγορσιν ὅσον καὶ εἰς τὸν ὕπνον.

πζδ'. Διὰ μὲν τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ὁ νοῦς γυμνοῦται ἀπὸ τὰ πάθη. Διὰ δὲ τῆς πνευματικῆς θεωρήσεως τῶν ὀρατῶν πραγμάτων, γυμνοῦται ἀπὸ τὰ ἐμπαθῆ νοήματα. Διὰ δὲ τῆς γνώσεως τῶν ὀρατῶν, γυμνοῦται ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν ὀρατῶν. Καὶ ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὴν γνώσιν τῆς Ἁγίας Τριάδος, τότε γυμνοῦται καὶ ἀπὸ τὴν γνώσιν τῶν ὀρατῶν.

πζε' Ὅπως ὁ ἥλιος ποῦ ἀνατέλλει καὶ φωτίζει

ζει τὸν κόσμον, δείχνει τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὅλα ὅσα φωτίζει, ἔτσι καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης — Θεός, ἀνατέλλει εἰς τὸν καθαρὸν νοῦν καὶ δείχνει ὄχι μόνον τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους ὅσων ἐδημιούργησε καὶ ὅσων μελλόντων νὰ γίνουιν, (δηλ. τὰς αἰτίαις καὶ τὸν σκοπὸν).

ης'. Τὸν Θεὸν δὲν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν οὐσίαν του, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα ἔργα καὶ τὴν πρόνοιάν του εἰς τὰ ὄντα. Διὰ τῆς κτίσεως καὶ τῆς προνοίας, κατανοοῦμεν τὴν ἀπειρον σοφίαν, δύναμιν καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ.

ηζ'. Ὁ καθαρὸς νοῦς κινεῖται ἢ εἰς τὰ νοήματα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀπαθῶς ἢ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς φυσικῆς θεωρίας τῶν ἔλεπομένων ἢ τῶν μὴ ἔλεπομένων ἢ μέσα εἰς τὸ φῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος.

ηη'. Εὐρίσκόμενος ὁ νοῦς εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ὁρατῶν, ἐρευνᾷ ἢ τοὺς φυσικοὺς αὐτῶν λόγους ἢ τοὺς μυστικώτερους, ποὺ σημαίνονται δι' αὐτῶν ἢ ζητεῖ νὰ εὕρῃ αὐτὴν τὴν αἰτίαν των.

ηθ'. Διατρέψαν ὁ νοῦς εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἀο-

ράτων, ζητεῖ τοὺς λόγους τῆς φύσεώς των, τὴν αἰτίαν τῆς ὑπάρξεώς των καὶ τὰς συνεπείας των· ποία εἶναι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ δι' αὐτὰ καὶ ἡ κρίσις του.

ρ'. Ὅταν ὁ νοῦς φθάσῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐνωθῇ μετ' αὐτοῦ, τότε ζητεῖ πρῶτον νὰ μάθῃ τοὺς λόγους περὶ τῆς οὐσίας του, ἀπὸ τὸν πόθον ποὺ ἔχει φλεγόμενος. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ παρηγορηθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του, νὰ μάθῃ περὶ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ. (Διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ γνωρισθῇ ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ ἀπὸ κάθε κτιστὴν φύσιν). Παρηγορεῖται ὁμως ὁ νοῦς ἀπὸ τὰς περὶ τὸν Θεὸν ιδιότητάς του. Δηλαδὴ περὶ τῆς αἰωνιότητος καὶ τῆς σοφίας, τῆς δημιουργικῆς καὶ προνοητικῆς δυνάμεώς του καὶ τῆς κρίσεώς του εἰς τὰ ὄντα. Καὶ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι ἐντελῶς μόνον καταληπτὸν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἀπειρία του καὶ αὐτὸ τὸ νὰ μὴ γινώσκεται, ὅπως εἶπον οἱ Θεολόγοι ἄνδρες Γρηγόριος καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης.

ἀπόδοσις λ.μ.

Α' ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Καλά, βέβαια, τὰ νομοθετήματα τοῦ βασιλέως πρὸς τοὺς ὑπῆκόους· ἀλλὰ εἶναι μείζονα καὶ βασιλικώτερα τὰ πρὸς τοὺς στρατιώτας. Πρὸς τοὺς δευτέρους ἀπευθύνεται ὁ λόγος μου, ὡς οὐρανόυ βασιλέως· «εἰάν τις ἐμοὶ διακονεῖ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω» καὶ «ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ ἐμὸς διάκονος ἔστω». Ἡ δὲ στρατεία γίνεται ἐδῶ. Διὰ τοῦτο καὶ παραινῶ· μακρὰν ἀπὸ ἀνάπανσιν· μακρὰν ἀπὸ μερίμνας οἰμακίας· μακρὰν ἀπὸ κτήματα· μακρὰν ἀπὸ πραγματείας βιοποριστικῆς. «Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείας, ἵνα τῷ στρατολογῆσαντι ἀρέσῃ».

Δὲν πρέπει νὰ ἔχη καμμίαν μερίμναν ὁ στρατιώτης μου. Τροφὰς ἔχει βασιλικῆς. Ὅλα τὰ σπύτια τῶν ὑπῆκόων εἶναι ἀνοικτὰ εἰς τὸν στρατευθέντα. Ἡ σκηνὴ του εἰς τὰς πλατείας. Νερό, τροφή, ὕπνος, ὅσα ἔδωκεν ἡ φύσις. Ἔχει ἀνάγκην καρτερίας πρὸς τὸ ψῆχος, πρὸς τὸ καῦμα. Τὸν περιμένουν ἀγῶνες πρὸς ἐναντίους, κίνδυνοι μέχρις ἐσχάτων. Καὶ θάνατος πολλάκις. Ἀλλὰ θάνατος ἔνδοξος. Τὸν περιμένουν τιμαὶ καὶ δῶρα βασιλικά. Εἰς τὸν πόλεμον ὁ βίος εἶναι ἐπίπονος, ἀλλὰ ἐν εἰρήνῃ λαμπρὸς. Τίμημα τῶν ἀριστέων στέφανος καὶ φιλία μετὰ τοῦ οὐρανόυ βασιλέως. Θέσις, πλησίον τοῦ βασιλέως, τιμαὶ πολλαὶ καὶ δεξιώσεις. Μεταξὺ τῶν ὑπῆκόων, αὐτὸς πρῶτος. Μὲ παρησίαν πολλὴν καὶ δύναμιν πρεσβείας ὑπὲρ τῶν φίλων. Στρατιώτα, βάλε εἰς τὸν νοῦν σου τὰ αἰώνια ἀγαθὰ πού σε περιμένουν πού ἐτοίμασα διὰ τοὺς

ἀγαπῶντας με, καὶ ἀκολούθησε βίον ἀκτῆμονα, ἄπολιν, ἄιοκον. Ἀδέσμευτος ἀπὸ κοσμικὰς φροντίδας· ἐλεύθερος ἀπὸ ἐπιθυμίαν γυναικὸς καὶ ἀπὸ φροντίδα παιδῶν. Εἶναι ἀσυμβίβαστα αὐτὰ μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ στρατιώτου τῆς θείας στρατολογίας. «Τὰ ὄπλα τῆς στρατείας σας, λέγει ὁ Ἀπόστολός μου, «οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ». Δὲν σὲ θέλω δοῦλον ἀντὶ ἐλευθέρου. Δὲν θέλω νὰ ἀφήσῃς στὴ γῆ παιδιὰ, ἀλλὰ νὰ ἀνεβάσῃς παιδιὰ εἰς τὸν οὐρανόν. Δὲν θέλω νὰ προσκολληθῆς σὲ σωματικοὺς γάμους, ἀλλὰ νὰ ἐπιθυμῆς τοὺς πνευματικούς. Μιμήσου με τὸν οὐράνιον νυμφίον σου. Κατανίκα τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν σου. Πολέμει τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ κατάστρεψε τὴν ἐνέργειάν τους ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Ὅστερα σῶζε ἀπὸ τὸ σκοτάδι τους καὶ τοὺς ἀδελφούς σου, ποὺ ἐλπίζουν σὲ σένα.

ἀπόδοσις γ.μ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΙΟΜΕΝΩΝ ΕΞ ΕΡΓΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΣΘΑΙ

ΤΟΥ ΑΓ. ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΟΥ

σε'. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ μᾶς ὠθεῖ νὰ πολεμῶμεν τὰς ἁμαρτίας. Ὅταν ἡμεῖς στρατευόμεθα κατὰ τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὰς νικά.

σστ'. Σοφία δὲν εἶναι μόνον ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας ποῦ ἀποκτάται διὰ τῆς θεωρητικῆς μαθήσεως ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπομονὴ εἰς τὰς ἀδικίας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς ὀφειλομένας εἰς τὰς ἁμαρτίας μας. Διότι ὅσοι παρέμειναν εἰς τὴν θεωρητικὴν γνῶσιν, ὠδηγήθησαν εἰς ὑπερηφάνειαν. Οἱ δὲ συζεύξαντες τὴν θεωρίαν μαζὺ μὲ τὴν πρακτικὴν, τῆς ὑπομονῆς δηλαδὴ εἰς τοὺς πειρασμούς, αὐτοὶ ἀπέκτησαν βαθεῖαν ταπεινοφροσύνην.

σζ'. Ἐὰν θέλῃς νὰ μὴ ἐνοχλήσῃς ἀπὸ πονηροὺς λογισμοὺς, ἀγάπησε τὴν κακοπάθειαν τῆς σαρκὸς καὶ τὴν ἐξουδένωσιν τῆς ψυχῆς. Καὶ τοῦτο, ὄχι πρὸς καιρὸν, ἀλλὰ σὲ κάθε καιρὸν, σὲ κάθε τόπον καὶ σὲ κάθε πρᾶγμα.

ση'. Ὅστις γυμνάζεται ἐκουσίως νὰ ὑπομένῃ τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμούς, οὐδέποτε θὰ κυριαρχηθῇ ἀπὸ τοὺς ἀκουσίως ἐρχομένους ἁμαρτωλοὺς λογισμοὺς. Ὅστις ὅμως δὲν ἀσκεῖ ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπομονὴν τῶν ἀκουσίων θλιβερῶν χωρὶς νὰ θέλῃ αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ κακοὺς λογισμοὺς.

σθ'. Ὅταν σκληρυνθῇ ἡ καρδία σου καὶ ὁλος ὁ ἔσωτερος σου κόσμος ἀπὸ τὰς ἀδικίας ποῦ ὑφίστασαι, μὴ λυπάσαι, διότι τοῦτο παρεχωρήθη πρὸς παιδαγωγίαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως μὲ χαρὰν νὰ ἀνατρέψῃς τοὺς ἀνακύπτοντας λογισμοὺς. Γνώριζε δέ, ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ λογισμοί, μὲ τὴν πρώτην προσβολήν, ἀναγοῦνται, συναναίρεται εὐθὺς καὶ τὸ κακὸν τῆς ψυχῆς καὶ μετὰ τὴν κίνησιν τοῦ πάθους. Ἐὰν ὅμως οἱ λογισμοὶ παραμένουν, τὸ κακὸν συμβαίνει νὰ χειροτερευεῖ εἰς τὴν ψυχὴν.

σθ'. Χωρὶς τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγῇ κανεὶς τελείως ἀπὸ τὰς κακίας. Τὴν καρδίαν συντριβεῖ ἡ τριμερὴς ἰσχυράτεια, τοῦ ὕπνου, τῆς τροφῆς καὶ τῆς σωπατικῆς ἀνέσεως. Ἡ ἀμετρία τούτων ἐναποθέτει εἰς τὴν ψυχὴν ἠδυπάθειαν. Ἡ ἠδυπάθεια

δὲ συγκατατίθεται εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς λογισμοὺς καὶ κατ' ἐπέκτασιν ἀνθίσταται τὸσον εἰς τὴν προσευχὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν καλὴν διακονίαν τῶν ἀδελφῶν.

σια'. Ἐὰν ἀνέλαβες νὰ ποιμήνης ἀδελφούς, κράτησε τὴν θέσιν σου εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδόν τῆς καὶ μὴ παρασιωπήσης τὴν πρέπουσαν διδασχὴν, ἐπειδὴ τινὲς σοῦ ἀντιλέγουν. Οὕτω ποιῶν θὰ λάβῃς μισθὸν ὑπὸ Κυρίου διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ὑποτακτικῶν σου εἰς ἐκεῖνα ποῦ σὲ ὑπακούουν. Εἰς ὅσα πάλιν σὲ παρακούουν, νὰ τοὺς συγχωρήσης καὶ θὰ λάβῃς καὶ σὺ τὰ ἴσα ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅστις εἶπεν· «ἀφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 5, 14).

σιβ'. Τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, τὰ εὐχάριστα καὶ τὰ δυσάρεστα, ποῦ συμβαίνουν, ὁμοιάζουν μὲ πανήγυριν ἐμπορικῆν. Ἐκείνους ποῦ γνωρίζει τὴν τέχνην τοῦ ἐμπορίου, κερδίζει πολλά, ὁ δὲ ἄπειρος ζημοῦται.

σιγ'. Μὴ προσπαθῆς νὰ ἐπιβάλῃς τὴν ὠφέλιμον συμβουλὴν, εἰς ἐκεῖνον ποῦ ἀντιλέγει εἰς τὸν πρῶτον σου λόγον. Ἀλλὰ τὸ κέρδος ποῦ ἐκεῖνος ἀπέρριψε, διὰ τῆς παρακοῆς, κάμε τὸ κέρδος ἰδικόν σου. Διότι περισσότερον σὲ ὠφελεῖ ἡ ἀνεξικακία σου ἀπὸ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἄλλου.

σιδ'. Ὅταν ἡ πνευματικὴ βλάβη ἐνὸς ἐξαπλοῦται εἰς πολλοὺς μεταδιδομένη, τότε δὲν πρέπει νὰ μακροθυμῇ κανεὶς, οὔτε νὰ ζητῇ τὸ συμφέρον τὸν ἄλλο, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν διὰ νὰ σωθῶν. Διότι ἡ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς πολλοὺς ἀδελφοὺς εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἕνα.

σιε'. Ἐὰν κανεὶς πῆσι εἰς οἰανδήποτε ἁμαρτίαν καὶ δὲν λυπηθῇ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἁμαρτίας, αὐτὸς εὐκόλως πάλιν πίπτει μέσα εἰς τὸ ἴδιον δίχτυον τῆς ἁμαρτίας.

σιστ'. Ὅπως ἡ λέαινα δὲν πλησιάζει μὲ φιλικὴν διάθεσιν τὴν δάμαλιν, ἔτσι ἡ ἀναισχυντία τοῦ ἁμαρτάνοντος, δὲν δέχεται τὴν κατὰ Θεὸν λύπην καὶ συντριβὴν μὲ εὐχαρίστησιν.

σις'. Ὅπως τὸ πρόβατον δὲν ἐνοῦται μὲ τὸν λύκον πρὸς ἀναπαραγωγὴν, οὕτως οὐδὲ ὁ πόνος τῆς καρδίας ἐνοῦται μὲ τὸν κόρον τοῦ σω-

ματος διὰ τὸ νὰ γεννηθοῦν ἀρεταί.

σιγ'. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἔχη τὴν κατὰ Θεὸν λύπην καὶ τὸν πόνον τῆς καρδίας, ἐὰν προηγουμένων δὲν ἀγαπήσῃ τὰς γενεσιουργοὺς αἰτίας τῶν.

σιθ'. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἔξωθεν ἔλεγχοι εἰσάγουσι εἰς τὴν ψυχὴν λύπην πνευματικὴν. Ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀγρυπνία προκαλοῦν πόνον.

σκ'. Ὅστις δὲν παιδαγωγεῖται μὲν τὰς ἐντολάς καὶ τὰς νοουθεσίας τῆς θείας Γραφῆς, αὐτὸς θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὸν Θεόν, διὰ τοῦ μαστιγίου ποῦ χρησιμοποιοῦν διὰ τοὺς ἴππους καὶ μὲ τὴν βουκέντρα ποῦ νύσσουν τοὺς ὄνους. (Παροιμ. κς' 3). Ἄλλα ἐὰν καὶ αὐτὰ τὰ ὀδυνηρὰ δὲν τὸν ὠφελίσουν, τότε ὁ Θεὸς διὰ τὸ νὰ τὸν φέρῃ πλησίον του, τὸν ἄγει «ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ» εἰς τὰς σιαγόνας του. (Ψαλ. 31,9).

σκα'. Ὅστις νικάται εὐκόλως εἰς τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα, ἐξ ἀνάγκης ἔχει δουλωθεῖ καὶ εἰς τὰ μεγάλα. Ὁ δὲ μὴ νικώμενος εἰς τὰ μικρὰ, θὰ δυνηθῇ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰ μεγαλύτερα μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου.

σκβ,. Μὴ προσπαθῆς νὰ ὠφελήσῃς διὰ τῶν ἐλέγχων τὸν καυχώμενον διὰ τὰς ἀρετάς του. Διότι ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἀδύνατον νὰ εἶναι φίλος τῆς ἀληθείας καὶ φίλος τῆς ἐπιδειξεως.

σκγ'. Κάθε λόγος τοῦ Χριστοῦ φανερώσει τὸ ἔλεος, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς ἀκοῆς εἰσέρχεται εἰς τὰς ψυχάς, ποῦ ἀκούουν εὐχαρίστως, ἡ δύναμις των, δηλαδὴ ἡ ἀνάλογος ἐνέργειά των. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἀνελεήμονες καὶ οἱ ἄδικοι ἀκούοντες μὲ δυσαρέσκεια, ὄχι μόνον δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γνωρίσουν τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ διδάσκουσιν ἐσταύρωσαν. Ἡμεῖς, λοιπόν, ἄς ἐρευνησομεν τὸν ἑαυτὸν μας, ἐὰν ἀκούομεν μὲ εὐχαρίστησιν τοὺς λόγους του. Διότι εἶπεν ὁ Κύριος: «Ὁ ἀγαπῶν με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου, καὶ γὰρ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἑμαυτόν». (Ἰωαν. 14', 21). Βλέπεις ὅτι ὁ Κύριος ἀπέκρυψε τὸ Πρόσωπόν του εἰς τὰς ἐντολάς του; Ἀπὸ ὅλας, λοιπόν, τὰς ἀρετὰς, ἡ πλέον περιεκτικὴ εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλησίον, ἡ ὁποία συγκροτεῖται ἀπὸ τὴν ἀποχὴν τῶν ἐνηδόνων ὑλῶν καὶ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς.

σκαδ'. Τὰ ἀνωτέρω γνωρίζων ὁ Κύριος μᾶς παραγγέλλει: «μὴ μεριμνήσητε περὶ τῆς αὔριου». (Ματθ. ς', 34). Καὶ πράγματι Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἀπηλλάγη ἀπὸ τὰς ὕλας καὶ τὴν μεριμνάντων, πῶς θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς; Ὁ δὲ κυκλούμενος ἀπὸ τοὺς περιεπώντας λογισμοὺς, πῶς θὰ διακρίνῃ τὴν ἐννοητάτατον ἁμαρτίαν τῆς ψυχῆς, ποῦ καλύπτει ἀπὸ αὐτοῦς; Ἡ ὁποία ἁμαρτία ἐν ἀναλύσει εἶναι σκότος καὶ ὀμίχλη ψυχῆς, ποῦ ἐγεννήθη

ἐξ ἐννοιῶν καὶ πράξεων πονηρῶν. Διὰ τὸ νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἁμαρτία συνέδρομον δύο παράγοντες ὁ διάβολος, διὰ λογιστικῶν προσβολῶν πειράζων, χωρὶς νὰ καταδυναστεύῃ τὸ αὐτεξούσιον καὶ ἄπλως δεικνύων τὸ εἶδωλον τῆς ἁμαρτίας καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐνωθεὶς εἰς τὸ εἶδωλον εὐαρέστωσ, διὰ τοῦ πάθους τῆς φιληδονίας καὶ κενοδοξίας. Ἄν καὶ ὁ ἄνθρωπος, δυνάμει τοῦ ὀρθοῦ λόγου, δυνατὸν νὰ μὴ ἤθελε νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἐξεικονιζομένην εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἁμαρτίαν, ἐν τούτοις τὴν ἐδέχετο ἠδυνόμενος κατὰ διάθεσιν.

Ἐκεῖνος, λοιπόν, ποῦ δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐπισημάνῃ τὴν ἐμφωλεύουσαν ἐντὸς τοῦ ἁμαρτίαν, ἐκ τῶν ἀναφερθέντων λόγων, τότε θὰ προσευχηθῇ διὰ τὸ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ αὐτῆς; Καὶ ὁ ἀκάθαρτος, πῶς θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνακλύψῃ τὸν χῶρον τῆς καθαρᾶς φύσεως τῆς ψυχῆς; Καὶ ἐφ' ὅσον δὲν θὰ εὔρῃ τὸν χῶρον αὐτόν, πῶς θὰ ἴδῃ τὸν ἐνδότερον οἶκον, τὴν «μονήν», ὅπου διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος σκηνώνει ὁ Χριστός; Ἐπειδὴ εἴμεθα οἶκος τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν προφητικόν, εὐαγγελικόν καὶ ἀποστολικόν λόγον. (Ἐβρ. γ', 6).

σκε'. Εἶναι ἀναγκαϊότατον, λοιπόν, ὅπως ζητήσομεν καὶ εὐρωμεν τὸν οἶκον, κατὰ τὴν σειράν ποῦ ἀνεφέραμεν, καὶ νὰ παραμεινωμεν κρούοντες διὰ προσευχῆς, διὰ τὸ νὰ μᾶς ἀνοίξῃ ὁ Δεσπότης ἡ εἰς τὸν παρόντα βίον ἡ κατὰ τὸν θάνατόν μας, διὰ τὸ νὰ μὴ ἀκούσομεν, ἀπὸ τὴν ἀμείλιάν μας, «οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ». (Λουκ. 1γ', 25).

Καὶ ὄχι μόνον ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν διὰ τὸ νὰ λάβωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ φυλάξωμεν ὅ,τι μᾶς δοθῇ. Διότι ὑπάρχουν κάποιοι, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ἔλαβον χάριν ἀπὸ τὸν Θεὸν πάλιν τὴν ἀπώλεσαν. Διὰ τοῦτο πολλοὶ ὀψιμαθεῖς καὶ νέοι ἔχουν ἴσως ψιλὴν γνῶσιν καὶ μικρὰν πείραν τῶν ἐνεργειῶν τῆς χάριτος. Ἀλλὰ μόνον οἱ εὐλαβεῖς γέροντες καὶ πλύτριοι κρατοῦν σταθερᾶς καὶ μὲ ὑπομονὴν τὴν κεχαριτωμένην ἐργασίαν τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς καὶ τὰ χαρίσματα ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἄν καὶ αὐτοὶ πολλάκις, ἐξ ἀπροσεξίας των, ἀπώλεσαν τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν πάλιν εὔρον, ἀναζητήσαντες διὰ πολλῶν ἐκουσίων καὶ κοπιωδῶν ἀγώνων.

Αὐτὸ, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς, ἄς μὴ παύσομεν νὰ πράττομεν, ἕως ὅτου ἀποκτήσομεν ἀναφαίρετον πλεόν τὴν χάριν, ποῦ θὰ μᾶς εἰσαγάγῃ ἐντὸς τοῦ οἴκου μας, ὅπου ὁ Χριστὸς ἔχει «μονήν».

σκαστ'. Αὐτὰ τὰ ὀλίγα δικαιοῦματα, ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ Πνευματικοῦ Νόμου, ἐγνωρίσαμεν, τὰ ὁποῖα καὶ ὁ μέγας ψαλμωδὸς Δαβὶδ, ἐπιμόνος ἐξαγγέλλει, διὰ τὸ νὰ τὰ μᾶθουν καὶ νὰ τὰ πράττουν οἱ ψάλλοντες ἀδιαλείπτως, ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ προσκύνησις νῦν τε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Η ΑΡΕΤΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ

ΕΙΑ ΑΡΕΤΗ είναι η προαιρετική ενέργεια του ανθρώπου προς πραγμάτωσιν του ηθικού δέοντος. Είναι επίσης η βούλησις διὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ καλοῦ. Μὲ τὸ χάρισμα παρουσιάζεται ἡ ἐξῆς σχεσις: κάθε χάρισμα ποὺ δίδεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡς δῶρημα τέλειον, ἔχει τὰ

ιδιώματά του, τὰ ὅποια εἶναι αὐτὰ αἱ ἀρεταί· μετὴν σειρὰν τῆς δεῆ ἡ ἀρετὴ ἀποσιπᾷ, ὅταν εὐρεθῆ εἰς πληρότητα ἰδανικὴν, ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνάλογον χάρισμα κ.ο.κ.

Αἱ ἀρεταὶ ἐννοοῦνται καθολικῶς ὡς μία ἀρετὴ, ὡς στάσις δηλαδὴ τοῦ πνεύματος καὶ δυναμισμοῦ τῆς ψυχῆς πρὸς κτήσιν τῆς τελειότητος. Ἦδη καὶ ὁ Πλάτων πρσβεύει τὴν ἰδίαν ἀποψιν. «Ἡ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὁσιότης καὶ πάντα ὡς ἐν τι εἰὴ συλλήβδην, ἀρετὴ» («Πρωταγόρας» 329. Βλ. καὶ «Πολιτεία» 433 Α κ.έ.). Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, χωρὶς νὰ ἀπορρίπτουν τὴν ἀρετὴν, εἰς ὅποιονδήποτε φορᾶ τὴν εὐρουν — ἀποδέχονται καὶ τὴν τυχοῦσαν εἰς τοὺς πρὸ ἡ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας —, τὴν θεωροῦν ὡς ποιότητα τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία δὲν εὐρίσκεται θεβαίως ὠλοκληρωμένη. Ἄλλὰ εἶναι ἕνα «τέλειον καὶ ὀλόκληρον» (Ἰακ. α' 4) Χριστιανὸν ἡ ἀρετὴ ἔχει πλήρη ἐνότητα. Ἡ ἐνότης ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν: οὕτω γράφει ὁ Νέος Θεολόγος θείος Συμεὼν (SC 113, 38): «Διὰ γὰρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν ἡ ἐργασία τῶν ἀρετῶν, διὰ δε τῆς πράξεως τῶν ἀρετῶν ἡ πληρωσις τῶν ἐντολῶν γίνεται, καὶ οὕτω διὰ τούτων ἀνοίγεται ἡμῖν ἡ θύρα τῆς γνώσεως».

***

Αὐξήσις εἰς τὴν ἀρετὴν συντελεῖται ὅταν συνεργῶς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ δοτὴρ παντῶν ἀγαθῶν. Ἀπὸ τὸν Θεὸν καταβάλλεται τὸ σπέρμα τῆς ἀρετῆς εἰς τὸν χῶρον τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπὸ αὐτὸν λαμβάνει αὐξήσιν ὑπὸ τὸν ἀπαραιτήτων ὄρον νὰ συνεργῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς σπουδῆς του.

Ἡ ἀρετὴ θὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν γνώσιν καὶ ὕγιαν τῆς ψυχῆς. Ἄλλὰ καὶ ἡ μέβξις τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ χυμοῦ τῶν ἀρετῶν θὰ εἶναι καὶ αὕτη ἀνάλογον πρὸς τὸν δυναμισμόν τῆς. Ἐπ' αὐτοῦ εἶναι σαφῆς ἡ ἀρετολογία τῶν Πατέρων: Νὰ μὴ ἀσκῶμεν μόνον τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας συμπαθοῦμεν ἢ ἐκείνας ποὺ ἐνεργοῦμεν ἀνωδύνας. «Ἐπίσης σπουδαστέον πάσας τὰς ἀρετάς, καὶ πάσας φυλακτέον ὁμοίως» τονίζει ὁ ἅγιος Νεῖλος ἀσκητῆς (PG 79, 968A). Ὁ δὲ ἀββάς Ἰωάννης ὁ Κολοβός (Ἀποφθέγματα, 34) λέγει: «Ἐγὼ

θέλω μεταλαβεῖν τὸν ἄνθρωπον μικρὸν ἐκ πασῶν τῶν ἀρετῶν». Ὡστε θὰ πρέπη ἡ ἐπίδοσις τοῦ Χριστιανοῦ εἰς τὸν ἄλλον τῶν ἀρετῶν νὰ εἶναι καθολικὴ. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης γράφει ἐν προκειμένῳ εἰς ἐγκύμιόν του εἰς τὸν ὄσιον Ἐφραίμ τὸν Σύρον: «Οὐκ ἔστιν οὖν εἶδος εὐρεῖν ἀρετῶν παρὰ τισι πάλοι φιλοπονηθέν, τὸ μὴ καὶ ἐν τούτῳ κατορθωθέν». (PG 46, 841). Ἄτερος, ὁ ἀββάς Δωρόθεος (PG 88, 1713A), παρομοιάζει τὴν ἀρετὴν πρὸς οἰκοδόμημα. Ἐξ ἐκάστης ἀρετῆς, λέγει, ποὺ μὰς δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἀσκήσωμεν κδεῖ βαλεῖν ἐνα λιθὸν εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ οὕτω κύκλω ἀναφέρειν αὐτήν. Τέλος ὁ θεῖος πατὴρ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος γράφει: «Οὐ συνίσταται διάδημα βασιλείως ἐξ ἐνὸς λιθοῦ: καὶ οὐ τελειοῦται ἀπάθεια ἂν μίᾳς ἀρετῆς καὶ τῆς τυχοῦσης ἀμελήσωμεν» (Κλίμαξ, Λόγος ΚΘ', 16, ἐκδ. Σωφρονίου ἐρημίτου, 1883, σ. 166).

*****

Ἡ κοινωνία αὐτῆς τῆς ψυχῆς εἰς ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυναμένων τῆς, προσπατεῖ ἀρησιν τοῦ κακοῦ καὶ πόλεμον πρὸς πᾶσαν ἀντίθετον κλίσιν. Ὁ πόλεμος πρὸς τὸ κακὸν ὄμως προτοῦ εἰσέλθῃ ἡ ψυχὴ εἰς τὴν χῶρον τῆς ἀναπαύσεως τῆς ἀπαθείας, ἀπαιτεῖ θυσίαν: πόλεμος δὲ ἄνευ αἱματοχυσίας δὲν εἶναι νοητός. Οἱ Πατέρες δὲν παραλείπουν ἐδῶ νὰ ἀναφέρουν τὴν σπονδὴν αὐτὴν τοῦ αἵματος. Οὕτω συστατοῦν πολλοὶ ἅγιοι ἀββάδες τῆς ἐρήμου: «Δὸς αἶμα καὶ λάβε πνεῦμα». Ὁ δὲ ἅγιος Νεῖλος λέγει χαρακτηριστικῶς: «Μὴ νόμιζε κεκτῆσθαι ἀρετὴν, μὴ πρότερον ἔως αἵματος ὑπὲρ αὐτῆς παραταξάμενος. Δεῖ γὰρ μέχρι θανάτου ἀνθίστασθαι πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀγωνιστικῶς καὶ ἀνεγκλήτως. (Κεφάλαια, 136. Φιλοκαλία Α', 188). Καὶ κατηγορηματικώτερον ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Ν. Θεολόγος: «Εἰ μὴ τις ὡς πρόβατον σφαιγιασθῆ ὑπὲρ μίᾳς καὶ τῆς τυχοῦσης ἀρετῆς καὶ τὸ αἷμα ἐκχέτῃ τὸ ἴδιον ὑπὲρ αὐτῆς, οὐ κτῆσεται ταύτην ποτέ». (SC 129, 332).

Ἄν καὶ οἱ «σκληροὶ» αὐτοὶ λόγοι τῶν ἁγίων Πατέρων εἶναι μεταφορικοί, δὲν στεροῦνται ὅμως καὶ μίᾳς πραγματικῆς σημασίας: Χύσις αἵματος εἶναι ἡ νηστεια διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς σωφροσύνης καθὼς καὶ ὁ χυνόμενος ἰδρῶς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν. Χύσις αἵματος εἶναι ἐπίσης ὁ πειρασμὸς καὶ αἰ ποικιλία ἀντιξοότητες ποὺ ἐγεῖρονται πρὸς παρεμποδίσειν τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀρετῆς. Δικαιωνονται πλήρως οἱ Πατέρες ὅταν σκεφθῶμεν, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἰς ἄνθρωπον πολυσαρκὸν καὶ πολυαἵματον εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ὁμιλεῖ συχνὰ περὶ μοναχῶν «αἰμαίνων».

*****

Κριτήριον διὰ τὴν γνησιότητα τῆς ἀρετῆς ἀποτελεῖ ὁ πειρασμός. Ὁ πειρασμός ἡ προηγείται

της ολοκληρώσεως της ἀρετής και συμπεριέεται μετ' αὐτῆς, διὰ τὴν σφυρηλάτην της, ἣ ἐπιτεταί της ἀρετῆς διὰ τὴν προφυλάξιν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν χυαίνων. Ἀρετῆ ἀποκτηθεὶς ἀνευ τῆς παιδείας τῶν πειρασμῶν, εὐρίσκειται ὡς οικοδόμημα ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐκτισμένον. «Ἐμπόδης ἔστιν ὁ λέγων ἀρετὴν ἀπολέητον κερτήσθαι» λέγει ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἅγιος Νεῖλος (PG 79, 1097B). Καὶ ὁ ἀββάς Ἰσαὰκ ὁ Σύρος: «... οὐδὲ ἀρετὴ λογίζεται ἐκείνη ἣτινι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡ δυσχερεία τῶν ἔργων εἰς ἐνεργείαν αὐτῆς» (Λόγ. 10^ο ἐκδ. Θεοτόκη. Λειψία 1770 σ. 105).

Ἡ ἀρετῆ, κατόπιν ἀγῶνων, ἐκερδήθη. Εὐρίσκόμεθα πλῆον εἰς περιοχὴν ἀνεύσεως. Διὰτὶ ὄμως προηγήθη ἡ ὁδὸν ἐκείνη καὶ ὁ κόπος; Ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς φαίνεται καὶ «τραχεῖα καὶ κατὰστυγος». «Ὅχι ὅτι ἔχει τοιαύτην ποιότητα, λέγει ὁ ἅγιος Διάδοχος (Κεφαλαία, 93. Φιλοκαλία Α', 268), ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ ἀνθρώπιν φύσις εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν κλίνει πρὸς τὴν ἐκκελυμένην καὶ πλατεῖαν ὁδὸν τῶν ἡδονῶν. Δι' ἐκείνου ὄμως πῶς ξεπερῶσαν τὸ στάδιον τοῦτο ὁ ἀγῶν τῶν ἀρετῶν εἶναι ἐλαφρὸς καὶ ποθητὸς, μία γεῦσις οἰκεία εἰς τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς.

***

Ἄπασαι αἱ ἀρεταί, εἶπομεν ἤδη, καταφάσκονται· θεωροῦνται δηλαδὴ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐνεργοῦτος, ὡς ὄντως ἀρεταί καὶ ἔχουν τὸ στοιχεῖον τῆς ἠθικότητος. Τοῦτο ὄμως δὲν εἶναι ἀρκετόν· ἐλλείπει ἐξ αὐτῶν τὸ σημαντικώτερον πάντων· ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄνευ τῆς κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ἀρετὴ ὁμοιάζει, λέγει ὁ ἅγιος Μακρίσιος (Περὶ ἀγάπης 14. Β.Ε.Π.Ε.Σ. 42, 229), μὲ θυμίαμα τὸ ὁποῖον στερεῖται τοῦ καίοντος ἀνθρακός. «Ὅλα τὰ «τῶν ἀρετῶν ἐπιτηδεύματα, ἐπειδὴν μιγεῖν καὶ κοινωνήσῃ τῆς τοῦ Πνεύματος κοινωνίας, τότε καὶ αὐτὰ καθαπερὶ θυμίαμα πυρὶ βληθὲν πλουσίαν ἀποδίδωσι τὴν εὐωδίαν».

Συχνὰ παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον, δύο ἢ καὶ περισσότερα ἀρεταί νὰ ἀλληλοσυγκρούονται ἢ νὰ μὴ εἶναι δυνατόν νὰ συνυπάρχουν εἰς τὴν ἴδιαν ψυχῆν. Πῶς θὰ συμβιβάσωμεν π.χ. τὴν ἡσυχίαν μετὴν διακονίαν; τὴν σωπῆν μετὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν κηρυγμῶν; τὴν ἀπλότητα μετὴν φρόνησιν καὶ τὴν δικαιοσύνην; Ὅταν λέγωμεν ἀρετὴν δὲν ἐννοοῦμεν πάντοτε τὴν ἐνεργεῖα ἐκδήλωσιν καὶ ἐξωτερικεῖσιν αὐτῆς. Ἐκ τῶν δύο ἀλληλοσυγκρουόμενων ἀρετῶν ἡ μία ὑπάρχει ἐνίοτε δυνάμει ἐνῶ ἡ ἑτέρα εὐρίσκειται ἐνεργοῦσα.

***

Ἐπάρχουν ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὴν ἐνρίζωσιν τῶν εἰς τὴν ψυχὴν ἀποκοτῶν τὴν ἰδιότητα νὰ γεννοῦν ἑτέρας ἀρετάς, μικροτέρας μὲν μοιμηότητος καὶ δράσεως, αἱ ὁποῖαι ὄμως εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ὀλοκληρώσιν τοῦ πιστοῦ. Αἱ πρῶται μεγάλα ἀρεταί ὀνομάζονται «μητέρες»· αἱ δευτέρας «θυγατέρες». Ἀπὸ ἄλλην ἀποψιν ὑπάρχουν ἀρεταί περιεκτικαί (ταπεινώσεις - ἀγάπη), ἢ γενικαί (φρόνησις - ἀνδρεία - σωφροσύνη - δικαιοσύνη). Ἐκ τῶν περιεκτικῶν, ἢ μὲν ταπεινώσις, ὡς ὑποποιός, ὑποφὶ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς δόξης, ὀμοιοῦσα αὐτὸν τῷ Χριστῷ, ἢ δὲ ἀγάπη, ὡς ἀπώτονος, «διακρατοῦσα αὐτὸν πίπτειν οὐκ ἔα» ἐκ τοῦ ὕψους (Κλίμαξ, Λόγος ΚΕ', 36). Πάλιν αἱ τέσσαρες γενικαί ἀρεταί ἀναφέρονται, αἱ μὲν τρεῖς εἰς τὰ τρία μέρη τῆς ψυχῆς ἀντιστοίχως (ἢ φρόνησις, εἰς τὸ λογικόν· ἢ ἀνδρεία, εἰς τὸ θυμικόν· ἢ σωφροσύνη, εἰς τὸ ἐπιθυμητικόν), ἢ δὲ δικαιοσύνη εἶναι κοινὸς στολισμὸς τῶν τριῶν μερῶν τῆς ψυχῆς.

***

Ἡ ὁδὸς πρὸς τελείωσιν, ὡς ἀνεφέραμεν, εἶ-

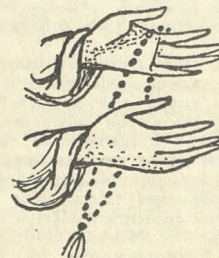
ναι διὰ τὸν λιπόψυχον ἀρχάριον τραχεῖα καὶ ἀνωφερῆς. Ὑπὸ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ παρομοιάζεται πρὸς «στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν» (Ματθ. ζ' 14). Οἱ Πατέρες τὴν παρομοιάζουν μὲ ἀνοδὸν ἐπὶ στενῆς κλίμακος (πρβλ. τὸ ἔργον «Κλίμαξ θείας ἀνόδου» τοῦ Σιναιτοῦ ἀγίου Ἰωάννου). Ὁ ἀνάτητος αὐτὸς δρόμος δὲν ἔχει στάσεις· στάσις σημαίνει ὑποχώρησις ἢ πτώσις ἢ, τὸ ἐπιεικέστερον, ἀναστολὴν εἰς τὴν πρὸδον τῆς ψυχῆς μὲ ἀνυπολογίστους συνεπειάς. Ἐν προκειμένῳ γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης: «Ὅσπερ τὸ τῆς ζωῆς τέλος ἀρχὴ θανάτου ἐστίν, οὕτως καὶ τοῦ κατ' ἀρετὴν δρόμου ἡ στάσις ἀρχὴ τοῦ κατὰ κακίαν γίνεσθαι δρόμου» (Βίος Μωϋσέως 5. SC 1, 48). Τὸ φαινόμενον τῆς «στάσεως» ὀνομάζεται ἀργία. «Ὅστε ἀργία εἶναι ἡ ἀμέλεια διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ καλοῦ. Ὅ μὲν ὄμως οὕτως ἀργός, «κρίνεται μετὰ τοῦ διαδόλου καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ» (Μ. Βασίλειος, «Ὅροι κατ' ἐπιτομήν», 61. PG 31, 1124B). Ἀνάλογον μορφήν ἀργίας παρατηροῦμεν καὶ εἰς τὴν ἐνεργείαν τοῦ κακοῦ. Ἡ παθίσις τοῦ κακοῦ δὲν συνιστᾷ δεδαΐως καὶ ἀρετὴν οὐτε στέφεται ὡς κάποιο κατόρθωμα· «οὔτε ἐπαίμων αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν οὔτε κολάσεων ἀξιοῦται», τονίζει ὁ θεῖος Βασίλειος (PG 31, 436).

***

Ἡ ἐνάρετος ψυχὴ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ ἕνα πολυανθῆ κήπον. Εἰς τὸν κήπον αὐτὸν τὰ φυτὰ πάντα δὲν ἀνήκουν εἰς τὸ ἴδιον γένος οὔτε ἀναβαίνουν εἰς τὸ ἴδιον ὕψος. Βυθίζου ὄμως ὅλας τὰς ρίζας τῶν εἰς τὴν ἴδιαν γῆν καὶ ἀνυψώνονται εἰς τὸν ἀέρα ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ζωτικότητός των, διὰ τὴν ἀπορρόφησιν φωτὸς καὶ ἀέρος. Καὶ ὅλαι αἱ ἀρεταί δὲν ἔχουν μὲν τὴν ἴδιαν εὐωδίαν, οὔτε ἀναβαίνουν εἰς τὸ ἴδιον ὕψος· ἀπαραίτητον ὄμως νὰ θησαυρίσουν τὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα, τὰς δωρεάς τοῦ Θεοῦ.

Τέλος ἀπομένει νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῆς μεσότητος τῶν ἀρετῶν. Ἡ χρυσὴ γραμμὴ τῆς ἀρετῆς εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον, ἐκκλίνουσα ἐκ τοῦ κακοῦ, εἴτε τοῦτο ἐμφανίζεται ὡς ὑπερβολὴ (δειξιὰ κλίσις) εἴτε ὡς ἔλλειψις (ἀριστερά κλίσις). Ὁ ἐξῆς πίναξ εἶναι ἐνδεικτικὸς περὶ τῆς μεσότητος· ἡ ἀνδρεία εὐρίσκειται ἐν μέσῳ τῆς δειλίας καὶ τῆς θρασύτητος· ἡ φρόνησις, ἐν μέσῳ τῆς πανουργίας καὶ τῆς ἀφροσύνης· ἡ σωφροσύνη, ἐν μέσῳ τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς ἠλιθιότητος· ἡ δικαιοσύνη, ἐν μέσῳ τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς μειονεξίας· ἡ ὀρθὴ πίστις, ἐν μέσῳ τῆς ψυχρότητος καὶ τοῦ οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου. Οἱ δύο ἐκατέρωθεν κρημνοὶ εἶναι ἐξ ἴσου βαθεῖς καὶ τρομακτικοί. Δύναται ὁ τὴν μέσῃ ἀναβαῖναι νὰ ἴδῃ τὰ ὄστέα τῶν πεπτωκότων, ὡς σκέλεθρα ὑπομηνηστικά τῆς λοξοδορίας, ἐξ ἀδικρίας πάντως καὶ οὐ ἡσέως.

δ.μ.δ.

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ
ΤΩΝ ΘΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΒΛΕΠΕΙ κανείς τελευταίως να καταβάλλεται μία προσπάθεια ἐλέγχου τῶν θρησκευτικῶν ὁργανώσεων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ γνωρίζων τὴν νεοελληνικήν ἐκκλησιαστικήν πραγματικότητα ἀντιλαμβάνεται διὰ ἀπαιτεῖται πολλή πνευματική διάκρισις, ποιμαντική σύνεσις καὶ ἀγάπη διὰ μίαν παρομοίαν ἐνέργειαν. Ἡ παρουσία καὶ δράσις τῶν θρησκευτικῶν ὁργανώσεων ἔχουν σφραγίσει τὸν θρησκευτικὸν βίον τοῦ τόπου μας ἀπὸ τοῦ τέτους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μέχρι σήμερον. Ἡ ἐπίδρασις των ἔχει ἀπλωθῆ ἴσως ὥστε εἶναι δύσκολον νὰ διακρίνη κάποιος, ποῖοι εἶναι οἱ ἐπηρεασθέντες ἐμέσως ἢ ἀμέσως ἐξ αὐτῶν καὶ ποῖοι ὄχι.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κτυπήσῃ κάποιος ἀδιακρίτως τὰς ὁργανώσεις αὐτὰς χωρὶς νὰ κτυπήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀμιλήσωμεν διὰ μίαν ἀναγέννησιν τῆς Ἐκκλησίας χωρὶς νὰ λάβωμεν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν μας τὴν ὑπαρξίν τῶν ὁργανώσεων.

Τὸ «παραεκκλησιαστικὸν» καὶ «ἐξωεκκλησιαστικὸν», τὸ ὁποῖον συχνάκις καταλογίζεται εἰς αὐτὰς, δὲν εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ διὰ δὲν συνδέονται μετὰ τὰς ἐνορίας ἢ δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς οἰκείους ἐπισκόπους. Τὰ μέλη τῶν ὁργανώσεων ἐπισήμως ἀνασκευάζουν τὰς κατηγορίας αὐτὰς, ἀναφέροντες στενάς συνεργασίας μετὰ πολλῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπι-

σκόπων καὶ συμμετοχὴν εἰς τὸ κηρυκτικὸν καὶ κατηχητικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ κυρίως καινοφανὲς καὶ μὴ «ὀρθόδοξον» τῶν ὁργανώσεων αὐτῶν εἶναι ἡ στενὴ σωματειακὴ συνείδησις, τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργουν εἰς τὰ μέλη καὶ τοὺς ὀπαδούς των. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἔγινεν ἠθικὸς ἀθλητισμὸς. Ἡ θεολογικὴ μόρφωσις ἐθεωρήθη καὶ ἐξηκολήθη ὡς ἄσκοπος ἐγκεφαλικὴ ἀπασχόλησις. Ὁ Ὄρθόδοξος Μοναχισμὸς καὶ οἱ ἀντιπροσωπευτικοὶ του συγγραφεῖς περιφρονοῦνται καὶ κρίνονται, ἕως σήμερον, ὡς ἐὰν ἀντιπροσώπων ἄν κάποιον εἶδος ἀρρωστημένου δυτικῶν μυστικισμοῦ.

Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου δὲν ἐμορφοῦτο ὁ παραδοσιακὸς τύπος τοῦ ἁγίου, τοῦ ἐνουρειδήτου μέλους τῆς Μιάς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὸ μέλος καὶ ὁ ὀπαδὸς ἐνὸς συγκεκριμένου μικροῦ συλλόγου, εἰς ἀντιδιαστολήν τῶν ἄλλων συλλόγων. Ὡς ἐὰν ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ ἴδρυτοῦ ἐκάστου συλλόγου, αἱ διαστάσεις τῆς κατελάμβανον τὴν ἀκτίνα δράσεως τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου καὶ τὸ πνεῦμα τῆς περιορίζετο εἰς τὴν νοτιορροίαν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ προοισταμένου τοῦ συλλόγου. Τὰ μέλη τῶν συλλόγων παρηκολούθουν καὶ παρακολουθοῦν τὰ κηρύγματα τῶν ἱεροκηρῶν τοῦ συλλόγου των, ἐξομολογοῦνται εἰς τοὺς πνευματικὸς τοῦ συλλόγου καὶ μελετοῦν, διὰ τὴν πνευματικὴν των ἀγωγήν, τὰ συγγράμματα τῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων τῶν σωματείων καὶ ὄχι τῶν πνευματοφρόων καὶ καθιερωμένων παρορθόδοξως Πατέρων καὶ ἀσκητικῶν συγγραφέων. Χαρακτηριστικὸν εἶναι διὰ ἀπὸ οὐδεμίαν μεγάλην δογάνωσιν δὲν ἐξεδόθησαν τὰ κλασσικὰ ἔργα τῆς πνευματικῆς μας κληρονομίας, ὡς τὸ Γε-

ροντικών, Λαυσαϊκόν, ἡ Φιλοκαλία, ἡ Κλίμαξ, ὁ Εὐεργεινός... ἀλλ' ἀπὸ ἐμπορικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων ἢ παλαισημερολογητικὰ ἦσαν χαστήρια.

* * *

Αἱ ὀργανώσεις ἀντιπροσώπευαν καὶ ἀντιπροσωπεύουν ἓνα πνεῦμα, μίαν στάσιν, μίαν ἀντιμετώπιον τῆς ζωῆς, τῆς θεολογίας, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Μοναχισμοῦ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἡ στάσις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτὸ θμως, ὡς μικροβίον ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, εἶναι δυνατὸν νὰ μεταδοθῆ εἰς ὀργανικὰ μέλη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας (εἰς Ἐπισκόπους ἢ ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἢ δὲν ἔχουν συλλόγους). Οὕτω πως βλέπομεν δι' εἶναι δυνατὸν τὸ στενοκάρδον σωματειακόν, ἀτομικιστικὸν πνεῦμα νὰ προχωρήσῃ εἰς διοικητικὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡγεσίαν δρωσαν δι' ἐξωεκκλησιαστικῶν πνεύματος.

Τὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν σωματείων δὲν καθορίζονται νομικιστικῶς. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῆ δι' τὰ μέλη τῶν συλλόγων αὐτῶν δὲν εἶναι πιστὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Οὐτε εἶναι εὐκόλον νὰ διαβεβαιωθῆ δι' ὅλοι οἱ πιστοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνήκουν εἰς τοὺς συλλόγους, εἶναι ἀπηλλαγμένοι τοῦ στενοκάρδου κοσμικοῦ πνεύματος. Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διακρίνωμεν ποῖος ἀνήκει εἰς τὰς ὀργανώσεις ἐλέγχοντες ἀπλῶς τὰ σωματειακὰ μητρώα, οὐτε διαπιστοῦντες τὰς ρίζας τῆς πνευματικῆς καταγωγῆς ἐκάστου. Πολλοὶ ἐξωὀργανωσιακοὶ (Ἐπίσκοποι ἕως λαϊκοὶ) σκέπτονται καὶ ἐνεργοῦν («σωματειακῶς»). Ἐνῶ ἀντιθέτως, ἐξ αὐτῶν τῶν σωματείων ἔχουν προέλθει ὅσοι τελευταίως ρητῶς καὶ κυρίως ἐκαντηρίασαν τὰς ἐκτροπὰς τῶν.

Καὶ ἐνῶ αἱ «ὀργανώσεις», ὡς νοσηροπία, ἔχουν ἀπλωθῆ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν, ταυτοχρόνως τὸ πνεῦμα τῆς πατερικῆς ἀναγεννήσεως, ἐπιστροφῆς εἰς τὰς πηγὰς, εὐρέσεως τῆς μῆς ἀειζῶου Ὁρθοδόξου Παραδόσεώς μας πνεῖ πανιοῦ. Δημιουργεῖ κρίσεις εὐεργεικὰς, ἀνιστᾷ νέας ἐλπίδας καὶ προκαλεῖ ἀγαλλιόσεις δι' ὅλους μας. Εἶναι λοιπὸν δυνατὸν καὶ πρέπον νὰ στηριχθῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν διαπίστωσιν,

τὴν φερομένην ἀλλοίωσιν τοῦ Πνεύματος καὶ νὰ ἀφήσωμεν τὸ Πνεῦμα νὰ ἐνεργήσῃ τὴν λεπτὴν χειρουργίαν τῆς ἀλλαγῆς μας ἐκ τοῦ στενοκάρδου καὶ μὴ Ὁρθοδόξου πνεύματος.

Εἶναι εὐλόγια νομίζομεν διὰ τοὺς «ὀργανωσιακοὺς», νὰ βλέπουν τὸν σύλλογον τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ διαλυόμενον καὶ γινόμενον Ἐκκλησία. Ἔτσι καταξιώνεται ὁ κόπος τῶν, δικαιοῦνται αἱ ἐλπίδες τῶν, ἀσχετῶς ἂν πρὸς σιγμὴν λυποῦνται διὰ τὸν μαρασμὸν τῆς προσπάθειάς τῶν.

Καὶ θὰ εἶναι κατὰρα δι' ὅλους μας ἐάν, δι' ἀτόπων καὶ ἀνεπιτρέπτων ἐνεργειῶν, παρεμποδίζαμεν τὸν φυσιολογικὸν θάνατον τῶν ὀργανώσεων, ἐάν πληγώσωμεν καὶ ἀδικήσωμεν ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι καλοθελήτως εἰς αὐτὰς εἰργάσθησαν καὶ ἀποκόψωμεν τὰς ἐλπίδας τῶν νέων, οἱ ὁποῖοι, ἀπογοητευθέντες ἐκ τῶν θρησκευτικῶν κινήσεων, πιστεύουν καὶ ἐλπίζουν ὅτι κάτι καλύτερον, ἱερώτερον καὶ καθολικώτερον — ὡς διαγωγὴν, αἴσθησιν καὶ οὐσίαν — θὰ εὗρουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν βαθεῖαν παράδοσιν τῆς.

Σ. Σ.: Βεβαίως τὸ ὅλον θέμα τῶν ὀργανώσεων δὲν ἐξαντλεῖται μὲ τὰ ἀνωτέρω. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι πλευραὶ, αἱ ὁποῖαι δεόν νὰ ἐξετασθοῦν καὶ ὑπάρχουν καὶ ἕτερα ὀπτικά γωνία ὑπὸ τὰς ὁποίας δύναται νὰ ὁραθοῦν αἱ προσωποπαγεῖς θρησκευτικαὶ κινήσεις καὶ νὰ ἐκτιμηθῆ τὸ ἔργον τῶν, ὡστε νὰ ἀποδοθῆ πλήρως, κατὰ τὸ δυνατόν, δικαιοσύνη. Τὰ συμπεράσματά μας πάντοτε πασχουν, ὅταν τὰ ἐξεταζόμενα θέματα δὲν θεῶνται καθολικῶς, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν προϋποθέσεων τῶν καὶ τῶν συνεπειῶν τῶν καὶ κυρίως τῶν ἱστορικῶν πλαισίων τῶν. Ἄλλὰ περὶ τούτου εἰς τὸ ἐπόμενον.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

ΛΟΚΛΗΡΟΝ τὸ Ἔθνος εὐρίσκεται ἐπὶ ποδὸς πολέμου. Τὸ Ἅγιον Ὄρος συμμετέχει μὲ ὅλην τὴν ὑπαρξίν του εἰς τὴν περιπέτειάν του. Διὸ καὶ ἀμέσως ἀπεφάσισεν ἡ Ἱερά Κοινότης ὅπως συστήσῃ «εἰς τὰς ἀδελφὰς Ἱ. ἡμῶν Μονὰς καὶ δι'

αὐτῶν εἰς τὰς Ἱ. Σκήτας καὶ Ἐσχαστῆρια, ἵνα καθημερινῶς τελοῦν Ἱεράς Παρακλήσεις — ἂν καὶ γνωρίζωμεν, ὅτι καὶ ἄνευ ἡμετέρας προτροπῆς πάντες οἱ ἁγιορεῖται Μοναχοὶ προσεύχονται ἀδιαλείπτως πολλῶ μᾶλλον σήμερον, ὅτε τὸ Ἔθνος

ήμων δεινώς δοκιμάζεται — πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον Μαρίαν καὶ δι' Αὐτῆς πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Κύριον Ἰησοῦν, ὅπως ἐπιβλέψῃ εὐσπλαγχνως ἐπὶ τὴν κάκωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησίας λαοῦ Του, παύσῃ τὰ ἐκ τῆς Ἀγαπῆς δεινῶν Του, «ταπεινώσῃ πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον» τῆς ἀγίας κληρονομίας Του καὶ ἀποσοδήσῃ τὴν ἀπειλουμένην ἐπέκτασιν τοῦ πολέμου καὶ ἐπὶ τῆς φιλάτης ἡμῶν Πατρίδος». Καὶ τὸ κείμενον συνεχίζει:

«Πάντες οἱ εὐσεβῶς δοξάζοντες καὶ λατρεύοντες τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, γνωρίζοντες ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ τελείται ἄνευ τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου, εἴτε κατ' εὐδοκίαν εἴτε κατὰ παραχώρησιν, πολὺ περισσώτερον ὅταν πρόκηται περὶ παιδαγωγικῶν θλίψεων ἐπὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ μας. Ἐπομένως πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ὁ μετὰ ἀσυλλήπτου ἀγάπης θέλων τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας Θεὸς, παρεχώρησε καὶ τὴν παρούσαν θλίψιν, ὡς καὶ τὴν διαφαινομένην ἀπειλήν, ἵνα προσέλθωμεν τῷ Κυρίῳ καὶ προσπέσωμεν ἐν μετανοίᾳ καὶ δάκρυσιν ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν καὶ τῶν τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ μας ἀγνοημάτων, ἐπανορθωθῶμεν ἐν συνουχίᾳ καὶ συντριβῇ καρδίας τὰ πλήρη ταπεινώσεως καὶ αὐτομεμψίας συγκλονιστικὰ καὶ ἐξιλεωτικὰ λόγια τοῦ Μανασσῆ καὶ τῶν ἁγίων Τριῶν Παίδων ἐν τῇ Βαβυλωνιακῇ καμίνῳ.

Γινώσκει καλῶς ἡ Ὑμέτερα Πανοσιολογιότης, ὅτι ὁ περιούσιος καὶ Ὁρθόδοξος τοῦ Κυρίου λαός μας, «μιγείς τοῖς ἔθνεσιν ἔμαθε τὰ ἔργα αὐτῶν» καὶ ἐντέθην, εἰς μέγα ποσοστὸν ἐμακρύνθη ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ἀπεμπολήσεως τῶν ἀγνῶν ἑλληνορθόδοξων παραδόσεων καὶ τῆς ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀγάπῃ ἀναστροφῆς του μέχρι σημείου ὥστε νὰ μὴ εἶναι εὐκολος ἡ ἀναγνώρισίς του, ὑπὸ τὸ σχῆμα, τὴν νοστροπῆν καὶ τὰ ἔργα, ὡς τοῦ κατὰ παράδοσιν εὐλαβοῦς καὶ φωτομόρφου τέκνου τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας μας.

Διότι καὶ ὁ μὴ στέργων εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀμαρτωλοῦ Θεὸς, παραχωρεῖ ποικιλίας κατὰ καιροῦς θλίψεις παιδαγωγικάς, μία τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ «κευρούσα ἡμᾶς σφόδρα» σήμερον, ἵνα ἐπιστρέψωμεν ἐν κλαυθμῷ, διαρρήξωμεν τὰς καρδίας μας, ταπεινωθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καθαρθῶμεν ἀπὸ πάντα μολυσμῶν σαρκὸς καὶ πνεύματος, «ἐκκλίνωμεν ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσωμεν ἀγαθόν», καὶ οὕτως ἀποκαταστήσωμεν τὰς διακοπιεῖσας σχέσεις ἐν ἀγάπῃ υἱῶν πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα.

Οὕτω πῶς μετανοοῦντες, οἱ πολλὰ καθ' ἐκάστην ἀμαρτάνοντες, ἐπιστάμεν τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου, ὅστις ἀναστέλλει τὰς ἐκ τῆς παιδαγωγικῆς Του ράβδου θλίψεις, χαρίζεται εἰρήνην ἀντὶ τῆς παραχωρηθείσης μαχαίρας καὶ στεφανοῖ διὰ τῆς χρηστότητός Του τὸν λαόν Του, «δι' ὃν ἀπέθανεν».

Ὅθεν ἡμεῖς οἱ καταζωθέντες τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος καὶ σκεπόμενοι ὑπὸ τῶν προστατευτικῶν πτερυγῶν τῆς Ἐφόρου τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου Παναγίας Παρθένου βαρυνόμεθα ὑπὸ τοῦ χρέους, ὅπως ἐντονώτερον προσευχόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ μας, ἵνα, ἐλθόντος εἰς ἐπίγνωσιν τῶν αἰτίων τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δεινῶν, στραφῇ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσῃ πρὸς τὸν Κύ-

ριον τῆς Δόξης, ὅστις πάραυτα θέλει ὑποτάξει εἰς τοῦτον τὸν «ἐχθρὸν καὶ πολέμιον». Πρὸς τοῦτο δέ, ἐπειδὴ «πολλὰ ἰσχύει δέσις Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης», δέον ὅπως ἀναφέρωμεν ἰδιαζόντως τὰς θερμὰς προσευχὰς μας πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἥτις αἰετοῦ ἐπήρξεν ἡ «Ὑπερμαχος Στρατηγὸς» τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνοῦς καὶ ἐλύτρωσε τὴν ποίμνην Τῆς ἐκ τῶν δεινῶν, μετανοοῦσαν ἐνοεῖται.

Ἐλπίζομεν δέ, ὅτι ὁ Κύριος «σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπηρεγεῖν» καὶ ὅτι θὰ βραβεύσῃ τὴν εἰρήνην Του, «τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν» μετὰ τῆς ἐν κόσμῳ εἰρήνης εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ πιστὸν λαόν Του, ὅστις δύναται νὰ εἴπῃ πρὸς Κύριον, ὅτι «ἡμέροισιν ἐμὲν, ἀλλ' ἀπὸ Σοῦ οὐκ ἀπέστρεψεν, οὐδὲ ἐλατρεύσαμεν Θεῷ ἄλλοτρίῳ».

Καὶ πράγματι πιστεύομεν, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ Κλήρος, «εἰ καὶ φέρει στίγματα πταισμάτων», εἶναι ἐν τούτοις κεκοσμημένος δι' ὑψηλῶν φυσικῶν ὀρετῶν, συνηνωμένων μετὰ τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης. Καὶ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοῦτον οὐχὶ εἰς ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐπὶ θεώσει. Καὶ ὡς τοιοῦτον ἀσφαλῶς θὰ τὸν διαφυλάξῃ ἀσινῆ ἀπὸ τῆς θλίψεως καὶ δοκιμασίας καὶ θὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς ὁδὸν εἰρήνης καὶ «ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως», πρὸς δεξάν τοῦ Ὀνομάτου Του.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΕΠΑΝΔΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΘΩ

ΠΟ τῆς Ἱ. Κοινότητος καταβάλλεται προσπάθεια ἀλλαγῆς ἐκ τῆς στρατευσεως τῶν ἐξ ἀναβολῆς διὰ λόγους σπουδῶν, οἵτινες ἐπιθυμοῦν νὰ μονάσουν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον Ἐνόπλων Δυνάμεων τὴν ἀκόλουθον β' ἐπιστολήν.

Πρέπει δὲ νὰ διευκρινισθῇ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐστάλη πρὸ τῆς πολεμικῆς κρίσεως. Ἄλλωστε, συμφώνως πρὸς τὴν περὶ πολέμου Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν, τὴν ὁποίαν ἐκθέτου ἀμφοτέρω τὰ καταχωριζόμενα κείμενα, πιστεύεται ὅτι, δὲν συντελοῦν ὀλιγώτερον ἀποφασιστικὰς εἰς τὴν ἔκβασιν τῶν ἀγῶνων οἱ προσευχόμενοι ἀπὸ τοῦς ἐν ὄπλοις στρατευόμενοι. Ἡ β' ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἐξῆς:

... Ἐχόντες δὲ σαφῆ συνείδησιν τοῦ ποιοῦ εἴμεθα, ὡς ἱστορικὸν Ἔθνος, δυνάμεθα οἱ ἐλάχιστοι ἐκάστοτε νὰ νικῶμεν ἀπειραριθμούς. Ἐντὸς μίας τοιαύτης ἐνιαίας ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς περιφουρήσεως τῆς πατρώας γῆς καὶ τῆς διαφυλάξεως τῶν πατροπαραδότων πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀξιών, εἶναι λίαν σημαντικὴ καὶ ἀπαραίτητος ἡ ταχεῖα ἀξιοποίησις τῶν μοναδικῶν κοιτασμάτων πνευματικῆς ἐνεργείας κεκρυμμένης εἰς τὰς θεολογικὰς ἐμπειρίας καὶ τὰς βιωματικὰς καταγραφὰς τῶν πνευματοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

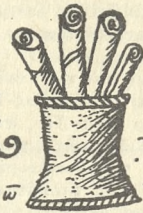
Ἐν προκειμένῳ, ὁ σεμνὸς στρατιώτης συνταγ-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 32)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΑΣ

ΙΣΟΔΙΚΟΝ. Ἄρχιμ. Βασιλείου. Τὸ νέον βιβλίον, ποῦ μᾶς ἔδωσεν ἡ Ἱερά Μονή Σταυρονικήτα, γραμμένο ἀπὸ τὸ χερὶ τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἄρχιμ. Βασιλείου καὶ θαλαμμένο ἀπὸ τὰ νυχθήμερα παλαιάματα καὶ τὶς ἀδιάλειπτες ἐπιποθήσεις «λειτουργικῆς βιώσεως τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνότητος μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία».

Τὸ μικρὸ, σιωπηλὸ καὶ ἀσκητικὸ Μοναστήρι τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους ἡτο κατάλληλο νὰ γίνῃ λίκον πνευματικὸν τῶν μοναχικῶν «Στοιχείων» ποῦ συναπῆρτισαν τὸ περιεχόμενον τοῦ Βιβλίου. Τὰ πέντε κεφάλαια τοῦ ἦσαν σὰν πανοραμικὰ ἀνοίγματα στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὅπου βλέπειν νὰ χύνεται ἄπλετο φῶς, κάθε φορὰ καὶ σὲ μιὰ διάστασί τῆς, γιὰ νὰ κατανοηθῇ, νὰ διασαφηνηθῇ, νὰ ὀραθῇ, νὰ βιωθῇ, νὰ κτηθῇ ἐν μυστηρίῳ, «ὡς ἐν ἐσόπτρῳ», νὰ ἀποκαλυφθῇ ἐντός σου πλήρης πνεύματος καὶ δυνάμεως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἐγχείρημα δὲν εἶναι μικρὸ, τὰ ἄλλα δὲν γίνονται εἰς τὸν ἄλλον τῶν τριῶν ὁραμένων διαστάσεων καὶ γι' αὐτὸ ἡ συγγραφὴ ἀναγκάζεται καὶ χρησιμοποιοῖ γλώσσα καὶ ὕφος ποῦ κάπως ξεκίτουν καὶ μᾶς βάθουν στὸν πειρασμὸ νὰ «ἄρωμεν λίθον». Ὅμως μόνο σιωπηλά, μὲ σεβασμὸ, ἀκόμη καὶ μὲ θαυμασμὸ, μπορούμε νὰ στεκώμαστε μπροστὰ σ' ἕνα συγγραφέα, ποῦ προσπαθεῖ μὲ εὐκρίνεια, δίνοντας κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, εἰς τὸν ἀνυμῶδη κόσμον μας, τὸν πνιγμένον μέσα στὶς ἀναριθμητὰς ἀλληλοδιαδεχόμενες παχυλὲς ἰδέες καὶ θεωρίες, νὰ ἐκφρασθῇ διὰ παλαιὰ μὲν καὶ γνωστὰ, ἀλλὰ ὅπως τὰ ζῆ, τὰ διαισθάνεται καὶ τὰ διαβλέπει ὁ ἴδιος. Δὲν κάνει κατήχησι, ἀποτυπώνει ὅσα καὶ ὅπως ἡ ψυχὴ του ἐρεῖγεται. Θέλει νὰ μᾶς πῆ γιὰ τὶς ἐν ταπεινώσει καταδύσεις τῆς καρδίας του καὶ μᾶς κάνει νὰ γνωρίσωμεν τὶς ἀνάβασεις τῆς σὲ χώρους ποῦ ὅλοι μας μπροστὰ τους ἰλιγγιῶμεν.

Τὸ θέμα του εἶναι ἡ Ἐκκλησία ὅπως τὴν συναντᾶ στὴν Θεολογία, στὴν ὀργάνωσι, στὴν Θεία Λειτουργία, στὴν εἰκόνα, στὴν πνευματικότητα.

Ἐρευνᾷ μέσα στὴν ψυχὴ του, στὴν Γραφή, στοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ μᾶς ἀφήνει κάτι ἰδικό του, μιὰ παρουσίαν μέσα στὰ θεολογικὰ γράμματα σὲ σύγχρονη μορφή. Ἐκφράζει τὰ ὄνειρα καὶ τὰ βιώματα τῆς Ἀδελφότητός του καὶ ἐποὶ διακονεῖ τὸν ἄνθρωπον προσφέροντας στὰ ἐρωτήματα τοῦ πνεύματός του ποῦ θέλει νὰ ἐμβατεύῃ

στὰ ἄρρητα καὶ ἀκατανόητα μυστήρια τοῦ Πνεύματος. Φέρνει κοντὰ του τὸν Θεόν, διανοίγει τὸν νοῦ του εἰς τὴν Τριαδικὴν τοῦ Θεοῦ ὑπαρξί, ποῦ ἔχει τὶς συνέπειες τῆς σὲ ὅλη τὴν ζωὴ τοῦ θεόπλαστο ἄνθρωπου, φανερώνει τὴν θεία συγκατάβασιν γιὰ τὸν παραπεσόντα μέσα στὴν Ἐκκλησία, ὅπου «τὸ φρικὸν τῆς ἐνότητος μυστηρίων ἐπιτελεῖται».

Ὁ ἄνθρωπος συνθέστατα κινεῖται μὲ ὅλες τὶς ψυχοπνευματικὰς δυνάμεις του μέσα στὸν ἄκοσμον καὶ ἀλύτρωτο χώρο τῆς κατ' αἴσθησιν ζωῆς. Ἀκόμα καὶ ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός, ποῦ ἀπὸ τὴν ἰδιότητά του καὶ τὶς πνευματικὰς δυνάμεις ποῦ ἔλαβε ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναπνέῃ μέσα στὴ λογοποιηθεῖσα καὶ θεωθεῖσα φύσιν, δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν καταδυναστεία τοῦ ἀλόγου παρόντος. Γι' αὐτὸ, τὸ μέγιστο ἀθλημα εἶναι νὰ ἀπογυμνωθῇ ἡ ψυχὴ, ὅχι ἀπὸ τὴν αἴσθησιν τῶν στοιχείων τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐμπῆθη ἐπιβολὴ τους καὶ νὰ διακρατηθῇ στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ, ἀπ' ὅπου τὰ σύμπαντα ὄχι μόνο ὀράνται ἀλλὰ καὶ βιοῦνται μεταμορφωμένα μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Καὶ τὸ «Εἰσοδικόν» εἰσάγει πραγματικὰ τὸν ἀναγνώστη στὸν χώρο τῆς μεταμορφωμένης κτίσεως καὶ εὐαγγελίζεται τί; Τὸ ἀπαραίτητο τῆς οἰκειώσεως τῆς προσφερομένης θεώσεως διὰ τῶν μέσων τῆς θυσίας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ταπεινώσεως μέσα στὴν ἐνότητα τῆς λειτουργικῆς καὶ τὸν τρόπο διατελέσεως τῆς καρδίας στὴν ἀδιάλειπτη γέυση Ἐκείνου, ποῦ «ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα εὐωδίας».

Ὁ ἐκλεκτὸς συγγραφεὺς καὶ σεβαστὸς Καθηγούμενος μᾶς κάνει μετόχους θεῶν νοημάτων καὶ βοηθεῖ τὴν ἀδυναμία μας στὴν προσέγγισιν τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Εὐχόμεθα, ὡς ἄριστος γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, νὰ μᾶς ἐκβάλῃ καὶ ἄλλα, «παλαιὰ καὶ καινὰ, εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου Θεοῦ.

ἰ. ἀ. σ. - θ.

Ἡ ΕΝ ΧΡΙΣΤῶ ΖΩΗ ΜΟΥ

Τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κροστάνδης

ΡΕΙΑΖΕΤΑΙ τάχα νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὸν Ὁρθόδοξον λαόν μας τὸ βιβλίον τοῦ ῥώσου ἁγίου Ἰωάννου ποῦ ἐκυκλοφόρησεν στὴν γλῶσσα μᾶς ἐπανελημμένως καὶ εἶχε τόσην διάδοσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον; Καλὸν εἶναι νὰ ὑπενθυμώσωμεν

ὅμως, ὅτι εἶναι βιβλίον Ἁγίου, ποῦ ἐξεπορεύθη

ἀπό ἡγιασμένην καρδίαν καὶ πλουσίως φωτιζόμενον νοῦν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐάν αἱ θεόπλαστοι ψυχαὶ μας διψοῦν θεία νάματα ὄχι ἀπλῶς νὰ ξεδιψάσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ τραφῶν, νὰ καθαρισθοῦν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ, νὰ ἐλευθερώσουν τὸ κατ' εἰκόνα ἀπὸ τὰς ἐπηρεάς τῶν παθῶν καὶ νὰ φθάσουν εἰς τὴν ὁμοίωσιν μετὸν Θεόν, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ποῦ ἀλλοῦ νὰ καταφυγῶν ἢ εἰς τοὺς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας, ποῦ κάθε λόγος τῶν εἶναι Πνεύματι Ἁγίῳ ζυμώμενος, εἶναι λόγος ζωοποιὸς καὶ θεοποιός;

Ὅπως γράφει ὁ προλογίσας τὸ βιβλίον θεολόγος κ. Βασ. Μουστάκης, «Ἀπὸ τὰ πιὸ διαδεδομένα στὸν κόσμον ἔργα τοῦ Ἰωάννου εἶναι «Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ μου». Μόλις κυκλοφόρησε γιὰ πρώτη φορὰ, ἀγαπήθηκε πολὺ καὶ σὲ λίγο εἶχε γίνῃ γνωστὸ σὲ ἄλλες χώρες τῆς Εὐρώπης, ὅπου οἱ μεταφράσεις του διαδέχονταν ἡ μία τὴν ἄλλη. Ἔγινε ἔτσι μία μαρτυρία στὴ Δύσι».

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ σύννομη ἀγιῶν ἐξ ἐμπειρίας στοχασμῶν καὶ θερμῶν προσευχῶν, ποῦ κατέγραψεν ὁ ἅγιος Πατὴρ, ὡς καὶ ἀποσπασμάτων ἀπὸ σχεδιαζόμενα κηρύγματά του. Αἱ 280 σελίδες του καλύπτονται ἀπὸ 707 στοχασμοὺς καὶ προσευχὰς καὶ ἀναδίδουν τὸ ἄρωμα τῆς κεν Χριστῷ ζωῆς» τοῦ θείου ἱερέως τῆς Κροστάνδης, ὅστις, παρ' ὅτι ἔγγαμος καὶ κυκλοῦμενος ἀπὸ ἀδιαλείπτους ποιμαντικὰς φροντίδας, παρεσκεύασε τὴν ψυχὴν του νὰ γίνῃ χρηρτικὸν δοχείον τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ ἐκδόσις αὐτῆ τοῦ «Ἄστερος» πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πολὺτιμος προσφορὰ εἰς τὸ πλήρωμα τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας μας, ποῦ τὸ ἐπηρέαζον δαιμονικὰ φωναὶ ἀκαθάρτων «διδασκάλων» καὶ τὸ ἐκτρέπουν ἀπὸ τὸν ἁγιασμὸν του.

Ἡ ΜΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Θ. Κεμπησιου ἐκδόσις «Ἄστερος»,

ΝΩΣΤΟΝ εἶναι ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐγεννήθη σὲ Δυτικὸν χώραν. Ἐν τούτοις, ἂν καὶ ἀνῆκει εἰς τὴν μετὰ τὸ σχίσμα περίοδον, πολὺ δύσκολα θὰ ἤμπορούσε νὰ ἀμφισβητηθῇ ἡ «ὀρθόδοξος» ἕψη του. Δὲν γνωρίζω ἐὰν ὁ Βλαδίμηρος Λόσκυ εἶχε κατὰ νοῦν τὸ βιβλίον αὐτὸ, ὅταν ἔγραφε κά-

που στὴν «Μυστικὴ Θεολογία» του, ὅτι στὴν Ὀρθόδοξιν εἶναι ἀγνωστον τὸ εἶδος τῆς μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂν ὡσαύτως ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Μαντζαρίδης, εἰς τὴν μικρὰν μελέτην του «Ἡ μίμησις τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν», ἀντιπαρέθετε τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου τούτου Πατρὸς πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου, ποῦ ἀποδίδεται εἰς τὸν Κεμπησιον Θεμᾶν.

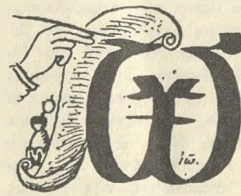
Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλο — 250 σελίδες — καὶ μία λεπτομερὴς ἀνάλυσις καὶ ἀνατομία του, ὡς καὶ συγκριτικὴ ἐξέτασις του με-

τὰ βιβλία τῶν Πατέρων, θὰ ἀπῆιτε πολὺν χρόνον, μὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος διαθέσιμον. Ἄλλ' ἐν πολλῇ συντομίᾳ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὸ χαρακτηρίσωμεν ὡς μίαν γοητευσοσαν τριλογίαν, Θεός, διδάσκων, διδασκόμενος, ἐξ οὗ λόγου ἡ καταπληκτικὴ διάδοσις του ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ αἱ ἐπαπειλημέναι ἐκδόσεις του εἰς τὴν γλώσσαν μας. Καὶ ἐνῶ οὐδαμοῦ διακρίνεται σκιὰ κακοδοξίας, ὡμως γίνεταί ἀμέσως αἰσθητὴ ἡ ἀπουσία ἀμεσότητας, δηλαδὴ δὲν φαίνεται ὅτι ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς ζῆ ἐν Χριστῷ καὶ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, παρ' ὅτι ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Κύριον καὶ ἀφῆνει νὰ διαφανῇ ἡ μακαριότης του ἀπὸ τῆν κοινωνίαν του μετὸν Θεόν. Ἄλλὰ πῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῶν αὐτὰ; Μήπως πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶχεν εἰσεῖται εἰσέλθει ἐντὸς τοῦ «νεμφώνους» καὶ δὲν ἀπελαμβάναν ἐν πληρότητι τῶν ἀλαλήτων μυστηρίων, ἀλλὰ εὕρισκετο εἰς τὸν προθάλαμον, ἀκούων ἀπλῶς «τὰς συμφωνίας καὶ τοῦ χοροῦς» καὶ προγεύμενος μόνον τῆς «χρηστότητος τοῦ Κυρίου»; Μήπως δὲν εἶχεν ἀποκτήσει πλήρη καὶ καθαράν πείραν τοῦ Χριστοῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι;

Ἡμεῖς, οἱ χάριτι Χριστοῦ Ὀρθόδοξοι, αἰσθανόμεθα μίαν ἰδιαίτουσαν γεῦσιν ἀπὸ τοὺς Ὀρθόδοξους Πατέρας, τὴν ὅποιαν δὲν δοκιμάζομεν μετὰ τὸ βιβλίον τοῦ Θεμᾶ. Ἄλλ' ἐὰν δὲν εὐρίσκειται τὸ ὑπ' ὄψιν βιβλίον εἰς τὸ ὕψος τῆς Πατερικῆς πνευματικότητος, ἐὰν εἶναι ἐν συμβολετικῶν ἐγχειρίδιον, παράγον τὴν αἴσθησιν τοῦ αὐτελοῦ, τοῦ ἀνολοκληρώτου, τοῦ μὴ ὠρίμου, τοῦ κάπως συναισθηματικῶ, τοῦ μὴ κυριολεκτικῶς «πνευματικῶ, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὠφελεῖ τὰς πνευματικὰς ἡλικίας, αἵτινες τρέφονται μετὰ «γάλα» καὶ «λάχανα» ἢ καὶ μετὰ «στερεὰν» τροφὴν πολλὰκις».

Ὅθεν τὸ συνιστᾶμεν ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μείνωμεν εἰς τὸ δημιουργούμενον ὑπὸ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ κλίμα, ἀλλὰ νὰ προχωρήσωμεν πρὸς τοὺς Ἁγίους Πατέρας μας καὶ κυρίως νὰ οὐδέσωμεν τὴν πρακτικὴν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὰς ἡρμηνύσεν ἡ Πατερικὴ Παράδοσις.

Ἡ γνῆσις βίωσις τῶν ἐντολῶν διαμορφώνει καὶ γνήσια πνευματικὰ κριτήρια, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν, μετὰ τὴν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς, τί εἶναι ὀρθόδοξον καὶ τί μὴ ὀρθόδοξον, ἀκολουθοῦντες τὸ ἀποστολικὸν «πάντα δοκιμάζετε τὸ καλὸν κατέχετε» .

Σ ΑΞΙΟΛΟΓΑ δεόν νὰ χαρακτηρισθῶν τὰ πνευματικὰ καὶ Ὀρθόδοξα βιβλία, ποῦ κυκλοφοροῦν τελευταίως μεταξὺ τοῦ Ὀρθόδοξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τὰ παρουσιάζομεν μετὰ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ σχολιάσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον τεύχος τῶν «Α.Δ.» ὅσο ἐπιτρέπει ὁ χρόνος.

1. «Μυσταγωγία» τοῦ Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Εἰσαγωγή - Σχόλια τοῦ π.Δ. Σταυλῶδα, μετὰφρασις Ἱ. Σακαλῆ εἰς τὴν σειρὰν «Ἐπὶ τὰς πηγὰς».

2. «Ὁ μυστικὸς κόσμος τῶν Βυζαντινῶν Εἰκόνων», Α' καὶ Β' τόμος, ὑπὸ τοῦ θεολόγου κ.

Χρ. Γκότση, "Εκδοσις 'Αποστ. Διακονίας 1971 - 73.

3. «Εἰσοδικόν», «στοιχεῖα λειτουργικῆς διώσεως τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνόδητος μέσα στήν 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία», ὑπό ἡγουμένου Βασιλείου τῆς 'Ι. Μονῆς Σταυρονικήτα. 1974.

4. «Τὸ πρόνόμιον τῆς ἀπελπισίας» ὑπό κ. Χρ. Γιανναρά, ἐκδ. «Σύνορος» 1974.

5. «Βίος τοῦ 'Αγίου 'Υπατίου», μετάφρασις "Αννας Γ. 'Αρβανίτη, εἰς τὴν σειρὰν «'Ανθὴ τῆς 'Ερήμου» 1973.

6. «Τὸ Χαροποιὸν πένθος τῆς 'Εκκλησίας» ὑπὸ κ. 'Ανδρ. Θεοδώρου Καθηγητοῦ τοῦ Παν. 'Αθηνῶν, ἐκδοσις κ' 'Αστέρος», 1974.

7. «'Η ἐν Χριστῷ ζωὴ μου», τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου Κροστάνδης, μετάφρασις Β. Μουστάκη, ἐκδοσις κ' 'Αστέρος» 1974.

8. «'Η μίμησις τοῦ Χριστοῦ» ὑπὸ Θωμᾶ Κεμπησίου, ἀπόδοσις Βασ. Πέντζα, ἐκδοσις κ' 'Αστέρος» 1974.

9. «'Ορθόδοξα Μελετήματα» ὑπὸ Μοναχοῦ Θεολόγου Διονυσίου, ἐκδοσις 'Ορθοδ. Τύπου. 1974

ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 29)

ματάρχης Κων. Κρεκούκιας καὶ νῦν Διοικητῆς τοῦ 'Αγίου 'Ορους, ὡς στρατιωτικῆς καὶ ἀγιορείτης» ἔχων προσωπικὴν καὶ ἐμφίπλευρον θεὰν τοῦ προβλήματος, εἰσηγήθη διὰ στρατιωτικῆς εὐθυκρισίας καὶ πνευματικῆς εὐαισθησίας τὸ συμφέρον τοῦ 'Εθνους ἐπακριθῶς, συνηγορῶν ἐνθέρμως διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 42/19/34-γ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου αἰτήματος, ὅπως χαρακτηριστικῶς γράφει μεταξὺ ἄλλων:

«Θὰ ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ ὡς μεγαλύτερος αὐτῶν στρατιώτης καὶ ἤδη υπεύθυνος διακομητῆς τῆς 'Αθανάτιδος Πολιτείας, ὅστις ζῆ τὴν πνευματικότητα ἀλλὰ καὶ τὰς ἀνάγκας ταύτης καὶ συνεπῶς γνωρίζων ἀμφοτέρας τὰς πλευράς, νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τοὺς χειριστὰς τῶν στρατολογικῶν θεμάτων τῆς Πατρίδος μας ὅτι, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες μας ἐν 'Αθῶ σήμερον, πιστοὶ καὶ οὗτοι ρασοφόροι στρατιῶται, ὅπως καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν χιλιετίαν, ὑπῆρέτησαν πιστῶς καὶ ἰσοβίως τὸ 'Εθνος, ἐδημιούργησαν καὶ διετήρησαν μετὰ τῶν 'Ιερῶν Μονῶν καὶ θησαυρῶν ἐκεῖνο, ὅπερ σήμερον παγκοσμίως θαυμάζεται ὡς τι τὸ ἀγιώτερον καὶ λαμπρότερον τοῦ Παρβενόως. Συνεπῶς ὑπέχοντες ἄπαντες εὐθύνας δὲν θὰ ἔδει νὰ ἐγκαταλείψωμεν εἰς μαρσμον τὴν κοιτίδα αὐτὴν τῆς 'Ορθοδόξου πίστεως μας, ἢ ἀναβίωσις τῆς ὁποίας οὐσιαστικῶς ἐνισχύει καὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ἱερὸν τοῦτο σύμβολον τῆς ἱστορίας τοῦ γένους, ὅπερ ὡς γνωστὸν μοχλεῖ διὰ μέσον τῶν καταγίγων τῶν αἰώνων, ἰδιαίτερα σήμερον διὰ νὰ διαφυλάξῃ ἀγρύπνως, ἀμετακλήτως καὶ ἀνεκδῶτως τοὺς ἱεροὺς θησαυροὺς τῆς πατρῶας πίστεως καὶ παραδόσεως.»

'Ημεῖς, ὡς 'Εθνος, μεγαλυνοῦμεθα ἀνάκαθεν, ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀπλῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ μιᾶς θαυμαστῆς καὶ ἀκαταγωνίστου ἀνωτερότητος, ἀπαρτιζομένης ἐκ τῆς ἁρμονικῆς συμπράξεως καὶ συναλληλίας τῶν πνευματικῶν καὶ ὕλικῶν μας δυνατοτήτων.

Οὕτω πως ἡ ἐγκαταβίωσις ἐν 'Αγίῳ 'Ορει, ὡς θήτευσι εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἐνταῦθα πνευματικὰς «ὄρεινὰς καταδρομάς» πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μία κατάταξις εἰς πνευραλγικὸν κλιμάκιον τῆς στρατείας τοῦ 'Εθνους.

Δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ παραθέσωμεν ἀπόσπασμα ἐκ Χρυσοβούλλου τοῦ μεγάλου ἐκείνου Αὐτοκράτορος 'Αλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ Α' (1080) πρὸς τοὺς ἀγιορείτας Πατέρας καὶ Μοναχοὺς, ὡς ἐκφραστικὸν τῆς βαθεῖας ἐκτιμῆσεως, τοῦ ἡσθάνετο διὰ τὸ "Αγιον "Ορος καὶ τὴν θεσιν, ἦν κατεῖχε τοῦτο εἰς τὴν ζωὴν τῆς αὐτοκρατορίας: «Πατέρες "Αγιοι οἱ τὸ "Αγιον "Ορος κατοικοῦντες. Οἴδατε ὅτι καθάπερ ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ Βασίλισσα τῶν Πόλεων ἐπάνω ἐστίν, οὕτω τὸ βασιλικώτατον καὶ θεῖον "Ορος εἰς τὰ τῆς οἰκουμένης ὄρη. Καὶ οὐ μόνον οἱ βασιλεῖς χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἔθνη τὰ γύρωθεν ἡμῶν κατοικοῦντα σὺν ἡμῖν καὶ αὐτὰ ἐπισεμνύονται καὶ ἀγάλλονται μεθ' ἡμῶν διὰ τὴν ὑπεράνω θρωπον ἡμῶν πολιτείαν. Ἀπὸ Θεοῦ χαίρετε καὶ ὑπὲρ τοῦ Κράτους τῆς Βασιλείας ἡμῶν εὐχεσθε καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου. Αἱ δὲ τέλειαι καὶ ἄγιοι εὐχαὶ ἡμῶν χαρισθεῖσαν ἡμῖν καὶ βοηθήσαν ἡμῖν ἐν καιρῷ ἐξόδου.»

'Αλλὰ καὶ σύγχρονοι ὀρθόδοξοι, ὅλων τῶν ἀξιωματῶν καὶ τάξεων, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πανορθόδοξως ἑορτασθείσης χιλιετηρίδος τοῦ 'Αγίου 'Ορους, Πατριαρχαί, Βασιλεῖς, σοφοὶ ἀκαδημαῖκοι καὶ καθηγηταὶ πανεπιστημίων, ἡμέτεροι καὶ ξένοι, ἐξέφρασαν ποικίλως τὸν θαυμασμόν των διὰ τὸ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ μόρφωμα τοῦ ὀρθόδοξου βυζαντίου, διὰ βίβλων καὶ μελετῶν καὶ ποικίλων ἐκδηλώσεων.

'Αλλὰ καὶ οἱ κατ' ἔτος ἐρχόμενοι εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀγιορείτικῆς ἀμφικτυονίας ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ τῶν τριῶν ὄπλων, διὰ νὰ ἀποτίσουν φόρον εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῶν περιερχομένων τὰς 'Ι. Μονὰς ἀξιωματικῶν τῆς Σχολῆς Πολέμου καὶ 'Αμύνης, ἠὲ καὶ Εὐελπίδων, δὲν μόνον ἔκθαμβοι πρὸ τοῦ ἀγιορείτικου μεγαλείου καὶ δὲν συναῖνον με' ἡμᾶς εἰς τὸ ὅτι ἀξίζει πᾶσα θυσία ἐκ μέρους τῆς Πατρίδος, προκειμένου νὰ ἐπιβίωσῃ τῆς ἱστορίας τὸ "Αγιον "Ορος, καὶ μάλιστα ἐπὶ ἀνωτέρου μορφωτικοῦ ἐπιπέδου,, ὡς ἐγγυῶνται οἱ πρὸς τὸν Μοναχισμόν ἀποκλίνοντες ἐπιστήμονες;

Εἶναι δὲ ἐπὶ πλέον ὅλως σημαντικὸν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὸ ὅτι, ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων οἱ ὅποιοι, διὰ τοῦ αἰτουμένου νομοθετικοῦ μέτρου θὰ ἀηλλάσσοντο, εἶναι ὅλως ἀμελητέος, μὴ ὑπερβαίνων, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ἡμῶν, τὸ ἦμισυ τῆς δεκάδος ἐτησίως, ὅποτε οὐδεὶς κίνδυνος διαταράξεως τῆς στρατολογικῆς λειτουργίας ὑφίσταται.

Εὐελπιστοῦντες ὅτι εὐρίσκετε τὸ αἷτημα ἡμῶν λογικῶς εὐσταθῆς, ἐθνικῶς συμφέρον καὶ στρατιωτικῶς ἀνώδυνον, θὰ βελήσῃτε ἐν εὐαρεστίᾳ, νὰ ἐπανεξετάσῃτε τὸ ὅλον θέμα εὐμενέστερον καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν προσκομιζομένων νέων στοιχείων, διατελοῦμεν. . .

Τοὺς τοῦ Ἁθῶ Πατέρας καὶ ἀγγέλους ἐν σώματι. Ὁμολογη-
τὰς καὶ Ὁσίους, Ἱεράρχας καὶ Μάρτυρας, τιμήσωμεν ἐν ὕμνοις
καὶ ᾠδαῖς, μιμούμενοι αὐτῶν τὰς ἀρετὰς. Ἡ τοῦ Ὁρους πλη-
θὺς, πᾶσα τῶν μονασιῶν κραυγάζουσις ὁμοφρόνως: Δόξα τῷ
σιεφανώσαντι Ἑμᾶς, δόξα τῷ ἀγιάσαντι, δόξα τῷ ἐν κινδύνοις
ἡμᾶς ἡμῶν προσιάτας δείξαντι.

ΣΟΦΙΑ

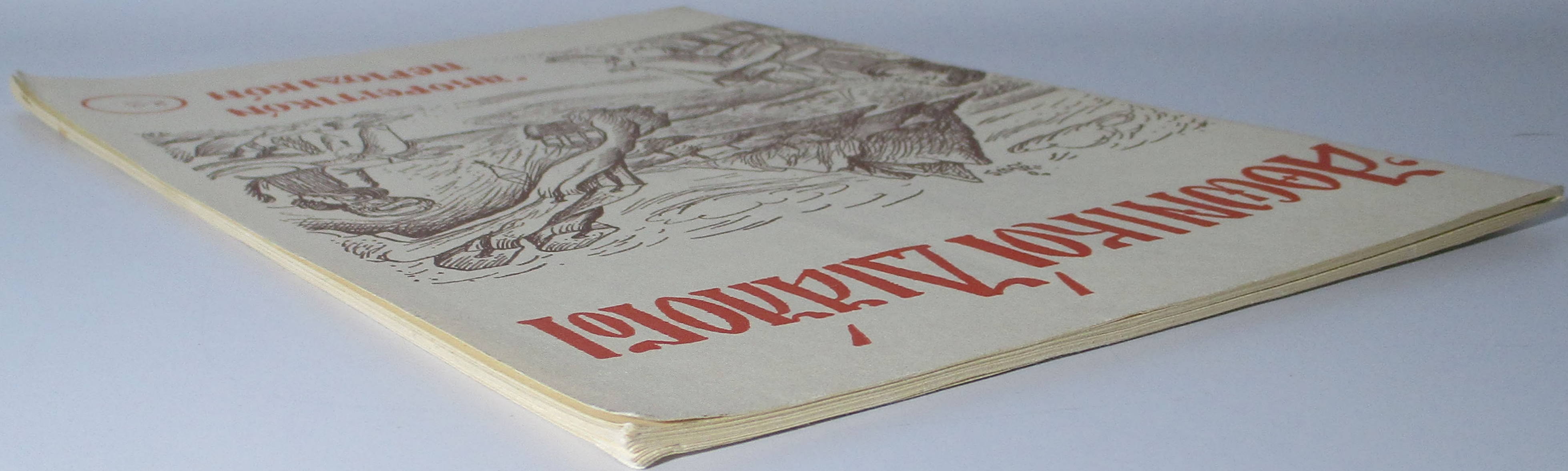

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

25

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
ΜΕΡΟΣ Α

25

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ